

KULTURNÍ MĚSÍČNÍK ČECHŮ A SLOVÁKŮ V RAKOUSKU

KLUB

*Veselé Vánoce a šťastný Nový rok 2001
Vám všem přeje*

*výbor a redakce
Kulturního klubu*

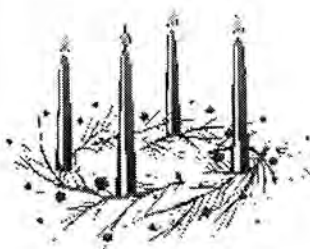
12 - prosinec 2000

19. ročník

Z obsahu:

Konference zahraničních Čechů - rezoluce
Rozhovor s herečkou Zdenkou Procházkovou
Návrat Dagmar Havlové na scénu se nekonal
Waldes daroval sponu z Karlštejnského pokladu
EU: Češi až ve třetí řadě
Volby v ČR
Referendum na Slovensku neúspěšné

Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku
Vás srdečně zve na

ADVENT

HUDEBNĚ LITERÁRNÍ POŘAD
JOSEF VINKLÁŘ
SYRINX

15.12. v 19,30 v prostoru Českého centra,
1010 Wien, Herrengasse 17

Martina Čechová - flétna
Pavel Merta - fagot

Jiří Křenek - hoboj
Josef Rafaja - cembalo

Jiří Hájek - bas

K. Čapek, J. Neruda, J. Seifert, J. Toman, F. Nepil,
A. Vivaldi, J. Pepusch, G. Ph. Telemann, G. F. Händel, J. S. Bach,
lidové koledy

objednávky p. Eva Zemanová tel.: 0664 514 33 29

SYRINX

Komorní soubor SYRINX

Premiéra souboru se konala 25. 10. 1995 v Hudebním sále pardubické radnice. Soubor se zaměřuje na interpretaci převážně hudby starých mistrů 16. - 18. století (např. Mannheimské školy). Repertoár souboru obsahuje i autory romantismu a 20. století (C. Saint - Sans, R. Schumann, B. Martinů, P. Hindemith, A. Roussel,.....).

Komorní soubor Syrinx také uvádí hudebně - literární pořady s předními českými herci v nichž hudbou doprovází mluvené slovo. Soubor již natočil první CD reprezentující průřez jejich repertoárem. Soubor pravidelně vystupuje v komorní řadě Komorní filharmonie Pardubice. Syrinx je též uváděn v pražském divadle VIOLA a za svou krátkou dobu trvání stihl navštívit i další města České republiky.

Syrinx též pořádá v rozšířeném složení četné výchovné - dětské pořady. Např. jako Sněhurka a sedm trpaslíků - Výchovný pořad pro mateřské školy a 1.-3. třídy základních škol. Páteř celého pořadu tvoří dobře známá pohádka o Sněhurce a sedmi trpasličích. V úvodu tohoto pořadu jsou děti zataženy do děje pohádky formou hudebních hádanek a písniček. Seznámení s uvedenými hudebními nástroji, jejich zvukovými a nástrojovými možnostmi, nebo Vodnická pohádka pro děti z MŠ 5-6 let, 1.-3. třída základní devítileté školy. V pořadu jsou použity národní písně (Holka modrooká, Tluče bednář, Černé oči, Ten Chlumecký zámek, Skákal pes) atd. Děti jsou

zapojeny do pořadu sólovým a sborovým zpíváním uvedených národních písní.

V současné době je již zpracován zcela nový literárně - hudební pořad, z divadelních her W. Shakespeara jež bude mít premiéru na jaře roku 2001. Přednesu textu se ujali: Hana Maciuchová a Josef Somr. Text střídá hudba barokních mistrů A. Vivaldi, G.F. Telemann, P. Locatelli.

Další připravovaný literárně hudební pořad s názvem Čapkův rok v přednesu Petra Kostky připravujeme k uvedení v měsíci únoru. Premiéra bude 20. února 2001 v Pardubicích a 21. února 2001 v Chrudimi.

Složení souboru: flétna: Martina Havlíková
hoboj: Jiří Křenek
fagot: Pavel Merta
cembalo: prof. pardubické konzervatoře Josef Rafaja

Kulturní klub Čechů a Slováků
Vás srdečně zve na

Koncert dívčího chóru SPgŠ Kroměříž

10.12. 2000 v 9,00hod.,
Dreifaltigkeit Kirche, 1080 Wien, Alserstr. 17

Vážení přátelé v České republice,

již léta máme potíže co se týká vašich příspěvků. Někteří z vás důvěřují natolik poště, že peníze prostě vsunou do obálky a pošlou. Právem nám můžete vyčítat, že jsme vám až do dnešního dne neoznámili číslo konta, kam by jste mohli peníze zaslat. Založit v ČR klubové konto není věc jednoduchá a k tomu velice drahá a proto vám nabízíme možnost zaslání ročního příspěvku 200 Kč na : název konta: Helena Dvořáková, Investiční a poštovní banka, divize poštovní spořitelna, číslo účtu: 107646135, kód banky: 5100, účel: Klub - příspěvek

Srdečně děkujeme všem těm, kteří našli možnost a peníze které potřebujeme nám nějakým způsobem doručili.

Účetní a redakce

Vážení přátelé na Slovensku,

důvěřujte poště a vložte váš příspěvek 200 Sk do obálky.

Srdečně děkujeme všem těm, kteří našli možnost a peníze které potřebujeme nám nějakým způsobem doručili.

Účetní a redakce

Vážení přátelé, vážení čtenáři,

složanky s vyúčtováním inzerátů rakouských inzerentů zasiláme zvlášť. V České republice použijte prosím na této stránce uvedeného konta. Slovenské inzerenty prosíme sumu vložit do obálky.

Srdečný dík

Účetní a redakce

Kursy češtiny

Čeština - pro začátečníky i pokročilé.

Zájemci hlase se na tel. č. 6023651 Dr. Malá

Čeština - začátečníci i pokročilí.

Zájemci hlase se na tel. č. 4089841 Dr. Brandeis

Kursy slovenštiny

Slovenština - poriada Slovenský inštitút. Začiatocníci aj pokročilí, individuálne alebo v malých skupinách, rýchlokurzy. Informácie a prihlášky na tel. 53 40 57 alebo osobne v Slovenskom inštitúte, Wipplingerstr. 24-26, 1010 Viedeň

Výzva čtenářům !!!

Naše kancelář není obsazená a proto prosíme o pochopení, když se nás nedovoláte.

Namluvte vaše přání na záznamník a mějte s námi asi pět až sedm dnů strpení než se určitě ozveme. Další možnost je, že nám zprávu nafaxujete, ale i zde prosíme o týdenní strpení. Máte-li možnost nám zprávu poslat e-mailem, odpovídáme během dvou dnů.

Klubová email adresa: kulturklubcs@Eunet.at

Děkujeme

Výbor a redakce

Vážení čtenáři, kteří se nově přihlásili

Nemáme placenou sekretářku a proto touto formou srdečně děkujeme všem nově přihlášeným čtenářům, a doufáme, že jsou s časopisem spokojeni. Prosíme o jejich ohlasy, přání, návrhy a kritiku.

Výbor a redakce

Pohádky na videokazetách:

Byl jednou jeden král
Pyšná princezna
Princezna ze zlatou hvězdou
na čele
Hrátky s čertem
Císařův pekař
Nesmrtelná teta
Pohádky bratří Čapků:
Vodnická, Poštácká,
Tulácká
Maxipes Fík
Broučci
Rákosníček a jeho rybník

Půjčování je zdarma, záloha 100,-
ATS. Termín vypůjčení u p. Knižka
v hosp. "Zur böhmischen Kuchl, tel.:
4025731.

Lázně Poděbrady a Mariánské lázně

Informace v redakci klubu
Zájemci o pobyt v lázních zašlete
vaše přání faxovou e-mailovou for-
mou a nebo namluvte vaše přání na
záznamník.

Záznamník a fax: 402032099, e-mail:
kulturklubcs@Eunet.at

redakce

narozena 28. 3. 1960 - † zemřela 7. 11. 2000

NEKROLOG

Za Zdenu Sklenářovou

V úterý 7.11. 2000 zemřela neočekávaně ve věku 40 let v kruhu svých nejbližších po krátké, zákeřné nemoci Mag. Zdena Sklenářová.

Těm kdo ji znali, zůstane v paměti jako bystrá, inteligentní mladá žena, překypující elánem. Svou čínorodostí byla neustále jakoby v pohybu. Byla spolehlivou pracovnící, kamarádkou, báječnou matkou dvou malých synů Thomase a Dereka.

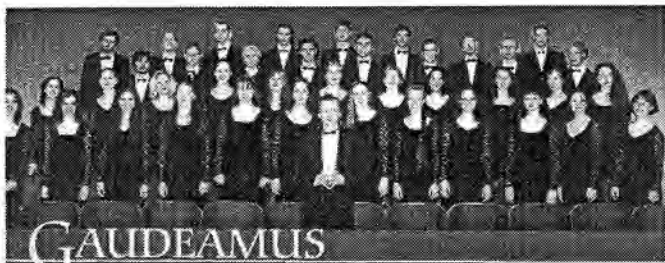
Byla věcná, uměla nekompromisně vyjádřit své mínění, ale i chápat a omluvit.

Do Rakouska přišla v roce 1980, sama si nesmírnou pracovitostí financovala studium. Na vídeňské Univerzitě vystudovala obor překladatelství a tlumočení / Č - N /. Svě povolání měla velice ráda. Nezištně a obětavě pracovala dlouhá léta ve výboru a redakci Kulturního klubu, zajišťovala technickou a grafickou úpravu časopisu. Když bylo třeba, neváhala, při svém časově náročném zaměstnání a péči o rodinu, dobrovolně bez nároku na odměnu zajet do tiskárny či rychle něco opisovat. Nesnášela schůze, a proto se s ní rychle a dobře schůzovalo. Znovu mi zní v uších její tradiční otázka, "Pověz mi, ale rychle, co mám udělat ?", A už odbíhala, aby úkol vyřídila. V poklusu ještě stačila slíbit, že příště bude mít určitě více času a potom že si vše v klidu řekneme. Tento rys zodpovědnosti se promítl i do našeho posledního rozhovoru. "To víš, že se ozvu, spolehni se", řekla Zdena do telefonu a já věřila, že tomu tak bude.

Mag. Zdena Sklenářová působila v současné době jako místopředsedkyně Kulturního klubu, zastupovala Klub v Poradním sboru české menšiny při Spolkovém kancléřství Rakouské republiky. S jejím úsilím je od roku 2000 spojen i nový vzhled měsíčníku Klubu, jehož byla technickou šéfredaktorkou.

Odešla náhle, její ztráta pro rodinu je nevyslovitelná. Nám ostatním bude chybět jako člověk a mimořádný spolupracovník Klubu. Ve středu 15. 11.2000 jsme se s ní naposledy rozloučili na hřbitově v Neuhaus an der Triesting.

ing. Helena Baslerová, předsedkyně Kulturního klubu
Výbor a redakce

pěvecký sbor MU GAUDEAMUS

Alexander Vacek a sbor GAUDEAMUS

Alexander Vacek (narozen 1955: Vinnica, Ukrajina). V roce 1982 absolvoval Odesskou státní akademii, v roce 1986 vytvořil sbor - Muniipalni Cappella "Oreya", který již po třech letech získal na Ukrajině první cenu a v průběhu 13 let se zúčastnil 11 mezinárodních soutěží a 8 festivalů.

V roce 1996 se Alexander Vacek přestěhoval do České republiky, kde vyučuje na Masarykově univerzitě v Brně. V tomto roce vznikl z jeho iniciativy univerzitní sbor "GAUDEAMUS" (v roce 1999 dostal oficiální titul "Univerzitní", pravidelně se účastní všech univerzitních akcí).

V koncertním repertoáru sboru se setkáte s originálními skladbami všech hudebních období od renesance až po současnou tvorbu, které Vás po koncertě určitě nenechají lhostejnými.

Soubor se snaží najít svoji tvář a svůj styl. Tento rok v červenci hostoval na 25. mezinárodním festivalu Musique en Moravan - Le Festival de l'Oratorio ve francouzském Autunu. Od roku 1975 se sem každoročně sjíždí vynikající sbory z celého světa, z nichž každý vystupuje s vlastním koncertním programem.

O tom, že se pěvecký soubor MU mezi poloprofesionálními hudebníky skutečně vyznamenal, svědčí nejen týdenní turné po Francii, plánované na duben 2001, ale i opětovné pozvání na Musique en Moravan 2002.

Velvyslanectví České republiky v Rakousku
Masarykova univerzita v Brně
a
Rakousko-česká společnost
si Vás dovoluji pozvat na

VÁNOČNÍ KONCERT

V podání pěveckého sboru
Masarykovy Univerzity v Brně
GAUDEAMUS
zazní česká i evropská vánoční hudba
22. prosince 2000, 19,00 hodin
Mramorový sál Velvyslanectví
České republiky
1140 Vídeň, Penzingerstr. 11-13

Sdružení Češi, Čechům,

pořádalo v září 2000 v Praze valnou hromadu, na která byl zvolen prezidentem Sdružení Č+ Č PaedDr. Petr Hůrský - Městská policie Praha a víceprezidenty Dr. Jiří Železný - ředitel Plavec. stadionu a Dr. Jan Hronek - řed. KABEL-PLUS Praha, vykonným ředitelem zůstává Dipl. ing. Josef Havel.

Valná hromada schválila přednesené zprávy a zhodnotila uplynulé období v letech 1998 - 1999 jako celku úspěšné.

Programové prohlášení:

Sdružení Č+ Č - jako nezávislé občanské sdružení, jehož činnost slouží společensky prospěšnému účelu - pro humanitární činnost, jehož cílem je morální, věcná a finanční pomoc ve prospěch menšiny Čechů a Moravanů, žijící na území jiných států, zaměřit působnost všech členů Sdružení Č+ Č:

- na plnění hlavního poslání a tím péče a spolupráce s krajany ve světě a na podporu nevýdělečných humanitárních organizací, které pečují o mentálně postižené osoby.

- bude i nadále rozvíjet vztahy a spolupráci s krajanskými spolky hlavně v Rakousku, Bosně-Hercegovině a Chorvatsku v oblasti kultury.

- bude nadále uskutečňovat dílčí "Projekty" s důrazem na dokončení výstavby "Domu pro krajany - seniory" v Praze.

- bude nadále zajišťovat lázeňský pobyt rakouských krajanů ve spolupráci se Sdružením Čechů v Rakousku v lázeňském zařízení - Mariánské lázně.

Termín léčebných zájezdů v roce 2001 je : 9. - 29. července a 30. července - 12. srpna 2001.

Plán rozvoje na 2001:

zajistit lázeňský pobyt zahraničních krajanů z Rakouska ve V.L.Ú Mariánské lázně.

- spoluúčast na vydání cyklu dokumentárních filmů a videokazet na téma "V Evropě jsme byli.." v součinnosti s MZV, MK, Česko-rakouskou kulturní společností, Českou televizí a Senátem ČR

- nadále podporovat projekt výstavby "Centra seniorů" - Praha - 2000 - 2003. V souladu s usnesením vlády č.260 z 15.3. 2000 požádat o státní dotaci ve výši 157 mil.- Kč.

České listy

České listy je název nového dvouměsíčníku (od 2001 měsíčník), který je připravován v přímé součinnosti s Ministerstvem zahraničních věcí České republiky. Jednou z jeho náplní je informace o vládní politice s příslibem, že se nikdy nestane hlasatelem vládní propagandy a s možností prostoru všem, tedy i hlasům kritickým. Chce sloužit jako komunikace mezi námi (krajany) a starou vlastí. Časopis hodlá ve svých publikačních plánech uvážlivě hledat rovnováhu mezi naší společnou minulostí, přítomností a budoucností.

Vydavatel: František Rečinský, před. redakční rady: RNDr. Palouš

členové red. rady : PhDr. Dana Němcová, PhDr. Alena Prouzová, ing. JUDr. Jiří Karas, MUDr. Milan Špaček, JUDr. Ivo Žďárek

Redakce, administrace a inzerce: 110 15 Praha 1, Klimentská 30, tel/fax: 420 2 231 64 35 objednávky: A.L.L. Production, s.r.o., P.O. Box 732, 111 21 Praha 1, tel:+ 420 2 684 77 31, e-mail: allpro@mbox.vol.cz www.allpro.cz

poz. redakce: měsíčník je k nahlédnutí u. p. Knížka (hospoda)

Valná hromada Školského spolku Komenský

Dne 6.11.2000 se uskutečnila Valná hromada Školského spolku Komenský v klubovní místnosti školy. Po určené čekací době a po gratulaci k narozeninám řed. školy Mag. Hoffové byla schůze zahájena slavnostním přivítáním hostů a přítomných.

Několikahodinová schůze obsahovala odpovídající a aktuální zprávy, schválení zápisu z minulé schůze, zprávu starosty Školského spolku Komenský ing. Karla Hanzla s ohlednutím na vykonanou práci jako například úpravy a stále pokračující výstavba školy, bleší trh, vydání ročenky, knihovna atd.,- Starosta informoval o stoupajících nákladech na údržbu a provoz školy, vysvětlil stále se zvyšující schodek ca. 1,7.mil ATS, který bude z velké části uhrazen z peněz podpory Spolkového kancléřství, přičemž mu nezbyvá peněz na další výstavbu školy. Seznámil se svou prací předsedy poradního sboru pro českou menšinu, a krátce nastínil rozdělování dotací a změnu rakouské ústavy týkající se národnostních menšin. Vzhledem ke změně ústavního zákona o menšinách, které platí od 1. srpna 2000, uvažuje město Vídeň o účinné podpoře naší školy. Seznámil nás s jednou zvláštností naší školy - Mag. Hoffová je v jedné osobě ředitelka třech typů škol a to: obecné, biliguální, sekundární a druhému stupni gymnázia. První dvě patří pod správu města Vídeň, třetí pod kompetenci rakouského státu.

Bez přesného pořadí následovaly zprávy jednatele a pokladní. Zpráva ředitelky školy Mag. Hoffové - pro zajímavost uvádíme dnešní stav dětí: obecná škola má 102 žáků, škola sekundární 84 žáků a stav gymnaziální třídy je 18 žáků. Dále ředitelka referovala o zvýšení stavu učitelů a o různých projektech školy, jako např. účast na 18. vídeňském festivalu školních divadel (žáci2BVS pod vedením p. uč. Evy Křenkové za hudebního doprovodu O.Křenka) a mnoho dalších akcí.

Vedoucí mateřské školky pí. Sylva Hájková podala zprávu o aktivitách mateřské školky, kterou navštěvuje 35 dětí.

- následovala zpráva revize a volba nového výboru.

Bylo odsouhlaseno: zvýšení členských příspěvků, rozhodnutí po vypršení smlouvy s městem Vídní, které smlouvu neobnoví (špatný stav budovy - objekt gymnázia v Schützengasse), pozemek neprodát a hledat jiné možnosti využití podle příkladu Sokolské župy s projektem dokončené výstavby Sokolovny v 10.okrese. Na schůzi byl proto pozván stavitel a projektant tohoto projektu architekt Dipl. Ing. Jiří Lisner.

Jedním z hlavních témat starého a opět nově zvoleného starosty ing. Karla Hanzla byl návrh na vytvoření nadace, která by měla, jak řekl starosta v budoucnosti zaručit rozvoj a existenci naší krajanské větve tak, abychom vše, co jsme dosud vybuodovali, mohli předat další generaci. Zdůraznil přítomnou odpovědnost všech spolků za budoucnost menšiny, přičemž by v nadaci měl být soustředěn majetek nejen movitých spolků, ale vybídl i spolky nemovité symbolickým vkladem peněz k vstupu do nadace.

Nový zvolený výbor: starosta - ing. Karel Hanz, místopředseda - Pavel Florián, Eva Křenková, jednatelka - Jaroslava Hovorková, místojednatel - Anton Valenta, pokladní - Edith Neuhold, místopokladní - Jaroslava Linhová, členové výboru - Sylva Hájková, Pavla Carmignato, Mag. Věra Novotná, Mag. Pavel Rodt. Revize- ing. Alexander Havlíček, Dr. Walter Leeb.

Dovolujeme si Vás
co nejrdečněji pozvat
na

Vánoční besedu

Členů Klubu přátel
Rakouska
v sobotu 9. 12.
od 14,00 hod.
v sále domu v ulici
Újezd 16, Praha 1
K přátelské atmosféře
přispěje malý kulturní
program

Rodičovská rada volila 5. října 2000 své nové předsednictvo

Nový výbor: předseda - Alexander Havlíček, místopředseda - Anton Valenta, jednatel - Přemysl Václavík, místojednatel - Jiří Zajonc, pokladník - Jan Kasanický, místopokladník - Miroslav Homola, revizní komise - Jarmila Braumüller, Pavel Toth, Jan Zvěřina

Příspěvek rodičů rodičovské radě zůstává nezměněn ve výši 500,- ATS.

Nový typ obecné školy - Europäische VolksSchule

Nový typ obecné školy - Europäische VolksSchule se zaměřením zvýšené výuky anglického jazyka a rozšíření jazykové nabídky od třetí třídy (o český, maďarský a slovenský jazyk nebo jiných živých jazyků v rámci vyučování), který byl vypracován kolektivem rakouských, českých, slovenských a maďarských pedagogů v rámci projektu CERNET (Central European Regional Network for Education Transfer) nabízí veřejné obecné školy "Zechnerschule" a "Sir Karl Popper - Schule".

Bližší informace: "Zechnerschule", 1150 Wien, Goldschagstr. 14 -16, tel/fax: 982 46 09, "Sir Karl Popper - Schule", 1150 Wien, Benedikt Schelling - G. 1 -3, tel./fax: 982 34 03

Tamburáši ve Vídni

Koncem září 2000 se uskutečnil v prvním vídeňském okrese v Minoritenkirche již druhý koncert tamburášů. Program, návštěvnost a nálada byla výborná. Vystupoval český tamburášský spolek ADRIA (se sídlem ve Vídni), slovenský tamburášský soubor Slovinek a Slovinců na Dunaji FERMATA (taktéž se sídlem ve Vídni), družina - rodina ZWITTER (Gailtal) a soubor LOČE-Latschach (Latschach am Faaker See).

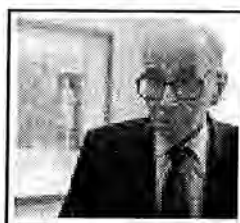
Spolek ADRIA je nejstarší a stále ještě činný tamburášský spolek ve Vídni. Byl založen 3. května 1908 krajany, kteří se do Vídně přestěhovali z korunních zemí monarchie ČECH a Moravy. V letech 1939 - 1945 byl spolek zakázán. Po druhé světové válce bylo ve Vídni ještě sedm českých tamburášských orchestrů, které se aktivně podílely až do konce šedesátých let na veřejných a společenských představeních a koncertech. Pro nedostatek nových členů tato silná přítomnost posléze skončila. Mnozí ale přešli do posledního zachovaného tamburášského spolku ADRIA.

Spolek ADRIA se snaží nadále pokračovat v uchování tradiční tamburášské hudby a vlastním stylu. Hledá a přivítá s radostí nové zájemce - hudebníky.

Nashledanou příští rok se těší tamburáši.

V rámci tohoto koncertu byla představena nová CD nahrávka. Bližší info. tel.: : 985 83 44

Poezie a koláže

internetové foto
Jiří Kolář

K počtě básníka a výtvarníka Jiřího Koláře byl sestaven literární večer, který nabídlo České velvyslanectví dne 23. 10. 2000. S osobností básníka Jiřího Koláře seznámila posluchače dr. Gertraude Zand z Institut f. Slawistik vídeňské University. Výběr básní ze sbírek "Dny v roce" /Tage im Jahr/, "Prométheova játra" /Die Leber des Prometheus/, "Básně ticha" /Gedichte der Stille/ a "Návod k upotřebení" /Geruchsanalysen/ přednášel herec Ferdinand Kaup.

Dojmy ze slovesné tvorby umocnila výstava dvaceti devíti půvabných Kolářových koláží. Škoda jen, že tento pořad přilákal jen hrstku návštěvníků. "Selhalí" posluchači či špatná organizace?

mb

A. B. v ČC

České centrum "za to může", že tento kryptogram nevychází úplně přesně, tedy A B C Č, jako v abecedě. Skrývá se za ním název výstavy "Adolf Born", jejíž vernisáž přilákala do Českého centra dne 24. 10. 2000 více než početné publikum. Návštěvníci od pěti do devadesátí měli možnost ve vystavených exponátech obdivovat důvěrně známý rukopis malíře, ilustrátora, grafika a filmového výtvarníka. Přitažlivost vernisáže zvýšila přítomnost autora, který si publikum podmanil nejen svým uměním, ale i mile působivým úsměvem.

Magnetem vernisáže byl i další umělec, flétnista Jiří Stivín, který se "postaral" o hudební entré. Jakoby v symbióze s hravými Bornovými obrázky, zaznívala obdivuhodná Stivínova flétnová improvizace, v níž zazněly známé motivy z děl velikánů klasické hudby - Beethoven, Bach, Mozart. Strauß, Smetana -, vedle českých lidových písní Já do lesa nepojedu, Kočka leze dírou až po melodii televizního Večerníčku. Protože návštěvníci nechťeli pana Stivína jen tak propustit, "předvedl" jim, jak se hraje na dvě flétny současně - nosními dírkami. Rozloučil se něžnou variací na téma písně Dobrá noc. Ta ještě dlouho nenastala, neboť teprve nyní začal dobrý večer, v němž si publikum opětovně prohlíželo vystavená díla či si "vystálo" frontu na podpis pana Malíře Borna do přinesených, Bornem ilustrovaných, knížek, anebo jenom na pozvánku.

mb

Diplomatický sbor na Moravě

Pracovníky naší ambasády ve Vídni jsme zvyklí vídat na kulturních, společenských či obchodních akcích, o jejich práci v úřadě vlastním nebo mimo úřad víme málo. K pracovní náplni všedního dne přibývá účast a aktivní spolupráce ve stávajících a nově vzniklých klubech diplomatů vždy určitých oddělení všech velvyslanectví působících v hlavním městě Rakouska. O popularitě zástupců z České republiky na této mezinárodní scéně svědčí i fakt, že ředitel Českého centra DI Jozef Kollár je nově zvoleným prezidentem Klubu obchodních radů a pracovníci konzulárního oddělení jsou aktivní v nově založeném Consular Clubu. Kromě jiného slouží pravidelná setkání členů těchto sdružení k neformálnímu navázání kontaktu s kolegy "odjinud", konají se exkurze a přednášky, které se dotýkají jejich práce, snaha je představit i zemi, kterou zde reprezentují. Tohoto úkolu se ujalo konzulární oddělení velvyslanectví České republiky a zorganizovalo jednodenní výlet na Jižní Moravu. Jejich snahou bylo ukázat svým zahraničním kolegům krásy tohoto regionu.

Návštěva Templářských sklepů v Čejkovicích - osoby z prava: konzulové SNR Detlef Grell, ČR Daniel Žára, Švýcarsko Margit Dudler

Společná fotografie - zámek Lednice

Kdo si myslí, že to znamenalo zajistit autobus a vyrazit, ten zapomíná na realitu těchto dní. Ani autobus plný diplomatů neumí přeletět přes traktory blokující státní hranice a do poslední chvíle nikdo nevěděl, zda budou ten den přechody otevřeny. Rovněž bylo nutno vystavit víza diplomatům ze zemí, pro které neplatí bezvízový přechod hranic. Organizátoři měli štěstí, 21.10. byly přechody průjezdné.

Autobus se 44 účastníky z 21 zemí absolvoval trasu Mikulov s prohlídkou zámku, navštívil Valtice a Lednici a skončil ve vinných sklepech v Čejkovicích. Snahou nebylo navštívit jen kulturní památky, ale nabídnout i kulinařní speciality a představit typickou hudbu regionu. Cimbálová kapela Javor nadchla všechny přítomné.

Po návratu do Vídně nešetřili účastníci chválou a přiznali, že by se sami do nově poznávaných míst nikdy nerozjeli. Byli vděční za to, že jim bylo umožněno objevit pro ně novou, zajímavou a vícero aspekty přitažlivou část země. Mnozí slibovali, že se určitě brzy vrátí. Z čehož vyplývalo, že výlet splnil svůj účel.

Michael Lion

Svět plný andělů

Anděl Ráchel chrání a osvobozuje hrdinu příběhu

Tentokrát jsme se po delší době zase vypravili na tradiční kulturní výlet do Brna shlédnou v Městském divadle jeden týden "starý" český muzikál "Svět plný andělů" od autorské dvojice Zdeňka Merty a Stanislava Moši. Je to jejich již čtvrtý muzikálový projekt, a po rockové opeře a scénickém oratoriu se autoři obrátili ke klasické muzikálové formě s libretem.

Hlavní hrdina Jan se svým tragickým osudem poznamenaným zážitky z mládí, nešťastné manželství rodičů, (hádky a rozchod), první láskou, (kterou zradil), přece jen nakonec dojde k životnímu smíru, zásluhou svých andělů strážných a milované dívky.

Autor Mošna si neodpustí moralitu o lidském údělu, víře, lásce a pod. hodnot, které někdy vyznívají proklamativně a pateticky. Jeho režie tento nedostatek občas zvyšuje různými formami laciného apelu do hlediště. Andělský motiv autoři chápou jako poetizující prostředek, ale především jej velmi obratně využívají (i zneužívají) k vytvoření vyjpatě emocionální atmosféry. Do sféry citových perfektně zabudovaných nátlaků patří i dětský představitel.

Kritička Lidových novin Jana Machalická ve své kritice "Andělé a příliš citů nad Brnem" chválila jako veliký klad nového projektu barvitou, živou a proměnlivou Mertovu hudbu.

Výborné souznění hudby s děním na jevišti, které umožňuje, píše kritička, založit atmosféru, vyznění a styl jednotlivých situací. Merta se inspiroval v širokém výběru hudebních stylů a efektně je kombinuje. Co se líbí jednomu, nelíbí se druhému a právě to, že jsme slyšeli melodie od ruské častušky, téma národních písní, hudbu let 20 tých, blues melodií, dále hudbu spracovanou ve stylu Andre Lloyda Webera a rytmicky strhující gospel, tuto nesourodost cítím jako slabinu projektu.

Neupírám, že některé melodie jsou chytlavé a proměnlivost hudby podtrhuje při kabaretních scénách výkon orchestru nad jevištěm. Účelné je "kabaretní zarámování" - děj se odehrává před Štědrým dnem v nočním podniku s programem.

Precizní choreografie Vladimíra Kloubka, profesionálnost souboru, perfektní orchestr, vynikající výkony pěvecké, herecké a pohybové dospělých a dětských protagonistů nadchly publikum, které se odměnilo bouřlivým potleskem.

KK

Slavnostní přijetí 30.11. 2000 na Českém velvyslanectví ve Vídni u příležitosti oslav Státního svátku ČR

„Cena útěchy“ za krátké šaty

Zmíněnou cenu obdržela herečka, paní Zdenka Procházková na filmovém festivalu v Mar del Plata, při prezentaci československého filmu „A pátý jezdec je strach“. Tehdy se po přeletu do místa festivalu ztratil právě její kufr, takže z „trucu“ absolvovala všechny denní i večerní festivalové akce, i když na ně byla předepsána večerní dlouhá róba, v šatech, ve kterých na festival přiletěla - v „malých černých“. Velká pozornost, jež tímto získala, ji vynesla v závěru festivalu uvedenou cenu. Dnes má na svém kontě opravdová ocenění, a to za výkony na českých a německých scénách. Starší si jistě vzpomenou na její filmové role ve filmech Týden v tichém domě, Z mého života, Návrat domů, Upír z Feratu či role divadelní na scéně Městských divadel pražských, Národního divadla. Paní Zdenka Procházková je živoucím příkladem propojování kultur, dokonale interpretuje nejen v češtině, ale i v němčině. Je totiž dvojjazyčnou herečkou.

Zdenka Procházková

Odkud pocházíte?

Z. Procházková: Pocházím z Prahy, tam jsem se narodila. Tatínek pocházel ze statku poblíž Prahy, moje maminka byla z Olomouce.

Bylo Vaším dětským snem stát se herečkou?

Z. Procházková: Vůbec ne. K „hraní“ jsem přišla až na střední škole. Chodila jsem na jedno reálné gymnázium, které bylo na velmi dobré úrovni. Po uzavření vysokých škol sem totiž přešli vysokoškolští profesori, takže jsme měli vynikající latináře, češtináře. Byl tam mj. profesor kreslení, který společně s češtinářem s námi navrhovali divadelní kusy. Naše ochotnická scéna si pak jednou za rok „vypůjčila“ třeba Uranii nebo Vinohradské divadlo a tam jsme předvedli své představení. Ve škole se pořádaly také recitační soutěže. Od malička jsem velmi ráda četla. Zatímco si ostatní děti na Vánoce přály panenky, balóny, já jsem si vždy od Ježíška přála knížky.

Podpořilo rodinné zázemí Vaše herecké schopnosti?

Z. Procházková: V rodině se divadlu nikdo nevěnoval. Moje maminka byla vynikající klavíristka, teta byla houslistka. Obě vystudovaly konzervatoř, profesionálkou zůstala jen teta. Moje maminka byla velká trémistka, tréma jí bránila podávat výkon, tak jak je u profesionálu zvykem, tedy v určitou dobu. Hrávala pak jen doma, ale jen tehdy, když v místnosti nebyli posluchači. Vzpomínám si, že jsem mnohokrát přišla

ze školy domů, slyšela jsem maminku hrát a abych ji nerušila, a vlastně dále mohla její hru poslouchat, zůstala jsem tiše sedět za dveřmi. Maminka mě také učila hrát na klavír, brala to velmi přísně. Nebrala např. ohled na to, jaké skladby bych chtěla hrát, což bylo příčinou našich roztržek.

Když bylo jasné, že se klavíru nebudete věnovat, bylo po maturitě rozhodování snadnější.

Z. Procházková: Rozhodla jsem se pro Konzervatoř, ale pro dramatické oddělení. Bylo to za protektorátu. Potom byla zavřena i tato škola. Všichni jsme byli totálně nasazení. Pletla jsem copánky z lýkocele pro fabriku Dorka, tam se z toho snad vyráběly tašky. Okamžitě po válce jsme se opět sešli na Konzervatoři v Trojanově ulici. Tehdy se z Konzervatoře stala AMU /Akademie múzických umění/, tedy vysoká škola. Konzervatoř přestala existovat. Znovu byla otevřena asi po třech letech, neboť se „přišlo“ na to, že AMU je vysoká škola, kam se může až po maturitě, avšak pro čtrnáctileté talenty neexistuje žádná škola.

Jak na Vaše rozhodnutí reagovali rodiče?

Z. Procházková: Vůbec nebyli nadšení. Oba dva se však dožili toho, že spoluprožívali mé herecké úspěchy v Čechách i ve Vídni.

Vaše první angažmá, Vaše první role.

Z. Procházková: Moje první angaž-

má bylo v Opavě. Bylo to hned po válce, chtěli jsme zachraňovat kulturu v pohraničí, takže jsme tam šli celá parta. Musím říct, že to bylo tenkrát jedno z nejlepších divadel. My jsme všichni začínali, byli tam např. pěvci Karel Berman, Jaroslav Horáček, herečka Vlasta Fialová, Rudolf Pellar, Luba Pellarová. V Opavě byla opera, opereta i činohra. V tomto mém prvním angažmá byla moje první rolí role Heleny v Čapkově R.U.R.. Jedná se vlastně o dvě Heleny, o Robotku Helenu a Helenu.

Koho z českých režisérů si nejvíce ceníte?

Z. Procházková: Bohužel jsem v situaci, kdy nové české režiséry neznám, mohu jmenovat jen J. Menzla. Z režisérů, se kterými jsem pracovala během své doby to byl např. Alfréd Radok, podle mého názoru geniální režisér.

V Opavě jste začínala, ale ta nezůstala nadlouho Vaší domovskou scénou.

Z. Procházková: V Opavě jsem byla tři roky. V roce 1948 sem přišel nový soudruh ředitel a my jsme zase téměř všichni dali výpověď. V té době se utvořilo v Praze tzv. Divadlo státního filmu. Byl to opět jeden paskvil. Někdo totiž „přišel“ na to, že mnoho herců v angažmá nemá čas filmovat, a to proto, že dopoledne jsou na zkoušce v divadle a večer tam mají představení. K filmování tedy museli být odvázeni v mezičase mezi zkouškami a představením. A tak Československý státní film

vymyslel, že udělá divadlo, kde budou herci, kteří hodně filmují. Divadlo mělo asi sto členů, přešli tam dobrovolně např. Korbelař, Hrušínský. Vedení divadla nabylo pocitu, že tyto herce, kteří hrají, bude mít stále volné. Proto se také vše dělalo ve třech čtyřech alternacích. Brzy se pak zjistilo, že je to úplný nesmysl, protože hlavní role, i když to bylo ve třech čtyřech alternacích, hráli samozřejmě ti nejlepší herci. Protože byli nejlepší, byli pochopitelně obsazení do více filmů a nastala stejná situace, jako již byla, tedy herci byli zaneprázdněni. Toto Divadlo státního filmu zaniklo a já jsem se dostala do Městských divadel pražských.

Už název vypovídá, že se nejedná o jednu scénu.

Z. Procházková: Ano, šlo vlastně o spojení tří scén - Komorní divadlo, Divadlo komedie a Divadlo ABC. I když dosti splývaly, přece se jen lišily repertoárem. Komorní divadlo mělo tenkrát výborný repertoár díky řediteli divadla Otou Ornestovi. Ten byl za války v Anglii a znal spoustu věcí, které v Praze byly neznámé. Jeho tehdejší žena, dramaturgyně Mojmíra Janišová, studovala v Polsku a měla mnoho materiálu z tohoto prostředí. V Komorním divadle se měly hrát vážné a klasické hry, v ABC se měly hrát musicaly a v Divadle komedie komedie. Tyto tři scény spojoval jeden ansámbl.

Jaké byly vztahy mezi členy souboru v budovatelských letech po Únoru? Postupovali někteří kolegové rychleji na pomyslném schodišti kariéry?

Z. Procházková: Myslím, že jsme byli dobrý kolektiv. To, že někteří postupovali, je logické. I oblast kumštu se tomu nevyhnula. Byli vynikající herci, kteří byli i vynikajícími zástupci té velké strany. Ti by ale hráli stejně, i kdyby nebyli těmito zástupci. Byli i lidé, kteří byli postiženi režimem, ale musím říci, že v zásadě dočasně. Uvedu jen příklad Karla Högera. Jemu bylo, údajně ze zdravotních důvodů, zakázáno hrát ve filmu, vystupovat v televizi, dělat cokoli, mimo divadla. Ale jaksi se pozapomnělo na rozhlas. A právě v této době udělal K. Höger ty nejkrásnější věci, které patří do zla-

tého fondu. V divadle dostával malé, ponižující role. Tehdejší ředitel divadla, který to způsobil, si dnes "žije".

V 60. letech jste měla možnost působit na zahraničních scénách. Pociťovala jste tehdy nějaký rozdíl mezi prací režiséra českého a zahraničního?

Z. Procházková: Nemůžu říct, že bych nějaký rozdíl postřehla. Teď, v současnosti, mám pocit, že se svět zbláznil, každý přichází na nové metody, ty všechny performance, jak oni tomu říkají. To tehdy nebylo, tehdy jsme dělali "poctivé divadlo".

Kde jste v cizině začínala?

Z. Procházková: Byla jsem v Düsseldorfu, Berlíně, Kolíně nad Rýnem, odtud jsem přešla do vídeňského Burgtheatru. Potom jsem se, ze soukromých důvodů - vážně mi onemocněla maminka-, vrátila zpět do Prahy. Bylo to těžké, příliš dlouho jsem byla "venku", nikdo nevěděl, jak to se mnou je. Dostala jsem se na "černé listiny". Pak se ale objevila v Karlových Varech a Mariánských Lázních německá klientela, které se "chtělo něco nabídnout", takže mi bylo dovoleno jezdit na zájezdy a dělat své programy v němčině. Dostat se však do nějakého angažmá, nepřicházelo vůbec do úvahy. Když maminka zemřela, vrátila jsem se do Vídně. Dělam zde hodně, ale spíše v malých produkcích.

Jakým řízením jste se dostala z totalitního režimu do angažmá v cizině?

Z. Procházková: Bylo to zvláštní. To jsme s Karlem Högerem hráli hru "Drahý lhář" od J. Kiltyho, byla to hra, která se hrála po celém světě. V rámci nějaké kulturní výměny jsme tuto hru hráli česky ve Vídni v Renaissance-Theater, dříve tam byla Löwinger-Bühne. Měli jsme tři představení a fantastické kritiky, obávaný kritik Paul Blaha psal, že by bylo dobré, kdybychom tuto hru mohli hrát také německy. Upoutala jsem pozornost kritiků a dostala jsem zajímavou nabídku: budu-li mít něco v němčině, dostanu prý angažmá. Tenkrát se v Komorním divadle v Praze hrál monolog, který se jmenoval "Jean a já". Byl to monolog

ženy, která je obžalována pro vraždu svého milence. Ona se obhájí na jevišti, diváci jsou přísedící, jde o Italku, která se obhájí v Paříži. Mluví o tom, aby ji nechali odpočinout, že už nemůže dál, protože tady stojí v cizí zemi, mluví v cizí řeči. A tato látka se mi zdála, že je to přesně ono, co by mohlo zaujmout. Na vlastní náklady jsem nechala hru přeložit do němčiny a nabídla ji do Vídně. I když z toho měli strach - monology nebyly ve Vídni v módě, natož dvouhodinové, nakonec jsem to hrála denně tři měsíce. Potom jsem dostala nabídku z Burgtheatru na tříměsíční zájezdovku, ve které hráli J. Meinrad, K. Gold a H. Thie-nig. To vše se dělo s povolením Pragokonceptra, jemuž jsem odváděla nekřesťanské daně, až šedesát procent. Ve Vídni jsem našla svého druhého muže, vdala jsem se, získala jsem rakouskou státní příslušnost. Od toho momentu bylo mé "vyjíždění" z Československa mnohem snazší. Žila jsem pak dlouho zde, hrála jsem v Burgtheateru. Když zemřel můj tatínek a maminka zůstala v Praze nemocná, vrátila jsem se za ní, abych se o ni starala. To byl konec mé kariéry ve Vídni a začátek potíží v Československu.

Vyjede-li na stáž do ciziny hudebník, výtvarník, tanečník, může zde bez větších obtíží nadále působit, neboť jejich vyjadřovací jazyk je universální. Herecká profese však stojí a padá s mluveným slovem. Kde jste se naučila bezakcentovou němčinou?

Z. Procházková: Patrně mám opravdu bezakcentovou němčinu, neboť jsem např. v Düsseldorfu byla docentkou pro německou výslovnost pro herce. Jak jsem k tomu přišla? Jednak se mi dostalo nadání vnímat melodii řeči a tak ji napodobit, že můj projev zní naprosto normálně. "Dovedu" to nejen v němčině, ale i v jiných jazycích. Např. Laterna magica uvedla při světové výstavě Expo 58 v Bruselu pořad, který jsem moderovala živě francouzsky, ačkoli francouzsky umím velmi málo. Po představení jsem byla oslovována tamními návštěvníky, kteří si přišli pro podpis a chtěli se mnou hovořit. Když jsem říkala, že francouzsky neumím, nevěřili mi to. V novinách

pak napsali, že zřejmě máme zakázáno z politických důvodů mluvit, protože jinak není vysvětlitelné, proč paní Procházková, která mluví výbornou francouzštinou, odmítá hovory. Takhle bez akcentu ovládám i angličtinu nebo itaštinu. Jsou to jazyky, kterými se domluví, ale které neovládám. Myslet, vyjadřovat se ve všech úrovních, umím jen v češtině a němčině. Vedle tohoto momentu je možná nezanedbatelný i fakt, že jsem němčinu slyšela od útlého dětství. Moje babička byla Vídeňka, která se vdala do Olomouce, takže se u nás mluvilo česko-německy.

Které role jste ztvárnila v německy mluvícím prostředí?

Z. Procházková: V Burgtheater jsem hrála Julii Imperiali v Schillerově hře Fiesco s panem Wussovem a panem Hörbingerem, s panem Meinradem ve hře Jan XXIII. V poslední době různé role, např. Ve hře Trojanky od Euripida, kterou režírovala mladá, výborná režisérka Evelyn Fuchs. Jedná se vlastně o zmodernizování tématu. V současné době dělám pro děti, titul hry od Haga Susa zní "Meine Zeit - deine Zeit". Jde o "objasnění" abstraktního pojmu čas v našem životě. Velmi ráda jsem hrála v americké komedii "Eine schöne Gesellschaft" v Auersperg-Theater. Bylo toho hodně, ale protože nemám hned po ruce všechny programy, budete se muset spokojit jen s tímto výběrem.

V říjnu 2000 jste byla vyznamenána Kafkovou cenou, kterou Vám udělil Evropský kruh Franze Kafky. Za co konkrétně jste byla poctěna touto cenou?

Z. Procházková: V roce 1995 se konal v Terezíně německý festival k 50. výročí ukončení války. Recitovala tam např. Erika Pluhar, hrála Česká filharmonie. Program byl sestaven z hudby, výtvarných děl a textů lidí, kteří byli v Terezíně internováni, nebo přišli o život. Zde byla také uvězněna Otila Kafková, nejmladší sestra Franze Kafky. Pořadatelé přemýšleli, jakým způsobem ji mají uvést. V té době vyšly v Mnichově Kafkovy Dopisy Otile, v češtině to ještě nebylo přeloženo. Nynější překlad do češtiny provedl Kafkův pra-

synovec, který žije ve Francii, je to hudební skladatel. Byla jsem oslovena pracovníci německého velvyslanectví, zda-li bych nechtěla udělat z těchto textů představení. Tak jsem se začala Kafkou zabývat a stala jsem se známou interpretkou Kafkova díla, jak v němčině, tak i v češtině. Vystoupila jsem pak nejen v Terezíně, ale i na turné po Německu a Švýcarsku. Evropský kruh Franze Kafky mi pak za tuto činnost udělil onu zmíněnou cenu.

Žijete střídavě v Praze a ve Vídni. Jaký vztah máte k oběma městům?

Z. Procházková: Když jedu do Prahy, jedu domů. Když jedu z Prahy do Vídně, jedu také domů. Jsem doma v obou městech, v obou jsem zažila hezké i zlé. Patřím k nešťastné generaci, která zažila válku, pak tři roky svobodného života. Vše se vyvíjelo, člověk hned nepochopil, že by měl "vzít nohy na ramena" a po roce 1948 odejít. Není ani možné, aby to všichni udělali. Zůstala jsem v republice, protože jsem měla ráda svého muže, Karla Högera. Höger byl velký herec, ale bohužel neovládal žádný jazyk, takže by byl ani nemohl odejít. Jak se dobře učil role, tak se špatně učil jazyky. Po rozchodu s ním jsem dostala příležitost v cizině, jak už jsem uvedla. A kolem roku 1968 jsem měla zase úspěchy na pražských scénách, hrála jsem např. ve hře "Julie, ty jsi kouzelná" s Oldřichem Novým. To jsou mě krásné vzpomínky na Prahu.

Když jste po druhém sňatku přišla natrvalo do Vídně, snažila jste se o navázání kontaktů s českou menšinou?

Z. Procházková: Ne, nedovedla jsem se v české menšině vyznat. Byla jsem stále československou státní občankou a chtěla jsem jezdit do Prahy a umělecky využívat privilegia, že jsem občankou obou států, a proto jsem měla obavy, abych někde nenarazila a nebyla zbavena českého občanství.

Nedávno jste zahájila v Českém centru výstavu obrazů Rudolfa Riedelbaucha, na které jste recitovala verše malířova bratra Jana Riedelbaucha, jež jste přeložila do němči-

ny. Jak vznikl překlad? Vycházela jste z intuice, anebo jste se poučila z poznatků teorie překladu?

Z. Procházková: Překlad vznikal těžce. Jedná se o surrealistické verše, nad dvěma básněmi jsem "seděla" dva měsíce. Mám velmi ráda poezii, ráda recituji. Vždy vycházím z toho, přednášet verše podle obsahu, teprve potom se musí obsah vejít do rytmu básně. Myslím si, že se překlad povedl, že se mi podařilo toto řazení představ "zesrozumět", i když jsem pracovala bez teoretického poučení. Bylo to poprvé, co jsem něco podobného dělala. Jsem takový člověk, který když něco dělá, dělá to tak říkajíc na sto procent. To se týká ovšem i nicnedělání. Když nic nedělám, nejsem ochotná si ani uvařit čaj.

Na co se připravujete v současnosti?

Z. Procházková: Je to jednak představení pro děti "Meine Zeit - deine Zeit", v listopadu mám v Českém centru dvakrát čtení. Pro Rakouský kulturní institut v Praze připravuji program, je určen germanistům, ve kterém představuji některého rakouského autora. S tímto pořadem pak jezdím po českých vysokých školách. Tentokrát představuji Stefana Zweiga. Pořad dělám dvojjazyčně, a to tak, že o autorovi mluvím česky, jeho dílo však čtu v originále. Dělám to již asi šest let, představila jsem např. I. Bachmann, Rilkeho, Horvatha, K. Krause aj. Znamená to pro mě přečíst spoust děl, vybrat z nich vhodné ukázky, udělat dramaturgii, aby to do sebe zapadalo. Přečíst musím i různorodé biografie o autorovi, neboť v každé se říká něco jiného, čili pokouším se je porovnat.

Jak odpočíváte?

Z. Procházková: Moc neodpočívám. Ráda cestuji, myslím si vždycky, že si jedu někam odpočinout, ale dopadne to jinak. Nejsem typ, který by sebou někam pleskl u moře, já musím pořád něco poznávat, chci všechno vědět. Takže se vracím plná dojmů a vlastně unavená.

Máte také ryze neumělecké zájmy? Pletete, šijete, vaříte?

Z. Procházková: Mým velkým zájmem byli pejsci, byli to mé děti. Nemám děti a pejska jsem vnímala

jako "člověka", který vás má rád, stále a vždy.

Billancujete svůj život?

Z. Procházková: Myslím, že nikdy nebudu bilancovat svůj život. Život je tak pestrý, že nemá smysl uvažovat o tom, co by bylo, kdyby... Poznávám ale, že to, co se dříve stalo a já jsem to tenkrát hodnotila jako ohromné, vyústilo úplně někam jinam. Ukázalo se, že to bylo "neohromné". A stejně tak naopak. Nedovedu si představit, jak bych hodnotila svůj život, nevím, jestli má nebo nemá hodnotu. Víím jen, že žiji svůj život, který někdy začal a někdy skončí a že mám životní čisté svědomí. Tím nechci říci, že jsem se sebou spokojená, ale také nemohu říci, že jsem nespokojená. Jsem do jisté míry fatalistka a myslím si, že člověk svému osudu neujde. Avšak v rozhodujících situacích se musí chovat, asi to zní staromódně, podle svého dobrého svědomí. Když to člověk dělá, žije se mu tak nějak lehce.

Co Vás zneklidňuje na současném umění - slovesném, výtvarném, hudebním?

Z. Procházková: Na slovesném umění v Čechách mě velmi zneklidňuje, jak se mluví. Přirozenost je suplována tím, že výslovnost je naprosto nepečlivá, příliš otevřená. V žádném divadle tam totiž není učitel výslovnosti, jak je tomu např. na německých scénách. Tam i ti nej-

větší herci chodí k takovému profesorovi a ten jejich artikulaci opravuje. Umění výtvarnému a hudebnímu nerozumím, a to mě zneklidňuje. Když jsem navštívila Picassovu výstavu v Paříži a viděla jsem jeho portréty z počáteční tvorby, zatajil se mi dech. V dalším poschodí však byly jeho portréty z údobí kubismu, tak to jsem jen prošla, ale nemohla jsem k tomu nic říci, protože tomu nerozumím. S hudebním uměním je to podobné. Klasické moderní hudbě také nerozumím, v oblasti populární hudby jsem "skončila" u Beatles.

Co Vás překvapuje v obecném životě ve Vídni a v Praze?

Z. Procházková: Za posledních deset let došlo v České republice k velkému pokroku, Praha zkrásněla, je všechno k dostání. Na druhé straně jsem roztrpčena tamními vztahy mezi lidmi. Vídeň mám ráda proto, že zde s Vámi slušně jednájí. I když samozřejmě jen málo lidí projevuje svůj upřímný zájem, když se zeptá - *Wie geht's?*, anebo když řekne *Küss die Hand*. Když přijdete do obchodu, můžete si vyzkoušet dvacet párů botů a nekoupit si ani jednu, ale při odchodu Vám otevrou dveře a řeknou, ať přijdete znovu. Když totéž uděláte v Praze, začnou Vám sprostě nadávat. To je ten rozdíl života zde a tam. Život ve Vídni je možná pokrytečtější, zatímco v Praze je přímější. Otázka je, co je příjemnější.

Jaké máte přání?

Z. Procházková: Mám jen jedno, abych až přijde čas, rychle a bezbolestně umřela. To neznamena, že myslím na smrt. Ale stále více mě opouštějí - umírají- přátelé, takže člověk je s tímto problémem neustále konfrontován.

Uvedla jste, že ráda a hodně cestujete. Které země jste ještě nenavštívila?

Z. Procházková: Čím víc toho vidíte, tím více vidíte, co byste ještě chtěla vidět. Ráda bych navštívila Velikonoční ostrovy, nyní se chystám už po třetí do Austrálie, pak v březnu do Číny. Všechny výjezdy jsou delší nebo kratší podle toho, jaké termíny mám ve své práci volné. Nedávno jsem byla na Tahiti a tam jsem si poprvé řekla - A těch ostrovů dost. Protože všude jsou jen palmy, hotely a to už mě nebaví. Já musím něco objevovat. Moc se mi líbilo v Jižní Americe, okouzlo mě Peru.

Neměla jste trochu strach pohybovat se v těchto zemích?

Z. Procházková: Byla jsem tam s partou lidí a strach jsem neměla. Myslím si, že jít u nás kolem židovských hřbitovů nebo po Václavském náměstí v jedenáct hodin večer, je daleko nebezpečnější.

Děkuji Vám za rozhovor.

Rozmlouvala Dr. M. Brandeis.

Jindřich Heisler v nakladatelství Torst

Významná osobnost českého a evropského surrealismu Jindřich Heisler (1914-1953) byla nedávno připomenuta v nakladatelství Torst. Souborné vydání literárního a výtvarného díla tohoto autora nese název *Z kasemat spánku*. Pod tímto názvem byla v roce 1940 vydaná Heislerova básnická sbírka, která se již dnes stala sběratelskou raritou.

Současné vydání v nakladatelství Torst obsahuje kompletní básnické sbírky *Přízraky pouště* (1939), *Jen poštolky chci klidně na desatero* (1939), *Z kasemat spánku* (1940), *Daleko za frontou* (1940-41), *Na jehlách těchto dní* (1941) a *Zase se střídají roční doby* (1944-46), dále pak fotografie, dvě eseje a korespondenci.

Jindřich Heisler se čtenáři představuje nejen jako básník-surrealista, ale i surrealistický výtvarník a jeho korespondence též přibližuje v určité míře i Heislera jako člověka.

Knihla obsahuje heislerovskou studii Františka Šmejkal z roku 1969 a zajímavé jsou oddíly Jindřich Heisler očima současníků.

Chronologický přehled, který je doplněn fotografiemi, mapuje Heislerův život a bibliografický přehled zaznamenává všechny jeho texty a literaturu o něm.

Osobnost Jiřího Heislera byla v nedávné době připomenuta tisícům návštěvníků v souvislosti s výjimečnou pražskou výstavou Toyen.

(mk)

Aktuální nekonečno

V Galerii hlavního města Prahy byla otevřena velká výstava pod názvem Aktuální nekonečno. Tato výstava se snaží objevovat souvislosti, konflikty a principy baroka v moderním a současném českém umění. Název Aktuální nekonečno označoval v barokní vzdělanosti potřebu vnímat svět celistvěji, než to dokázal praktický rozum. Tento pojem byl důkazem existence duchovních hodnot za hranicemi rozumově přístupné skutečnosti. Tak byl alespoň vnímán především teology, filozofy a umělci.

Hlavní osou celé expozice je víra vystavujících umělců v absolutnost uměleckého výkonu, rozdíl mezi aktuálním a potencionálním nekonečnem. Rozdělené kruhové elementy a půlkruhy Jana Kubíčka (1983-1990), Průběh linií od Zdeňka Sýkory, Zakřivený prostor od Václava Boštíka (1970) - všechna tato racionálně budovaná díla dokáží v divákově zároveň vyvolat i silné emoce. Zde je tedy to prokazatelné spojení mezi rozumem a citem.

Jiří Přihoda navrhl architektonické řešení celé výstavy. Stěny výstavních sálů jsou transformovány do zakřivených ploch a jsou rozděleny do čtyř samostatných částí. Shromážděná díla jsou rozdělena na dvě skupiny - první vyjadřují spojitost dneška s minulostí, druhé jsou analogie.

Bohužel okruh autorů je zaměřen převážně na umělce ze zájmového okruhu Galerie hlavního města Prahy, takže evidentně chybí Jiří H. Kocman, Václav Stratil, Vladimír Kolia nebo Vratislav Karel Novák. Jejich příspěvky by jistě prospěly danému tématu, rozšířily by ho a vyznění celé výstavy by umocnily.

Výstava Aktuální nekonečno potrvá v Městské knihovně v Praze do 31.12.2000. (mk)

Premiéra nového českého filmu

Nový český film Tomáše Vorla *Cesta z města*, který měl v nedávných dnech premiéru, by se dal označit v rozmezí od grotesky a pohádky až k moralizujícímu pohledu na život a vybídnutí k návratu k přírodě i tradičním lidským hodnotám.

Cílem režiséra Tomáše Vorla bylo natočit film, který by byl výsměšný k civilizačním vymoženostem i varující před degenerujícím způsobem života.

V *Cestě z města* je množství postav i figurek, témat a motivů, vtípů, glos, písniček i lidových moudrostí, které čerpají výhradně z českého specifika.

V rolích hlavních hrdinů filmu se představili Tomáš Hanák a Barbora Nimcová, ve vedlejších rolích Boleslav Polívka, Eva Holubová, Ljuba Skořepová, Michal Vorel nebo Milan Šteindler. (mk)

Tomáš Hanák a Barbora Nimcová v *Cestě z města*

Bornův Labyrint světa

Pedagogické muzeum J.A. Komenského na Malé straně v Praze představilo v listopadu výstavu *Komenský 2000 - Labyrint světa*. Výstava byla uspořádána při příležitosti výročí 330 let, jež uplynuly od úmrtí učitele národů J.A. Komenského.

Autorka celého projektu Olga Hudečková, jejíž zásluhou vznikl i exkluzivní katalog, tak realizovala svůj záměr, jímž chtěla vyvolat zájem i potřebu seznámit se s odkazem velkého humanisty a zamyslet se tak nad hodnotami lidského života.

Ve zmíněném katalogu se prezentuje mnoho českých umělců, jejichž

Katalog KOMENSKÝ 2000 - Labyrint světa

tvorba se nějakým způsobem dotkla Komenského života i díla. Jsou to mezi jinými například V. Hollar, C. Bouda, Max Švabinský nebo Adolf Born. Ten se nedávno představil ve Vídni výstavou v Českém centru, která ho prezentovala jako malíře, ilustrátora, grafika a filmového tvůrce. K otázce proč udělal Komenského řekl: "Já si ho vážím. Takových lidí v historii není mnoho". (mk)

Sborník o exilu

Ústav pro českou literaturu AV ČR vydal sborník příspěvků z odborné konference, která se konala na toto téma v Praze 24.-25.11.1999.

Sborník má název *Jak reflektujeme českou literaturu vzniklou v zahraničí* a přináší referáty Vladimíra Papouška, Petra A. Bílka a Vladimíra Novotného, za nimiž následuje čtrnáct diskusních příspěvků. Ty se věnují jednotlivým autorům - Blatnému (Josef Kroutvor), Hostovskému (Miloš Pohorský), Součkové (Kristián Suda), Kunderovi (Michal Bauer, Tomáš Kubíček a František Všetíčka), Škvoreckému (Aleš Haman i Jiří Pechar), Divišovi (Jaroslav Med) nebo Řichterové (Alice Jedličková). (mk)

Výtvarná kavárna Kolíbka

V Řeznické ulici v Praze byla otevřena nová kavárna Kolíbka. Touto akcí zahájil činnost nadační fond Artefakt, který si klade za cíl podporu duševně i tělesně postižených se zaměřením na výtvarnou činnost a řemesla.

Kavárna Kolíbka je zároveň i galerií výtvarných děl, která vznikla v dílnách psychiatrických léčeben a sociálních ústavů. V souvislosti s běžným provozem kavárny se tady konají prodejní výstavy výtvarných a řemeslných výrobků. Výtěžky z prodeje případnou na provoz chráněných dílen, jejichž pacienti byli výrobci jednotlivých předmětů. Funguje tu úzká spolupráce s léčebnami, například nábytek pro kavárnu zpracovali na zakázku pacienti psychiatrické léčebny v Bohnicích v Praze.

Rovněž obsluha kavárny bude sestávat z pacientů psychiatrických léčeben. Kavárna Kolíbka se tak stane vyšším stupněm léčebné terapie. Podobným počinem se již stala kavárna Na půl cesty, kde bude většina obsluhujícího personálu zaučena.

Kavárna je otevřena denně od 11 do 23 hodin a nabízí bohatý sortiment nápojů a malých studených pokrmů. (mk)

Czech Press Photo 2000

Jaroslav Kučera, nezávislý fotograf: Demonstrace proti globalizaci, Praha září 2000

V šestém ročníku soutěže Czech Press Photo se úspěšně umístili na předních místech fotoreportéři Lidových novin. Bylo to celkem ve třech kategoriích: Každodenní život (1. cenu získal Michal Novotný), Lidé, o kterých se mluví (2. a 3. cenu získal David Port) a Umění-série (3. cenu získal Michal Novotný).

V tomto ročníku soutěže Czech Press Photo převládaly zejména snímky z nedávných nepokojů v Praze - hlavní cenu soutěže získal nezávislý fotograf Jaroslav Kučera za snímek Demonstranti proti globalizaci.

Mezinárodní porota vybírala celkem z 2015 fotografií, které zaslalo 198 fotografů žijících v Čechách a na Slovensku.

Výstava fotografií, které získaly ocenění se koná do 15. ledna 2001 v Křížové chodbě a Rytířském sále Staroměstské radnice v Praze. (mk)

Vyšel Velký česko-anglický slovník

Josef Froněk - autor a emeritní docent Glasgowské univerzity

Pražské nakladatelství Leda uvedlo na trh v nedávných dnech v Čechách zatím největší česko-anglický slovník. Zpracoval ho Josef Froněk (1936), anglista žijící ve Velké Británii. Po několika slovníkových příručkách je to zatím jeho největší projekt. Autor jeho přípravě věnoval pět let a zpracoval kolem 100 000 slov.

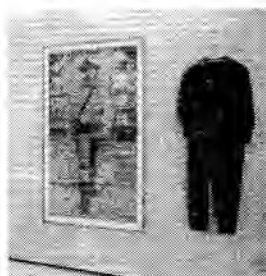
Slovník pokrývá časově slovní zásobu posledního století, a to od češtiny spisovné až po vulgarismy.

Podle slov Josefa Froněka ho při práci na slovníku zajímalo především srovnání češtiny 90. let s angličtinou. Froněk žije ve Velké Británii od roku 1975, čtyři roky zde studoval a

učil Čechy angličtině a Angličany češtině. Je emeritním docentem Glasgowské univerzity. (mk)

Umění 60. let

Ve Veletržním paláci v Praze probíhá v současné době výstava Bez předsudků: Experiment šedesátých let.

Josef Beuys: Revoluce jsme my, 1972, „Plstěný oblek“, 1970

Jedena-dvacet autorů z východní a západní Evropy, ze Severní a Jižní Ameriky vystavuje svá díla, která demonstrují myšlenkové dění, touhy i

naděje šedesátých let. Spojuje je nejen společně prožitá zkušenost druhé světové války, ale i nedůvěra k tradičním postupům (obrazy a sochy). K vyjádření hrůzných zážitků používají laciné a obyčejné materiály. Opouštějí galerie a výstavní síně a pracují s předměty denní potřeby.

V polovině 60. let byl objeven termín "postmoderní umění", který označoval možnost objevování nových způsobů i způsob sdělování nových myšlenek.

Expozice v pražském Veletržním paláci nabízí experimentální díla vytvořená jejich autory (například Eva Hesseová nebo Karel Malich) před třiceti lety. Toto umění ale zároveň naznačuje možné cesty i současným tvůrcům a proti vůli i přesvědčení původních autorů se stalo během doby uznávanou hodnotou.

Výstava je otevřena do 14.1.2001.

(mk)

Jan Reich v Paříži

Již podvacáté se v tomto roce v celé Francii změnil název měsíce listopadu za název "měsíc fotografie".

Toto celosvětově známé bienále mělo letos kulaté jubileum a bylo pro něj vybráno téma Paříž.

České centrum připravilo ve spolupráci s pražskou galerií Nový svět, ve svých výstavních prostorách, na dané téma výstavu fotografií Jana Reicha.

Výběr obsahoval 60 černobílých snímků Paříže, které zachytily každodenní podobu města, jeho poetiku i tradiční Paříž šansonů a lidových zábav konce 60. let. K výstavě byl vydán katalog, který opatřil úvodním textem Josef Kroutvor. (mk)

Rakouské abstraktní umění

Zajímavou podzimní výstavou v Galerii Oskara Kokoschky v Rakouském kulturním institutu na Jungmannově náměstí v Praze byla expozice nazvaná - Přísné komůrky-geometrická abstrakce ve vídeňském umění.

Abstrakce u Rakušanů

Exponáty pocházely z kolekce sbírek abstraktního umění města Vídně. Ve Vídni byla tato kolekce prezentována letos na jaře. Jejími autory byli Wolfgang Hilger a Berthold Ecker, kteří představili vídeňskou modernu, jejíž počát-

ky byly zahájeny na vídeňské výstavě secese v roce 1902. Byl to právě Josef Hoffmann, který svými geometrickými reliéfy inspiroval mnoho vídeňských umělců dalších generací, ať už to bylo v oblasti malířství, sochařství nebo architektury. (mk)

Státní cena pro Karla Šiktance

Na Pražském hradě byly předány státní ceny pro rok 2000 za původní a překladovou literaturu. Tuto novodobou tradici založil v roce 1995 tehdejší ministr kultury Pavel Tigrid.

Z českých spisovatelů získal ocenění básník a prozaik Karel Šiktanc (1928) za svoji zatím poslední básnickou sbírku Šarlat. Za tuto sbírku obdržel Šiktanc už výroční cenu Nadace Český literární fond. Členy poroty, pod vedením literárního historika Jaroslava Meda, byli literární vědci a spisovatelé Michal Bauer, Miroslav Červenka, Pavel Janáček, Roman Ráž, Jan Schneider a Milan Uhde.

Anna Valentová (1941) získala státní cenu za překlad románu Pétera Nádasé *Knihy pamětí*. U autorky bylo přihlédnuto i k její dosavadní překladatelské činnosti. (Valentová přeložila již 27 obsáhlých svazků beletrie). Porota, v jejímž čele stál Ladislav Zadražil, literární vědec a překladatel byla složena z překladatelů Miroslava Balaštika, Pavla Dominika, Vlasty Dvořáčkové, Tomáše Kafky, Karly Miličky a Růženy Ostré.

(mk)

Otesánek Jana Švankmajera v USA

Ve Washingtonském Kennedyho centru proběhla přehlídka filmů českého režiséra Jana Švankmajera. Přehlídka obsahovala čtyři celovečerní snímky tohoto umělce.

Největší úspěch sklídl nejnovější Švankmajerův film *Otesánek*. Ten měl zároveň i americkou premiéru a ve zcela vyprodaném sále mu americké obecenstvo aplaudovalo několik minut vestoje.

Film *Otesánek* byl poprvé uveden na letošním mezinárodním filmovém festivalu v Benátkách.

Přehlídka nabídla americkým divákům také snímky *Lekce Faust*, *Něco z Alenky* a *Spiklenci slasti*.

Jan Švankmajer začal natáčet celovečerní filmy v roce 1988. Proslavil se však především 27 krátkometrážními díly, z nichž například *Možnosti dialogu* z roku 1982 byly komunistickým režimem označeny za nepřipustné. V roce 1990 získal za toto dílo Švankmajer nejvyšší ocenění na festivalu animovaných filmů ve francouzském Annecy. Film *Něco z Alenky* je považován za jednu z nejzdařilejších adaptací příběhu amerického romanopisce Lewise Carrolla *Alenka v říši divů* a za zrcadlem. *Otesánek*, který byl dokončen letos v létě, byl inspirován známou českou pohádkou. Hlavní role ztvárnili Veronika Žilková a Jan Hartl.

Přehlídku Švankmajerových filmů, která měla ve Washingtonu obrovský úspěch, uspořádal Americký filmový ústav ve spolupráci s velvyslanectvím České republiky. Jan Švankmajer se přehlídky osobně zúčastnil se svoji manželkou Evou a oba pak byli přítomni na vernisáži jejich společné výstavy nazvané *Všechnu moc imaginaci*. (mk)

Návrat Dagmar Havlové na scénu se nekonal

Podle sdělení ředitele Divadla na Vinohradech Jindřicha Gregoriniho byly zastaveny přípravy inscenace hry Roberta Bolta *At žije královna*. V roli Marie Stuartovny se měla objevit právě Dagmar Havlová.

Podle sdělení Jiřího Menzla, uměleckého šéfa Divadla na Vinohradech, vedlo k zastavení inscenace to, že původní rozpočet byl překročen o 400 000 korun. Podle Menzla byl plánován zcela normální a neokázalý návrat D. Havlové na její domovskou scénu. Proto byly také zamítnuty návrhy režiséra inscenace Juraje Herze na drahé hosty - herecké hvězdy. Také jeho požadavky na kostýmní výpravu a nároky na rozpočet šermířských a tanečních scén se neustále zvyšovaly. Výsledkem bylo téměř zdvojnásobení veškerých nákladů. Jiří Menzl uvedl, že to by neodpovídalo běžnému pojetí divadla a mohlo by to vyvolat i nežádoucí reakce proti Dagmar Havlové.

Na vzniklou situaci reagovala i kancelář prezidenta republiky a nečekaný zvrat v projektu Divadla na Vinohradech respektovala.

(mk)

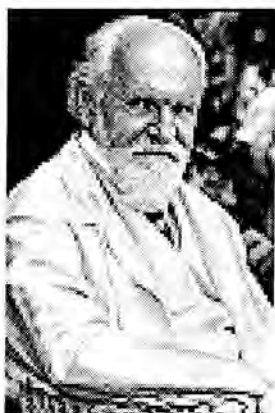
Výstava vzácných tisků v Národní knihovně

Ve znamení nové doby-první dvě století knihtisku v Čechách, tak se jmenovala výstava, kterou mohla veřejnost shlédnout v Zrcadlové kapli Klementina. Přes 60 originálů (popřípadě faksimilií) vzácných tisků z fondů Národní knihovny bylo možno vidět v klimatizovaných vitrinách. Byly to například Bible pražská (1488), Bible kutnohorská (1489), Kronika česká Václava Hájka z Libočan (1541) nebo Mathiolioho *Herbář* (1562).

Tato unikátní expozice konkretizovala představu zájemců o to, jak vypadala například díla Bohuslava Balbína, Jana Jesenia nebo Ctibora Tovačovského z Cimburka.

(mk)

Turistická sezona na Pražském hradě

František Bílek

Zimní turistická sezona začala na Pražské hradě od 1. listopadu 2000.

Hradní areál bude otevřen denně od 5.00 hodin do 23.00 hodin, Svatovítská katedrála, Starý královský palác, bazilika sv. Jiří a Pražná věž budou otevřeny od 9.00 hodin do 16.00 hodin.

Od 6. listopadu jsou uzavřeny Královská a Jižní zahrady, Dolní Jelení příkop a hlavní věž katedrály svatého Víta.

(mk)

Výstava děl (plastiky, kresby, grafika) jedné z nejvýznamnějších osobností českého secesního symbolismu Františka Bílka (1872 - 1941) se koná v Jízdárně Pražského hradu od 3. listopadu do 4. února příštího roku.

Iva Bittová v "intelektuálním salonu"

První abonentní koncert Akademického cyklu Státní filharmonie Brno se konal v Besedním domě v rámci projektu Brno - město univerzit. Program byl sestaven z vystoupení Českých komorních sólistů s uměleckým vedoucím Ivanem Matyášem a Ivy Bittové s dívčím sborem Lecky. Konceptním pokusem bylo umístění koncertu do tzv. intelektuálního salonu.

Iva Bittová

Koncertní sál vyprodala především Iva Bittová, velmi svérázná houslistka, zpěvačka i tanečnice. V současné době je to jedna z nejvýraznějších postav soudobé moravské scény. Šest volných krací Ivy Bittové, inspirovaných nejrůznějšími hudebními proudy a kulturními vlivy, bylo zařazeno mezi úvodní skladbu Františka Xavera Richtera Adagio a fuga g-moll a závěrečnou Suitu č. 1 C-dur J.S. Bacha.

Zpěvačka ve svém neobvyklém pojetí připravila pro posluchače silný a intenzivní zážitek. Pro publikum tak nebylo snadné se během okamžiku přeladit na vážný a slavnostní charakter barokní hudby, která následovala ve druhé části.

(mk)

František Vláčil ve Velké Británii

Britská veřejnost i filmoví odborníci měli možnost se v premiéře seznámit s tvorbou významného českého filmaře Františka Vláčila.

V Londýně, Edinburghu a Leedsu se představily režisérovy nejvýraznější filmy z 60. let: Markéta Lazarová, Údolí včel a Adelheid.

Tato akce se uskutečnila v rámci Mezinárodního filmového festivalu v Leedsu a připravilo ji České centrum v Londýně.

(mk)

140. výročí narození Gustava Mahlera

Gustav Mahler

V centru Českomoravské vrchoviny proběhly oslavy, které připomněly letošní 140. výročí narození a 130. výročí prvního vystoupení skladatele Gustava Mahlera.

Pořadatelům se podařilo dokonale oživit atmosféru ulic a uliček Jihlavy, kterými se jako malý chlapec procházel dirigent a skladatel Gustav Mahler. Hlavní program oslav byl soustředěn do Horáckého divadla, které si i po nedávné přestavbě zachovalo původní fasádu. Ve foyeru divadla byl odhalen památník skladatele. Zde byla rovněž představena expozice archiválií, vztahujících se k rodině Mahlerově a jejímu působení v Jihlavě. Byla zde i prezentována nová kniha spisovatelky Ludmily Klukanové Jihlava Gustavu Mahlerovi. Večer byl pak ve znamení písňového recitálu sólisty opery Národního divadla v Praze Ivana Kusnjera, který přednesl Písň potulného tovaryše a Chlapcův kouzelný roh.

Další akcí byla mezinárodní vědecká konference o skladatelově životě. Mahlera-symfonika připomněla Symfonie č. 7 e moll, která zazněla v chrámu sv. Ignáce v provedení Slovenské filharmonie Bratislava.

Dále si mohli zájemci prohlédnout Mahlerův dům, který bude zařízen jako památník skladatele a byl připraven i zájezd do Kališ, rodné vesnice Gustava Mahlera.

Obyvatelé Jihlavy i její hosté se mohli zúčastnit slavnostní mše za Gustava Mahlera a rovněž navštívit stálou expozici Mladý Gustav Mahler a Jihlava.

(mk)

Masaryk v Mexiku

28. říjen byl významný den českých a československých dějin. Na jeho počest byla v mexickém hlavním městě Mexiku slavnostně odhalena socha prvního československého prezidenta Tomáše Garrigua Masaryka. Jedná se o duplikát prvorepublikové sochy, kterou vytvořil Otakar Španiel.

Avenida Presidente Masaryk nese svůj název od roku 1936, kdy jí takto pojmenoval tehdejší prezident Lázaro Cárdenas, který Masaryka velmi obdivoval. Je to nejelegantnější obchodní třída v Mexiku s řadou modních salonů a prodejen luxusních automobilů. Socha prezidenta Masaryka se stala dominantou náměstí, které Masarykovým jménem oficiálně pokřtil ministr zahraničí České republiky Jan Kavan.

(mk)

Dny československé kulturní vzájemnosti

Praha i Bratislava se staly dějištěm prvního ročníku Dnů československé kulturní vzájemnosti.

Tento projekt uspořádali Slováci žijící v Praze a Češi působící na Slovensku a jeho cílem bylo obnovit československý kulturní život.

Dny československé kulturní vzájemnosti začaly v Bratislavě koncertem synkopického orchestru Ondřeje Havelky, který měl jako hosta slovenského zpěváka žijícího v Praze Miroslava Žbirku. V další fázi byly v pražském kině U Hradeb promítnuty filmy z české a slovenské tvorby. Dále pak bylo zahájeno společné vysílání českého a slovenského rozhlasu a v Praze se rovněž představila výstava slovenských a českých knižních vydavatelů. Proběhla výstava českých a slovenských karikaturistů, předvedli se čeští a slovenští fotografové. V Praze zazpíval slovenský jazzman Peter Lipa a představilo se bratislavské divadlo Astorka. Bratislavané zase měli možnost se zúčastnit vernisáže českých a slovenských grafik a olejomalb.

(mk)

Nový Smíchov

Vlajková loď nového Smíchova

šším výtvarným prvkem nové stavby.

Autorem celého projektu je francouzský architekt Jean Nouvel a svůj podíl zde má i český ateliér A8000.

V nejbližší době je v plánu dokončení pěší zóny v oblasti křižovatky Anděl.

(mk)

Zajímavou pražskou událostí bylo otevření nového obchodně-administrativního komplexu Zlatý Anděl na Smíchově. Tato stavba trvala téměř dva roky, její cena se odhaduje na dvě miliardy korun a stala se počáteční etapou proměny této pražské lokality. Odborníky je označována za "vlajkovou loď" nového Smíchova. Komplex obsahuje kanceláře, značkové obchody a supermarket Albert. Pod budovou jsou dvoupatrové podzemní garáže. Významným motivem stavby je postava anděla - ten se objevuje v grafickém řešení fasády jako připomínka domu U Anděla z roku 1850, který byl stržen při výstavbě metra.

Fotografie anděla Damiela z filmu Nebe nad Berlínem se stala nejvýraznějším výtvarným prvkem nové stavby.

Zemřel Eduard Goldstucker

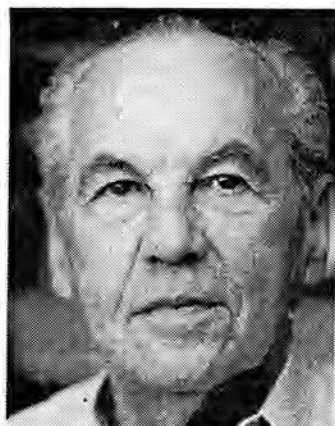
Ve věku 87 let zemřel v Praze významný literární historik, publicista, kritik a germanista Eduard Goldstucker, který se proslavil především jako odborník na pražskou židovskou německy psanou literaturu počátku 20. století.

Eduard Goldstucker se narodil 30. května 1913 v Podbielí u Dolního Kubína na Slovensku. Vystudoval germanistiku a romanistiku na Karlově univerzitě v Praze. Za druhé světové války emigroval do Anglie a působil i v odboji. V roce 1951 byl ve vykonstruovaném politickém procesu odsouzen na doživotí. Čtyři roky pak strávil v komunistických lágrech v Jáchymově a v Leopoldově. Po revizi procesu v roce 1955 byl rehabilitován.

V 60. letech vedl katedru germanistiky Filozofické fakulty Univerzity Karlovy v Praze. Zabýval se díly řady autorů, významná byla jeho studie na téma Franz Kafka, o jehož díle zorganizoval v roce 1963 první oficiální konferenci - první v Československu. Dalšími autory, kterými se zabýval byli Franz Werfel, Egon Ervín Kisch, Thomas Mann, Heinrich Boll nebo Stefan Zweig. Publikoval také v mnoha časopisech doma i v zahraničí (například v Kulturní tvorbě, Literárních novinách, Plamenu, Lístech nebo v anglickém exilovém Novém Československu).

Byl jedním z neaktivnějších představitelů Pražského jara 1968. V roce 1969 emigroval do Anglie, kde žil až do roku 1990. Do Prahy se vrátil v roce 1991.

(mk)

Zemřela Lída Baarová

Ve věku 86 zemřela v Salcburku slavná filmová hvězda 30. a 40. let Lída Baarová. Pietního obřadu se zúčastnili především známí a přátelé této herečky ze Salcburku a Vídně. Z Čech bohužel nepřijel nikdo.

Lída Baarová, původním jménem Babková, se stala legendou nejen jako slavná česká filmová herečka, ale také kvůli svému blízkému vztahu s tehdejším ministrem propagace v nacistickém Německu Josefem Goebbelsem. Narodila se 7. září 1914 v Praze, v rodině pražského magistrátního úředníka a operní sboristky. V Praze stu-

Civilní snímek z roku 1949 a v roli ve filmu *Dívka v modrém* 1940

dovala na konzervatoři, ale školu předčasně opustila. V sedmnácti letech již začala mít úspěchy ve filmu. Ten byl těžištěm jejího působení, ale hostovala i v řadě pražských divadel. O něco později ji pod pseudonymem Zorka Janů následovala její mladší sestra Zora Babková.

Ve 30. letech natočila filmy jako *Madla z cihelny*, *Komediantská princezna* nebo *Okénko*. Jejím partnerem byl také Vlasta Burian, s nímž si zahrála ve filmu *Lelíček ve službách Sherlocka Holmese*.

Určitý posun k psychologičtějším postavám pak znamenaly filmy *Panenství* (1937) nebo *Dívka v modrém* (1940), kde byl jejím partnerem Oldřich Nový. V Německu potom natočila Baarová výpravný film *Barakola*, po němž následoval její osudný vztah s Josefem Goebbelsem. Byla z Německa vypovězena a kvůli tomuto vztahu byla po válce v Praze uvězněna a obviněna z kolaborace, což se však nikdy neprokázalo. V roce 1947 se Baarová provdala za Jana Kopeckého, synovce tehdejšího ministra informací a s ním pak emigrovala do Rakouska. Zde hrála v několika italských a španělských filmech a vytvořila např. roli prodavačky svatých obrázků ve snímku Federika Felliniho *Darmošlapové*. V Rakousku se podruhé vdala - jejím manželem se stal lékař K. Lundwall. V průběhu šedesátých let se věnovala již jen divadlu. Po smrti svého manžela žila herečka přes dvacet let v naprostém ústraní. V devadesátých letech byla Lída Baarová v Čechách připomenuta ještě dvěma dokumenty: první natočil režisér Otakar Vávra a druhý dokumentaristka Helena Třeštíková.

(mk)

Hřebejkův film nominován na Oscara

Na základě verdiktu České filmové a televizní akademie (ČFTA) zvítězil v nominaci na Oscara v kategorii nejlepší zahraniční film snímek Jana Hřebejka *Musíme si pomáhat*.

Tomuto filmu konkurovalo dalších 16 českých celovečerních hraných filmů.

Již v loňském roce byl nominován na Oscara předchozí Hřebejkův film *Pelíšky*. Snímek *Musíme si pomáhat* získal nedávno ocenění v kanadském Vancouveru a bude se účastnit dalších zhruba osmi amerických filmových přehlídek, kde bude uveden do února příštího roku. Tehdy už bude známo, jestli Hřebejkův film postoupil mezi Oscarové finalisty.

(mk)

Koncert

na počest čtyřicetiletého působení legendárního Spirituál kvintetu se konal ve Smetanově síni Obecního domu v Praze.

Tento soubor, podle slov jeho zakladatele Jiřího Tichoty, pořádá stále ještě kolem 150 koncertů ročně. Živé hraní je jeho stěžejní náplní. V současnosti ale soubor zároveň chystá novou desku, na které by se měly objevit spirituály, renesanční písně a barokní balady.

Nedávný jubilejní koncert nebyl přenášen televizí v přímém přenosu a nekonala se ani žádná galashow. Rovněž významné celebrity chyběly mezi gratulanty. O to víc ale byla měsíc dopředu vyprodaná Smetanova síň zaplněna věrnými a stálými posluchači a příznivci Spirituál kvintetu. Neokázala produkce, to je přesně to, co tomuto souboru plně vyhovuje. Spolu s publikem se připomněli časy, kdy hráli s Petem Seegerem nebo Žanou Bičevskou a také prezidentům Bushovi, Clintonovi a Havloví.

Spirituál kvintet má na svém kontě americké spirituály, renesanční a obrozené balady i tradice, které zazněly na tisících koncertech, dlouhých řadách gramofonových desek i kompaktních discích. Kapela získala tři platinové a několik zlatých desek.

(mk)

Hold Jarmile Novotné

Ve Smetanově síni v Praze byl uspořádán koncert, který připomněl slavnou českou pěvkyni i exilovou umělkyni a vlastenku Jarmilu Novotnou (1907-1994).

Na slavnostním večeru v Obecním domě vystoupily slovenské sopranistky Lubica Rybářská a Adriana Kohútová. Za doprovodu Pražských symfoniků a Leoše Svárovského přednesly písně z repertoáru Jarmily Novotné - úvodem zazněla píseň *Kde domov můj*, poté to byly národní písně, hudba ze Smetanovy *Prodané nevěsty*, Dvořákovy *Rusalky* a nakonec nejznámější operní árie od Verdiho a Pucciniho.

(mk)

Rekonstruovaná koncertní síň v Krnově

22. listopadu po ukončení rekonstrukce byla slavnostně otevřena Koncertní síň sv. Ducha v Krnově.

Koncertní síň vznikla v roce 1985 úpravami bývalého kostela a špitálu. Oba objekty byly už v Josefinských dobách odsvěceny a objekt léta chátral. Přebudováním na koncertní síň se 155 místy se gotická stavba stala unikátním objektem. Část, která sloužila jako špitál, dnes tvoří vchod do objektu. V místech, kde zřejmě stával oltář, jsou dnes umístěny varhany. Síň těžce poškodila před třemi lety povodeň a k těmto škodám se přidaly i další. Probíhají i další úpravy interiéru, na nichž se podílí i krnovská výtvarná skupina A13. Ze 60 % je hotova i fasáda koncertní síně. Při rekonstrukcích byly odhaleny fresky ze 13. a 14. století. Ty by ale měly být opraveny až příští rok. Postupně budou upraveny i venkovní prostory v přílehlém dvoře, kde vznikne posezení a místo pro komorní pořady a výstavy. Celá rekonstrukce přijde asi na 6 miliónů korun a Krnov na ni získal 4 milióny korun dotace.

Zuzana Tomanová

Na přehlídce loutkových divadel exceloval soubor z Líšně

(ČTK) - Členové Divadla Líšeň z Brna excelovali v programu 10. ročníku národní oborové přehlídky Přelet nad loutkářským hnízdem, který skončil v Praze. V konkurenci profesionálních i amatérských loutkářů z Liberce, Plzně, Bechyně, Svitav, Lito-myšle, Českých Budějovic a Prahy, kteří během tří dnů uvedli celkem 12 představení, se jejich produkce v divácké anketě umístila jako nejlepší. Za příběh indické princezny Sávitri, zpracovaný jako stínoherní loutkové divadlo, převzala tato nezávislá skupina putovní cenu Erik.

Na druhém místě skončilo podle mínění diváků Naivní divadlo z Liberce s inscenací La Fontainových bajek nazvanou Historky. Třetí byl pražsko-litomyšlský soubor Divadlo Julie a spol. s originálním loutkovým ztvárněním Shakespearova Hamleta.

Roman Havelka - retrospektiva

Jednoho z nejtalentovanějších žáků Mařákovy malířské školy, Romana Havelku, přibližuje výstava obrazů, kterou v létě připravila oblastní galerie výtvarného umění v Jihlavě. Roman Havelka (1877-1950) patřil k těm malířům přelomu 19. a 20. století, kteří tvořili spojnicí mezi tradičně orientovanou tvorbou a moderním malířstvím. Zároveň propojoval do jisté míry nesourodý moravský výtvarný život a činnost českých a obzvláště výtvarných skupin. Už před nástupem na pražskou UMPRUM začal rodák z Jemnice navštěvovat Podyjí a krajina kolem Bítova mu navždy učarovala. Zde vznikaly od začátku století až do Havelkova pozdního věku nejpůsobivější krajinářské variace, jež jej zařazují mezi evropské velikány vyznávající práci v plenéru. Havelkova tvorba se vždy pohybovala mezi zájmem o realistické a přesné zpodobnění krajiny a impresionistickými vlivy. Ve šťastném vzepětí desátých a dvacátých let se Havelkovo malířství řadilo k nejsuverénnějším tradicionalistickým projevům. Procítěností kompozic z Podyjí, snovostí maleb z okolí Cornštejna i se smyslem pro gradující atmosféru komponovaných maleb lesních zákoutí se Havelka prosadil také po boku Aloise Kalvody a Stanislava Lolka. Nejvíce ze všech autorů své generace pracoval s magičností světla. Jeho zátiší se stromy či proměnlivá vodní hladina daly vyniknout malířově schopnosti s jemností zachytit i malý detail. V rámci necelé desítky posmrtných výstav Havelkovy tvorby patří nyní nejvyšší kolekce k nejucelenějším.

Martin Reismner

Umělci senioři dostali ceny

Více než pět desítek předních českých herců, operních a baletních sólistů, zpěváků, skladatelů a orchestrálních hudebníků převzalo v Praze cenu Senior Prix 2000. Nadace Život umělce jim tak poděkovala za celoživotní práci v divadle, filmu, televizi a rozhlase. Mezi oceněnými byli například herci Blanká Bohdanová, Petr Haničinec, Svatopluk Matyáš a Ilja Racek, kaskadér Jaroslav Tomsa, tanečnicka a choreograf Luboš Ogoun, dirigent Kamil Hála, operní pěvkyně Zdena Kareninová a violoncellista Josef Chuchro. Řada dalších se z dnešního setkání omluvila, například Jiří Suchý, Hana Hegerová, Josef Suk a kdysi populární zpěváci Jiří Vašíček a Jarmila Veselá.

Zámek Kynžvart po letech oprav slavnostně otevřen

Po několikaleté rekonstrukci byl za účasti ministra kultury Pavla Dostála slavnostně otevřen státní zámek Kynžvart na Chebsku. Renovace jedné z nejnavštěvovanějších památek v zemi si vyžádala přes 75 miliónů korun. Zámek, jehož sbírky patří k nejbohatším ve střední Evropě, byl veřejnosti zpřístupněn po téměř čtvrt století již letos na jaře. Památkáři tak s předstihem umožnili lidem prohlídku 25 zámeckých komnat, které mohli návštěvníci spatřit naposledy v roce 1976, kdy byl zámek kvůli dřevomorce uzavřen.

Památku, pocházející z roku 1690, nechal její majitel, kníže Metternich, v 19. století přestavět do stylu vídeňského klasicismu. Mezi její největší klenoty patří knihovna s unikátními rukopisy a prvotisky, z nichž nejstarší pochází z osmého století. Kabinet kuriozit, v němž jsou uchovány vzácné sbírky mincí, orientálních a historických předmětů, patří mezi nejstarší evropská muzea.

Miroslav Molčík kš xvj

Rádio Kulíšek

Ve středu 15. listopadu zahajuje v Lánově na Vrchlabsku pravidelné vysílání dětské internetové Rádio Kulíšek. Dětské vysílání lze poslouchat i na webové adrese www.internetradio.cz/radiokulisek.

Handkeho sebeobviňování

(ČN - Hilda Mráčková) - Rakouského prozaika a dramatika Petera Handkeho "exploatují" spíš brněnské studentské scény, v Praze ho však můžete shlédnout také. Hrává ho tu divadlo M.U.T. Najdete ho buď v Roxy nebo v Akropoli.

Na pomezí Žižkova a Vinohrad v klidnějším středu čtvrti, utopenou v sobě samé, zajímavou už svojí polohou. Její genius loci má něco společného s bermudským trojúhelníkem. Až do poslední chvíle nevěříte, že by se tu mělo něco dít a přece ty prostory spolykají spousty nevšedních kulturních akcí. Zaplatíte třicet korun a vejdete do baru, kde pár židli ze dvou stran směřuje k hracímu prostoru. Už se tam zmitají dva mladíci a za doprovodu ryčně reprodukované hudby se pokoušejí zaposlouchat do šumění vlastních niter.

Hudba zmlkne. Herec se soustředěně chystá k čemusi a vás napadne jediné. Jestli ten chlapec zničehonic zaře, infarkt si asi nerozmluvím. Herci hovoří. Od prvních slůvek, krůčků, vjemů, k učení se stále rafinovanějším dovednostem, vykrajují své jedinečné úděly z bezbřehého nekonečna.

Od zvládnutí všeobecného, k poznání vlastního, přes vzpuru proti obecně platnému, k negaci všeho i sebe. A kolem stále ta obrovská masa mlčenlivého nepojmenována a tatáž prázdnota uvnitř. Individuální výseč reality at jakkoli subtilní, rozlehlá a přesná je pořád jenom tenkým paprskem v moři tmy. Oslovit tu tmu a dohnat ji k výpovědi. Vyprovokovat boha a v jediném okamžiku blesku z jeho ruky všechno pochopit.

Sebeobviňování má pachutí provokace. Žalobníček tváří v tvář věčnosti na sebe nic nesmlčí a čeká na odpověď. Vždyť ve světě bez odpovědi má všechno stejnou platnost. Co se smí, i to zakázané. Realita jsou tuny písku s nepatrnými zrnky zlata, která možná přehlédneš. Ani slovo o filozofii a přece je hmatatelná. To je představení divadla M.U.T. jménem Sebeobviňování.

Pracuje se hlavně s řečí, trochu s pohybem, občas s hudbou a německým textem a s pár rekvizitami. Z prvotního autismu přes oddělené monology k čemusi, co vypadá jako souboj, ale vyznívá jako agresivní objevování světa ostatních, k pokusu o němý dialog. Aspoň spojenectví se spolučlověkem, když už jiná odpověď asi hned tak nepřijde.

Představení vytvořili studenti DAMU, HAMU a VŠMU a mysleli to úplně jinak, než jsem popsala. Vzhledem k tomu, že se naše interpretace zásadně nevyklučují, lze říci, že se jim podařilo vyslovit cosi univerzálnějšího, než původně zamýšleli. Asi vás to taky osloví.

Sebeobviňování Divadlo M.U.T. Peter Handke Režie: Jano Šimko Hrají: Marek Matějka a Filip Nuckolls

Jan Hřebejk nastuduje na Palmovce Shafferova Amadea

(ČTK) - Filmový režisér Jan Hřebejk se připravuje na svou třetí divadelní režii. V roce 1997 debutoval v pražském Divadle pod Palmovkou Hamptonovými Nebezpečnými vztahy a letos na jaře tu inscenoval filmový scénář Woodyho Allena Výstřely na Broadwayi. V polovině listopadu začal zkoušet hru Petera Shaffera Amadeus s Jiřím Langmajerem v titulní roli a Jiřím Bartoškou v roli Antonia Salieriho.

"Premiéra se uskuteční ve druhé polovině ledna," řekl na listopadové tiskové konferenci v Praze ředitel libeňské scény Petr Kracik. Jako Konstace se v inscenaci pohostinsky představí Klára Issová. V Kracikově režii se v Libni objeví drama Tennesseeho Williamse Kočka na rozpálené plechové střeše s Vilmou Cibulkovou v hlavní roli. S premiérou se počítá v únoru.

Poslední novinka Divadla pod Palmovkou byla 11. listopadu hra Lva Nikolajeviče Tolstého Vláška tmy. Pro inscenování tohoto vesnického příběhu ukazujícího cesty od pohodlnosti a lhovosti k odpovědnosti, od lásky a vášně k hříchu a nakonec i k pokání, si Kracik zvolil vůbec první překlad Viléma Mrštíka.

"Poprvé byla Vláška tmy v Čechách hrána v roce 1899. V repertoáru se neobjevila už plných šedesát let," řekl Kracik. Napjatě očekává, jak současné publikum tento příběh o svědomí přijme.

Jizvy lásky Petra Muka: poslouchatelný popík

Petr Muk

(ČN - Jana Sobotková) - Jedním z nových počínů, které se v posledních týdnech objevily na hudebním trhu, je i "čerstvé" album české popové stálice Petra Muka.

Po tříleté pauze vyplněné působením na divadelních prknech (muzikály Rusalka, Johanka z Arku) vydal Muk album s názvem Jizvy lásky, složené převážně z autorských skladeb a doplněné coververzemi několika písní Karla Černocho.

Na první poslech je patrné, že na rozdíl od předchozího Mukova eponymního alba značně ubylo kytar; přesto deska není hudebně nezajímavá. Většina textů řeší osobní otázky a jsou, jak už ostatně naznačuje samotný název alba, poněkud melancholicky laděné. Novinkou je přítomnost dalšího textaře; mimo textů Petra Muka a dvorního textaře Shalomu a Oceánu Petra Honse se na desce textařsky podílel také Jan Dvořák.

Maraton soudobé hudby v Divadle Archa

Mezinárodní přehlídka současné hudební tvorby v pražském Divadle Archa zahrmla během tří dnů od 17. do 19. listopadu desítku koncertů. Jejím jádrem byl nedělní devítihodinový program od 15:00 do 24:00, podle něhož se akce již sedmým rokem nazývá Maraton soudobé hudby.

Vrcholem se stalo uvedení skladby Trance od Michaela Gordona, amerického autora využívajícího rozvíjení energie hudebních bloků. Interpreti britský soubor Icebreaker s rakouskými žesti Art of Brass.

Zahájení přehlídky patřilo Pražské komorní filharmonii dirigované Petrem Kofroněm; kde zazněla elektronika kombinovaná s klasickými nástroji. Sobotní program představil islandské skladatele, Slezské kvarteto z Krakova a z české tvorby hudbu Martina Smolky a skladbu objevenou v pozůstalosti Zbyňka Vostřáka. Během přehlídky zazněla také hudba Franka Zappy.

Balet Praha připomene 25 let Pražského komorního baletu

Pražský komorní balet, již druhou sezónu hrající pod názvem Balet Praha, připomněl 25. výročí založení souboru 18. listopadu představením ve Stavovském divadle a o den později setkáním v Divadle Roko-ko. Sobotní slavnostní představení mělo na programu Šmokovy a Vaculíkovy choreografie Holoubek, Hirošima (Svědění) a Stabat a fragment z pořadu Jak se dělá balet. Nedělní odpoledne svedlo dohromady všechny nynější i bývalé členy souboru a vyvrcholilo uvedením Šmokova Zásroku v původním obsazení, tedy za účasti tanečniců "v důchodu".

"Bylo to první představení skupiny PKB 7, která bude hrát jednou za pět let," prohlásil v nadsázce někdejší ředitel Pražského komorního baletu Jiří Opěla. Poukázal přitom na ojedinělý soubor NDT 3 Jiřího Kyliána, tvořený staršími tanečnicemi Nizozemského tanečního divadla.

Balet Praha hledá nové působiš-
tě. Zkušebny a jeviště ve Státní opeře musel před časem po ročním užívání opustit, protože podle svého nynějšího ředitele Antonína Schneidera nenaplňoval představy vedení divadla o potřebné výši tržeb z jednoho představení.

"Byli jsme a nadále jsme nestátní, neziskový a nezávislý soubor," řekl Schneider. Pociťuje proti Baletu Praha tlak ze strany tradičních baletních těles a státních divadel udržujících zakonzervovaný umělecký výraz ovlivněný sovětským baletem. Tlak cítí Schneider i ze strany organizátorů experimentálního pohybového divadla. Ti podle něj vzešli z undergroundu pracujícího s lidským tělem bez školení a přípravy a Balet Praha, hledající nový styl tanečního divadla, jim je zřejmě také "trnem v oku".

Peter Veber zr vb xkm

Muzeum v Zábřehu stavitelům silnic

Výstava mapující odkaz bratří Kleinů v zábřežském muzeu připomíná letošní dvousté výročí jejich narození. Expozice nabízí dobové fotografie, obrazy, mapy, ale také ukázky výrobků z Kleinových železáren.

Unikátní výstava zachycuje všechna důležitá období jejich podnikatelské činnosti. "Původně se Franz Klein, vůdčí podnikatelská osobnost bratří Kleinů, vyučil zahradníkem," připomněl na vernisáži amatérský historik Mojmír Krejčířík, který současně s výstavou vydal knihu Po stopách našich železnic. Mezi první aktivity bratří Kleinů se řadí vodohospodářská díla, později se zaměřili na budování železnic, výstavbu silnic a mostů, také na strojírenství a výrobu spotřebního zboží. "Mnoho jejich staveb slouží dodnes. Například mosty v Moravíčanech, Rapotíně nebo v Lesnici," uvedl Roman Bednář, ředitel Správy a údržby silnic v Šumperku. Na výstavě, kterou sestavila Dagmar Tempírová, si mohou návštěvníci prohlédnout litinová kamna, části kolejnic nebo litinové sochy členů rodiny. "Postavili přes 700 kilometrů železnic a podíleli se na výstavbě jedné třetiny železniční sítě v Rakousku. Je to neskutečné, kolik toho dokázali v relativně krátkém čase," uvedl Krejčířík. "Nečekal jsem, že výstava bude mít takový rozsah, jsem opravdu dojat," řekl Franz Klein, potomek rodu, který se nesmazatelně zapsal do historie dopravy a měl velký podíl na průmyslové revoluci v 19. století. Exponáty pocházejí ze sbírek Okresního vlastivědného muzea Šumperk a částečně jsou zapůjčené ze soukromých sbírek. Výstavu doprovází expozice grafik a kreseb se železniční tematikou akademického malíře Jiřího Boudy

Bára Haušková

Hrad Sovinec prodělává velké změny

Muzeum Bruntál převzalo v dubnu opět do své správy hrad Sovinec, který pak prodělal hned několik změn. Další ho ještě čekají. Až do dubna mělo hrad ve správě město Rýmařov, které jej pronajalo soukromé agentuře Petra Schafera. Předávání hradu podle slov ředitelky muzea Hany Garncarzové provázely ale potíže. "Prostory bastionu s chovnou stanicí ptáků nebyly k dnešnímu dni muzeu oficiálně předány a pouze byli vystěhováni dravci," řekla. Dlouho také trvalo, než se bývalý soukromý kastelán vystěhoval z hradu. Přes tyto problémy byl hrad otevřen už jedenáct dní po předání do správy muzea. "Otevření hradu pro veřejnost předcházelo zabezpečení prohlídkové trasy a vybudování expozic k historii lesnické školy na Sovinci a k historii hradu," uvedla. Na hradě byly podle ní provedeny podstatné opravy léta zanedbávaných poškození hradu. Na opravách bylo investováno 800 tisíc, z čehož 200 hradilo Ministerstvo kultury. Přesto, že muzeum dostalo do své správy hrad Sovinec, na letošní rok obdrželo o jeden a půl miliónu méně do svého rozpočtu. Přitom provozní náklady hradu včetně nákladů na opravy a údržbu přišly na milión 330 tisíc. Na hradě bylo uspořádáno 14 víkendových akcí, které navštívilo do konce září více než 25 tisíc návštěvníků. Na hrad se vrátil jako kurátor výstav fotograf Jindřich Štreit, který bydlí v domku přímo u jeho vstupní brány. V některých upravených hradních místnostech budou probíhat výstavy, například zbraní a cínu. Upravena a rozšířena bude expozice lesnické školy a vystaveny by zde měly být i archeologické nálezy, staré rytiny hradu, grafiky a jiné dokumenty o jeho historii. Jižní palác by měl být zasvěcen modernímu umění. Přislíbena je už výstava surrealistů. Využit chce muzeum také sklepy. Všechno ale podle ředitelky muzea závisí na množství peněz, které bude mít muzeum příští rok k dispozici. "

Zuzana Tomanová

Národní divadlo uvedlo premiéru hry Před penzí

(ČTK) - Činohra Národního divadla v Praze uvedla 15. listopadu v Divadle Kolowrat českou premiéru hry rakouského dramatika Thomase Bernharda Před penzí. V překladu Josefa Balvína ji nastudoval režisér Oto Ševčík s Jiřím Štěpničkou, Kateřinou Burianovou a Evou Salzmannovou.

Hru Před penzí Bernhard napsal koncem 70. let. Reagoval jí na konkrétní událost. Ve Stuttgartu, kde byla poprvé uvedena, způsobila dokonce odvolání ministerského předsedy Bádenska-Württenberska.

"Ještě v polovině 90. let byl Bernhard, žijící v letech 1931 až 1989, v ČR neznámý. Dnes patří k nejpřekládanějším rakouským autorům," řekl na setkání inscenátorů této hry s novináři překladatel Balvín.

Podle dramaturgyně Johany Kudláčkové uvažovala česká první scéna o této hře už začátkem 90. let. Pro hlavní roli počítala s Radvanem Lukavským, ale nenalezla režiséra.

"Je to ořech, který chce pevný a nezníčitelný louskáček," charakterizoval text režisér Ševčík. Podle něj je neuvěřitelně těžký a provokující. Bernhard navíc píše bez interpunkce a začátky myšlenek uvozuje velkým písmenem. "Rozšifrovat to je rovněž nesmírně náročné," uvedl Ševčík.

Do konce roku uvede činohra Národního divadla ještě začátkem prosince českou premiéru hry Pták Ohnivák Daniely Fischerové.

Na Pražském hradě je vystaven unikátní románský relikvíář

(ČTK) - Jedinečnou možností seznámit se podrobně s prací zlatníků počátku 13. století mají ode dneška návštěvníci Pražského hradu, kde byla za přítomnosti ministra kultury Pavla Dostála otevřena výstava relikvíáře sv. Maura. Pozdně románskou památku našli kriminalisté před 15 lety v podlaze hradní kaple v Bečově nad Teplou. V současnosti dokončili památkáři její restaurování a před tím, než relikvíář zkompletuji, chtějí veřejnosti ukázat jeho jednotlivé díly.

"Po výstavě se jednotlivé části relikvíáře vrátí do dílen a po sestavení poputuje památka zpět do Bečova, kde bude součástí stálé expozice," řekla historička umění Alena Černá z Památkového ústavu v Plzni. Reli kvíář, původem z Francie, je dlouhý 138,5 centimetrů a široký 42 centimetrů, na výšku měří 64,5 centimetrů. Dřevěné jádro schránky zdobí figurální plastiky ze zlaceného stříbra, emailové destičky a šperkové kameny. Zhruba 500 dílů výzdoby se skládá z více než 3000 jednotlivých částí.

Do země relikvíář tajně ukryli po druhé světové válce poslední vlastníci Bečova - členové rodiny Beaufortů. Ti schránku v polovině 19. století nechali opravit a vystavovali ji v Bruselu roku 1888. O rok později nechali truhlu, která pocházela z vypleněného francouzského kláštera, převést do Bečova. Po nalezení 5. listopadu 1985 byl relikvíář zkorodovaný, s uhnílym dnem, odpadány figurami apoštolů a dalšími částmi výzdoby převezen z Bečova do Prahy. Dalších šest let jednali úřady o vlastnictví památky.

Rozebraný relikvíář a dokumentace jeho opravy budou v sálech Starých zemských desek Starého královského paláce vystaveny do 7. ledna příštího roku.

Šumperské muzeum představuje sbírku gobelínů

Muzeum v Šumperku vystavuje od poloviny listopadu unikátní kolekci gobelínů, jejichž autory jsou významní umělci minulosti i současnosti. Tapiserie vznikly nebo byly restaurovány v dílnách Moravské gobelínové manufaktury ve Valašském Meziříčí.

Výstava navazuje na dlouhodobou spolupráci gobelínky s muzeem, které vlastní rozsáhlou sbírku historických tapiserií umístěnou v zámku Velké Losiny. "V průběhu posledních dvaceti let zrestaurovala manufaktura pět tapiserií z této sbírky.

Na výstavě se objevila díla vzniklá počátkem století od autorů Rudolfa Schlattauera, Hanuše Schwaigra a Jana Kotěry i gobelíny, které vznikly spoluprací manufaktury s předními českými výtvarníky (Václav Bláha, Jiří David, Stanislav Kolibal, Ivan Komárek, Petr Kvíčala, Karel Malich, Petr Nikl, Ivan Ouhel) v rámci dlouhodobého projektu Actual Textile Art. *Pavel Vysloužil kš xkm*

Hrdinou filmového úsměvu revizor Anděl

Velkým překvapením skončila divácká anketa v rámci pořadu ČT Úsměvy o nejslavnějšího hrdinu české filmové komedie. Vítězem se stala postava trochu mrzoutského revizora pražských dopravních podniků Gustava Anděla, kterou ve dvou komediích z padesátých let - Dovořená s Andělem a Anděl na horách vytvořil Jaroslav Marvan. Stříbrný stupeň obsadil moudrý lékař dr. Skružný ztvárněný Rudolfem Hrušínským ve slavném filmu Jiřího Menzla Vesničko má středisková. Až třetí skončil král komiků Vlasta Burian se svým Antonem Špelcem, ostrostřelcem. Výsledek nepochybně ovlivnila skutečnost, že Vlasta Burian měl v první dvacítce hned několik svých postav, mezi něž se hlasy rozptýlily. Zároveň se také ukázalo, jak vysoko i dnešní generace cení poctivé a přesvědčivé herectví Jaroslava Marvana, který více než pohybovým mistrovstvím získával vnitřní přesvědčivost svých postav. Ostatně i Rudolf Hrušínský jako dr. Skružný oslovil diváky především lidskou hloubkou.

Mezi překvapení ankety patřil také relativní neúspěch některých slavných osobností českého filmu jako např. Hugo Haase, Jana Wericha nebo nedávno zesnulého Jiřího Sováka. *(MaFr)*

Co Čech, to chatař

Původně si v údolích řek stavěli sruby jen trampové. Řetězová reakce chataření se ve 30. letech rozpoutala na Sázavě, Berounce nebo u Vltavy a vyvrcholila mohutnou explozí od 60. let a trvá dodnes. Vtipně, bez komentáře a přitom ze všech stran se tím vším zabývá hodinový dokument Bernarda Šafaříka Český fenomén: homo chatař, který byl uveden v programu České televize. Původní sroubené útulky inspirované severoamerickou divočinou se dočkaly typicky českých metamorfóz. Taková Ascalona vstoupila do prstonárodních písní: Když jsem byl mlád, bývala Ascalóna nejhezčí osadou... Jiná sídla chatařů proslavily české filmy, televizní inscenace. Každý posuzuj podle sebe, ztotožníme-li se s pivními pupky tatíků a mamin rožnicích neděli co sobotu tučná prasátka nebo s osadními turnaji, jejichž aktéři mají k olympijským výkonům daleko, druží se ale v pospolitostech - pokud je čas docela nedávný nepřiměl k budování zdí a plotů mezi lidmi. Těch kolektivně užívajících si je ale, zdá se z Šafaříkova dokumentu, naštěstí víc. Vedle závažných dokumentů o mužích Třetí říše, o tajných službách, o vzniku života na Zemi jsou dnešní televizní Chataři, kteří vznikali v tvůrčí skupině Karla Hynie, kýženým úsměvným vydechnutím z trudnomyslnosti našich dnů.

Mateřidouška slaví

Již své pětapadesátileté narozeniny slaví jeden z nejpopulárnějších českých dětských časopisů - Mateřidouška. Jeho čísla provázela všechny poválečné generace dětí. V padesátých a šedesátých letech zde mohly objevit např. kouzlo ilustrací Jiřího Trnky, Ondřeje Sekory nebo Kamila Lhotáka. Svá díla pro časopis tvořili i takoví mistři jako byl nositel Nobelovy ceny za literaturu Jaroslav Seifert, František Hrubín nebo František Nepil. Výročí oslavila Mateřidouška mimo jiné i výstavou v pražské galerii Fronta, kde mohli návštěvníci mimo jiné shlédnout i originál vzácného prvního čísla.

(MaFr)

Josef Jíra vystavuje svá díla v Kroměříži

Přes 70 obrazů a grafik Josefa Jíry přibližuje od 17. listopadu nová výstava v Muzeu Kroměřížska v Kroměříži. V posledních letech největší expozice prací tohoto malíře přibližuje jeho tvorbu od roku 1948. Poslední obraz dokončil sedmdesátiletý umělec před čtrnácti dny, informoval ČTK ředitel muzea Jiří Stránský.

Upozornil, že v jeho svérázném stylu se prolínají figurální motivy s krajinou. "Jeho umění je prožité. Někdy působí jeho obrazy na pohled jako neučesané, ale při bližším zkoumání divák pochopí, že štětcem ztvárněná témata jsou hlubokomyslná," uvedl Stránský. Dodal, že Jíra je křesťan a například jeho Křížová cesta citlivě vyjadřuje utrpení člověka a jeho zápas o pravdu.

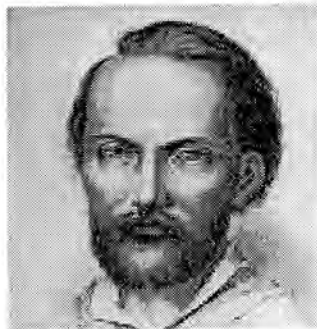
"O obrazech Jíry se dá říci, že jsou to seriály jedné křížové cesty, že to jsou dramata, která banální skutečnost vytlačuje za obvod rámu. Proto je Jíra pořád naježený a neustále ve střehu. Dovede tvořit pouze tehdy, kdy jeho lidské problémy nazrály, konfliktní situace se přiosťily tak, aby pukly barevnými a grafickými chlopněmi," napsal o Jírových obrazech spisovatel Bohumil Hrabal.

Podle Stránského patří Jíra k nejlepším současným českým malířům, jehož díla jsou známá po celém světě. "Bez jeho účasti každá přehlídka českého umění 20. století je barbarstvím..." řekl o umělci znalec jeho tvorby František Dvořák. Sám umělec označil kroměřížskou expozici za jednu z nejobsáhlejších v jeho životě. "Zřejmě v takovém rozsahu vystavuji naposled," konstatoval. Výstava potrvá do 4. února.

Ladislav Koželuha kar xkm

Příznivci K. H. Máchy připomněli 190. výročí narození

Příznivci velikána české poezie Karla Hynka Máchy si 16. listopadu u básníkovy hrobu na pražském Vyšehradě připomněli 190. výročí jeho narození. Zástupci Společnosti Karla Hynka Máchy k hrobu položili květiny. Úctu Máchovu dílu projeví recitací jeho tvorby rovněž studenti a herec Radovan Lukavský.

Ředitelka Společnosti Karla Hynka Máchy Kateřina Jedličková ČTK řekla, že dnešní setkání má souvislost i s oslavami 11. výročí sametové revoluce a s připomenutím studentské revolty proti nacismu v roce 1939. "Mladí a studenti mají k Máchovi blízko," uvedla Jedličková.

Zakladatel moderní české poezie a "rozervanec" Mácha, narozený 16. listopadu 1810, zemřel ve věku nedožitých 26 let. Byl nejvýznamnějším představitelem českého romantismu. Vychází z vlastní zkušenosti, vyjadřoval rozpor mezi individuální touhou po dosažení absolutního ideálu krásy a svobody a protichůdnou, osudově tragickou zkušeností zmaru a smrti. Jeho nejznámějším dílem je Máj. Společnost Karla Hynka Máchy vznikla před čtyřmi lety a snaží se udržovat básníkův odkaz.

Lucie Petrová kar xkm

Konec světa v salonu Gogo uvedlo Divadlo na voru

(ČTK) - Konec světa v salonu Gogo (příběhy z kabaretu) je název nového projektu pražského nezávislého souboru Divadlo na voru.

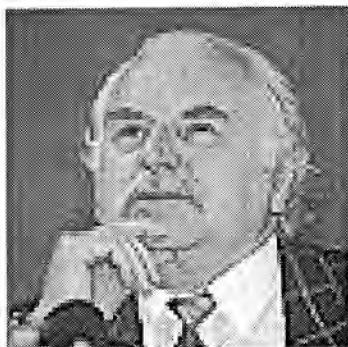
Příběhy z kabaretu nabídnou divákům atmosféru vykřičeného podniku v osudové noci, kdy byl zavražděn vévoda Ferdinand. Jsou inspirovány převážně pražskými českými i německými literárními texty z doby první světové války. Na tomto magickém místě se setkají Werfelovy lehké děvy, Poláčkovy páni Izraelité, Kafkův Řehoř Samsa, Haškův Švejk či Rilkův Kornet.

"Vykradli jsme mnoho autorů," charakterizoval tvůrčí proces coautor a corežisér Lázňovský, který odmítá stereotyp a vítá každé porušování zavedených divadelních forem. Inspirovali se také Mayerinckem, i když z Golema tam prý není ani věta. Celkový tvar označili (Michal Lázňovský a Frederika Smetanová) za jakýsi intelektuální spot. "Klasikové jsou zkrátka ti, o nichž se ví, ale nikdo je nečte," uzavřel Lázňovský.

Podle Jaroslava Svobody z kapely Traband, která v inscenaci hraje, výsledkem není vlastivědná procházka po staré Praze.

Divadlo na voru vzniklo před pěti lety jako nezávislý soubor zabývající se průzkumem moderních divadelních forem. Už tehdy jeho členům šlo o objevování témat, která se dotýkají současného člověka. Spolupracovníky nacházejí i mezi cizinci žijícími v Praze. Soubor hostoval například na festivalech v Avignonu, Nancy a Frankfurtu nad Odrou.

Kvůli hádce s generálním ředitelem Národní galerie v Praze Milanem Knížákem

Milan Knížák

nepřišel do Veletržního paláce převzít Cenu Jindřicha Chalupického pro mladé výtvarníky letošního laureát David Černý. Zatímco s přáteli slavil před palácem, zakladatel ceny prezident Václav Havel oznámil stovce hostů slavnosti pouze jméno letošního vítěze.

"Je to nekonformní umělec, kterého mám rád. K jeho nekonformnosti palší snad i to, že nepřišel," konstatoval prezident. O prezidentově náklonnosti k umělci svědčí i fakt, že na konci května otvíral Černého výstavu Mímína na žižkovském vysílači.

Černý řekl ČTK, že se s Knížákem nepohodl při instalaci výstavy finalistů Chalupického ceny. "Nechal mne vyvést před budovu ochrankou a dvě hodiny mne, oblečeného jen v tričku, nepustil dovnitř," uvedl k dnešnímu incidentu. Dodal, že práh Národní galerie řízené Knížákem nepřekročí. Knížák prezidentovi řekl, že "nezná důvod, proč sem (Černý) nemůže". Výtvarníkovu počinání přitom označil za snahu "o podržení jeho image".

Černému zbývají do dovršení 35 let, jimiž je ohraničena Chalupického cena, dva roky. Nerad se nechává svázat úzkým prostorem galerie, vystavuje svá díla pro široké publikum přímo na ulici. Je autorem žižkovských batolat a také sochy sv. Václava sedícího na břiše obráceného koně, kterého mohou Pražané vidět v kupoli paláce Lucerna. S jeho díly se loni seznámili i obyvatelé Londýna, když instalace umístil na šedou betonovou budovu českého velvyslanectví poblíž londýnského Notting Hillu. Porota Chalupického ceny se mu ocenění rozhodla věnovat za dosavadní uměleckou činnost.

Na sáňkách jako za Harracha

Sjezd na sáňkách ze Špindlerovky k Dívčím lávkám jako za časů hraběte Harracha čeká od začátku letošního prosince nebojácné návštěvníky Špindlerova Mlýna. Nejnavštěvovanější středisko Krkonoš tak zbohatne o další přitažlivou atrakci provozovanou vrchlabskou firmou Gastro, s. r. o. Trať dlouhá čtyři kilometry povede z Malého Šišáku kousek nad Špindlerovkou po dráze upravované pravidelně rolbou vybavenou speciální frézou. Provozovatelé sáňkařské dráhy počítají s klopenými zatáčkami a odpovídající kvalitou povrchu. Důraz kladou především na bezpečnost sjezdu, protože trať několikrát kříží státní silnici na Špindlerovku. Sáňkaře dopraví z centra Špindlu na start autobus, kde se jim prostřednictvím televizní obrazovky dostane podrobné instruktáže o zásadách chování na trati. Zájemci cestou nahoru obdrží i povzbuzující horký nápoj. Doposud v Krkonoších ojedinělá atrakce přijde na 190 korun za osobu. Cena spolu s dopravou, zmíněným nápojem a vlastním sjezdem zahrnuje zapůjčení sáněk a pojištění. Dráha má být každodenně v provozu od 11 do 17 hodin. Provozovatelé sáňkařské dráhy mj. počítají s nočním provozem od 19 do 23 hodin. Noční jízdy budou zřejmě kvůli nákladům na osvětlení o něco dražší.

Vladimír Prouza

Dcera ředitele Škody v Plzni

Závod Škoda Plzeň hostil vzácnou návštěvu - přijela se sem podívat dcera meziválečného ředitele Karla Loevensteina Karla Katchenerová. Karel Loevenstein vykonával funkci generálního ředitele od roku 1923 a později byl i předsedou správní rady. Vynikající obchodník svými výjimečnými schopnostmi umožnil Škodě přežít nesmírně obtížné období hospodářské krize, když se v nejtěžších situacích dokázal vzdát i svého platu. Jeho dcera emigrovala v roce 1948 do Brazílie, v současnosti však opět žije na rodinném statku v Dobřenicích, který se pokouší rekonstruovat. Jak sama uvedla, pečlivě sleduje veškeré dění kolem Škody a drží palce podniku, kterému její otec obětovale nejpłodnější léta svého života.

(MaFr)

Waldes daroval sponu z Karlštejnského pokladu

Prezidentu republiky Václavu Havlovi předal na Pražském hradě Jiří Waldes, syn Jindřicha Waldese, vzácnou zlatou sponu vykládanou drahokamy a perličkami ze 14. století, která byla kdysi součástí tzv. Karlštejnského pokladu. Cennost vlastnil továrník, sběratel a mecenáš Jindřich Waldes (1878 až 1941). Měl ji ve svém soukromém muzeu knoflíků a spínadel v Praze ve Vršovicích. Před nacistickou konfiskací odvezla gotickou sponu, menší než dlaň, do USA matka Jiřího Waldese. Zbytek pokladu byl za války zabaven. "Sponu jsme měli v rodinném trezoru a prakticky nikdo o ní nevěděl," řekl Právu Jiří Waldes a dodal: "Jen jednou jsem ji odnesl na expertizu do newyorského Metropolitaního muzea. Ty se tam mohli zbláznit. Řekli mi, že vědí o jediném podobném kousku na světě a ten je v Anglii." Jiří Waldes se o vzácnou památku staral více než půl století. Až nyní se rozhodl, že ji věnuje českému státu, když jeho otec im memoriám dostal letos Řád za zásluhy o stát v oblasti kultury. Šperk z doby vlády Karla IV. se stal součástí sbírek pražského Uměleckoprůmyslového muzea, kde je uschován celý Karlštejnský poklad. Diváci ho uvidí v nové stálé expozici muzea, která se otevřela 15. listopadu 2000.

Historie Karlštejnského pokladu

Pod názvem Karlštejnský poklad je v pražském Uměleckoprůmyslovém muzeu od roku 1947 uložen soubor 387 stříbrných předmětů z doby vlády císaře a krále Karla IV. Obzvláště pozoruhodná je miska s litým poprsím ženy, která vznikla patrně v dílně Petra Parléře. Nejpočetnější zastoupení tvoří středověké módní doplňky, zejména různé druhy stříbrných knoflíků. Náleží i v celosvětovém měřítku k výjimečným památkám středověké oděvní kultury. Poklad objevili v letech 1887 až 1899 dva zedníci, kteří se podíleli na rekonstrukci hradu Karlšteina. Předměty byly zazděny do tajné schránky pravděpodobně v roce 1420, kdy místo obléhali husité. Oba nálezci nalezené předměty prodali pražskému směnárníkovi Eduardu Kischemu a ten je zas výhodně udal starožitnické firmě Lepke v Berlíně. V Německu se vzácný nález rozdělil. Něco zakoupil neznámý sběratel a dodnes je tato část neznámá. Sporadicky se tu a tam objeví nějaký osamělý kus na mezinárodním aukčním trhu. Druhá část byla nabídnuta k odprodeji zpět do Prahy. Oficiální instituce však neměly peníze. A tak za svoje vlastní úspory vše koupil ředitel Uměleckoprůmyslového muzea F. A. Borovský a dokonce na svém pracovišti i Karlštejnský poklad vystavil pro veřejnost. Pak celý soubor výhodně prodal továrníkovi Jindřichu Waldesovi do jeho unikátního muzea v Praze ve Vršovicích, věnovaného dějinám knoflíků a šatních spínadel. Jak v Čechách bývá zvykem, dobrý skutek byl po zásluze potrestán. Obchodní a živnostenská komora, tehdy řídící Uměleckoprůmyslové muzeum, kvalifikovala Borovského čin jako zneužití funkce a projev nekázně. Milý ředitel, který za své peníze zachránil Karlštejnský poklad pro Prahu, byl okamžitě poslán do výslužby. Waldesovo muzeum fungovalo až do druhé světové války. Poté rodina utekla do Ameriky, sám Jindřich Waldes byl zatčen a poslán do koncentračního tábora. V roce 1947 se v bednách dostal poklad do Uměleckoprůmyslového muzea, kde byl nákladně restaurován a odborně zhodnocen. Při restitucích v 90. letech připadl zpět Waldesům, kteří ho velkoryse věnovali Uměleckoprůmyslovému muzeu.

Kdo byl Jindřich Waldes

Jindřich Waldes (1878-1941) pocházel z Nemyšle u Tábora. Vyučil se v továrně na kovové zboží v Praze. Ve čtyřicetiletých letech založil v pronajaté kolně s mechanikem Hynkem Pucem firmu Waldes a spol. Zaměstnávali jediného dělníka! To bylo v roce 1902. O pět let později už postavili vlastní továrnu v Praze ve Vršovicích. Puc byl konstruktérem originálních automatických strojů, které dělaly větší část práce, Waldes zase rozvinul naplno svůj manažerský a obchodní talent. Jejich vynálezem byly kovové stiskací knoflíky, tzv. patentky, které v Evropě postupně vytlačily tradiční očko s háčkem. Už před první světovou válkou s nimi Waldes dobyl i Ameriku. Logem reklamní kampaně se stala tvář dívky s patentkou na oku, symbol, který pro Waldese vymyslel jeho přítel, malíř František Kupka. Jindřich Waldes byl Žid, ale hlásil se plně k češství a i svým profilem sběratele byl vlastenec. Moc ho nezajímala současná meziválečná avantgarda, otevřená světu a Evropě. Pouze s Františkem Kupkou a Vojtěchem Preissigem byl velký přítel, a proto jejich obrazy i sbíral. Jinak se orientoval na české "národní" umění 19. století. V meziválečné době Waldesova firma exportovala 80 % své produkce do 73 zemí celého světa. Továrny vybavené nejmodernější technologií měla i v Barceloně, Drážďanech, Paříži, obchodní pobočky ve Varšavě, Vídni, Londýně a v New Yorku. O prosperitě svědčí i to, že v době hospodářské krize Waldes nepropouštěl, ale naopak přijímal další zaměstnance. Jindřich Waldes byl uvězněn nacisty hned v první vlně zatýkání na jaře 1939. Okupační správa přejmenovala jeho podnik na Koh-inoor. Jeho děti se včas zachránily v Americe a za obrovskou sumu se jim podařilo vykoupit pro otce svobodu. Zemřel v roce 1942 na lodi plující do New Yorku.

Princ Charles navštívil Prahu

Následník britského trůnu princ Charles po šesti letech opět zavítal do Prahy. Charles, který je nesmlouvavým kritikem moderní architektury se zajímá především o osud pražských památek. Hlavním cílem jeho několikrát odložené třídní návštěvy je aktivita spojená s nadací Pražský památkový fond (Prague Heritage Fund), jejímž cílem je zachránit krásy Prahy pro další generace.

Praha princovi waleskému podle londýnských expertů na život královské rodiny učarovala již při jeho první návštěvě v roce 1991. Velmi ho zajímaly její památky, které jsou podle něj "duchem země a srdcem kultury každého národa" a péče o ně vyjadřuje "pýchu z úspěšné práce řemeslníků minulosti".

V tomto zájmu si porozuměl s českým prezidentem Václavem Havlem. Při Charlesově druhé návštěvě Prahy v prosinci 1992 společně založili Pražský památkový fond. Jeho cílem je získávat finanční prostředky na opravy pražských památek. Prvním projektem fondu byla úspěšná rekonstrukce Ledeburské a Pálffyho zahrady Pražského hradu, na kterou fond přispěl 200.000 librami (8,8 miliónu korun) a Charles osobně šekem na 80.000 liber (3,6 miliónu korun). K dalším projektům fondu patří oprava kostela sv. Bartoloměje v Praze 9 a sochy sv. Luitgardy na Karlově mostě.

Myšlenka založení fondu vznikla již při Charlesově první návštěvě Prahy v květnu 1991. Waleský princ tehdy v Praze představil své Podnikatelské fórum, založené v roce 1990. Je to nepolitická organizace sdružující přední podnikatele z celého světa. Přispívá k rozvoji jejich kontaktů s místními podniky a firmami v zemích, kde vyvíjejí svou činnost. Podnikatelské fórum spolupracuje i se Světovým památkovým fondem na kombinovaném programu, který se soustřeďuje na vazby mezi možnostmi rozvoje turismu a ochranou historických památek.

O hlubokém dojmu, který Praha v Charlesovi zanechala, svědčí i jeho večere na světovém ekonomickém fóru v Davosu v únoru 1992, které se zúčastnili významní podnikatelé z různých zemí. Rozhovory na této večeři se týkaly především tehdejšího Československa.

Další recepce, tentokrát již jménem nově vzniklého Pražského památkového fondu, uspořádal Charles ve svém londýnském sídle v St. James's Palace v dubnu 1994. Před několika sty hostů včetně britského ministra zahraničí Douglase Hurda a několika londýnských celebrit následník britského trůnu hovořil o historickém jádru Prahy jako o unikátní architektonické rezervaci, která se vyznačuje zachovalostí stavebních stylů. Recepce byla součástí benefičních akcí, jež měly vynést další finanční prostředky na obnovu pražských památek.

V doprovodu prezidentského páru si princ prohlédl zahrady pod Pražským hradem a ze zahrad se princ odebral do odsvěceného kostela sv. Anny. Gotický kostel s unikátními freskami malířů Karla IV. se za více než šest století změnil v polozapomenutou ruinu, o jejíž existenci neměl léta tušení ani Havel, třebaže v minulém režimu roky pracoval v nedalekém Divadle Na zábradlí.

Na zachování pražských památek dbá také Havlova nadace Vize 97, s jejímiž projekty se princ Charles seznámil. Prezident by chtěl z prostředků Nadace Vize 97 vytvořit z kostela místo ekumenických a kulturních setkávání. "Nejde jen o záchranu kostela, je to i pokus ukázat širší veřejnosti, jak lze dnes citlivě naložit s památkou," řekl Havel. Někdejší svatostánek čeká obnova zdi a fresek podle projektu architektky Evy Jiříčné. Charles ještě navštívil střední školu The English College a potom seminář o svém podnikatelském fóru - The Prince of Wales Business Leaders Forum v Senátu.

Blokád ubýlo, ale nervozita vzrostla

Rakouští odpůrci Temelína uvolnili zablokované hranice s Českou republikou. Přesto se třetí měsíc pokračující blokády přechodů začínají podobat válce nervů a napětí na obou stranách roste. Objevily se drobné šarvátky a rakouská policie vyšetřuje dvě anonymní hrozby bombovým útokem. Blokádami navíc i nově pohrozili bavorští odpůrci jihočeské jaderné elektrárny. "Chceme provést akce a blokády podle rakouského vzoru," prohlásil Karl Haberzettl, mluvčí Svazu ochránců přírody v Pasově. Podle něho by měly hraniční blokády začít do dvou nebo tří týdnů. *jp*

Vojáci, kteří hlídají Hrad, jsou šikanováni

Ve dne cínoví vojáčky, v noci živé hadry na podlahu, otloukánci a striptéři z donucení - to je život nováčků u Hradní stráže. Alespoň tak to vypověděl MF DNES Pavel Šoffa, který nastoupil k této elitní jednotce 3. července, kvůli mazácké šikaně po čtrnácti dnech dezertoval. "Už jsem ten mazácký teror nemohl vydržet," vysvětluje důvody svého útěku Šoffa, nyní vojn v záloze. Lékařská posudková komise mu kvůli prožitému psychickému traumatu odložila vojenskou službu o dva roky. Bezprostředně před útekem byl vojn Šoffa s ostatními nováčky donucen tancovat na "diskotéce". Mazáči v kruhu hleděli na nováčky svíjející se v rytmu diska, povzbuzovali je a tipovali nejlepšího tanečníka. Šoffa "zvítězil". Donutili ho vyšplhat na dvoumetrovou skříň a pokračovat v tanci. "A do trenek," zazněl rozkaz. "A do naha - striptýz," ozvalo se vzápětí. "Musel jsem se tedy před padesáti vojáky svléknout a tancovat. Bylo mi to hrozně trapné. Mazáči mi tleskali a povzbuzovali mě a já měl přítom co dělat, abych z té výšky nespadl a nezlomil si ruku. Dokonce si mě i fotili. Když jsem to po dezerci vyprávěl Vojenské policii, nechtěli mi věřit. Řekl jsem jim tedy o fotkách. Našli je a pak notnou chvíli jen zírali. Vyvedlo je to evidentně z míry," líčí své poslední dny u Hradní stráže Pavel Šoffa. *jp*

Děti pijí víc alkoholu

Vloni poprvé za deset let Češi vypili méně alkoholu než v předchozích letech: o půl litru. Místo 9,8 litru jako v roce 1998 připadlo na hlavu "jen" 9,3 litru. Odborníci však nejsou spokojeni. Méně pijí totiž muži a o to více konzumují alkohol děti a ženy. Mládež navíc s alkoholem začíná ve stále nižším věku a také ho vypije čím dál více. Z výzkumů vyplývá, že většina jedenáctiletých chlapců, ale i dívek ochutnala alkohol. (Někteří odborníci snižují tuto hranici i pod deset let.) Okolo třinácti byla většina alespoň jednou opilá. Nejvíce se mezi mládeží pije pivo. Pravidelně si ho dá každý třetí patnáctiletý chlapec. Nejoblíbenější je i u dívek. Počet čtrnácti až devatenáctiletých děvčat, která si pravidelně dají pivo, se tak za posledních pět let až zdvojnásobil. "Dopady na zdraví dětí jsou velmi závažné. Jejich organismus se nedokáže s toxicitou látkou vyrovnat tak jako dospělý. Dítě se rychleji stává závislým," upozorňuje v této souvislosti Petr Popov, primář oddělení pro léčbu závislostí Všeobecné fakultní nemocnice v Praze. *jp*

Bývalý šéf ČKD ve vazbě

Soudce uvalil vazbu na bývalého předsedu představenstva strojírenské společnosti ČKD Jiřího Marouška. Zadržán byl i jeho blízký spolupracovník Petr Formánek. Vyšetřovatelé tvrdí, že Maroušek, který přivedl ČKD na pokraj krachu, převedl na své soukromé konto 276 miliónů korun náležejících podle dohod Fondu národního majetku. Maroušek čelí také obvinění odborářů ČKD Dukla, že zaplatil za neprovedené nebo špatně vykonané poradenské služby společnosti Inpro 335 miliónů korun. Bývalý šéf ČKD patří mezi skupinu bývalých manažerů velkých podniků, kteří se díky privatizaci tzv. českou cestou chopili obrovských majetků a v současné době čelí závažným obviněním. Je ovšem namísto ptát se, zda původní koncepce privatizace s finančními operacemi na samotné hranici zákona v tichosti nepočítala. Smůla šéfů velkých concernů spočívala v nemožnosti provést všechny problémové akce v porevolučních zmatcích. Včera oslavovaní podnikatelé se dnes stávají vyšetřovanými. Inu - kolo štěstí, boží mlýny. *(MaFr)*

Vyšebrodský mistr patří NG

Devět deskových obrazů Mistra vyšebrodského, nejcennější poklad českého gotického malířství, zůstává majetkem pražské Národní galerie (NG). Ve středu o tom rozhodl Obvodní soud pro Prahu 1 na základě závazného rozsudku Nejvyššího soudu. Obrazů se podle Aleše Pejchala, právního zástupce NG, domáhalo cisterciácké opatství ve Vyšším Brodě, a to na základě tzv. výčtových zákonů č. 298 z roku 1990 a č. 338 z roku 1991, kterými byl církvím vrácen přesně vyjmenovaný majetek. Mezi nimi i klášter ve Vyšším Brodě. Součástí bylo vedle budov a pozemků i vrácení movitého majetku, který se v budovách nacházel. Ovšem podle zákona tam musel být majetek, který se vracel k dubnu roku 1950. Gotické obrazy jsou však v NG od roku 1938. Církev namítala, že nikdy nebyl právně převod obrazů proveden. Soud jim však nedal za pravdu, a tak díla zůstávají majetkem Národní galerie. Její generální ředitel Milan Knížák ve středu Právu řekl, že je rád, že dlouhý soudní spor - vedený na různých instancích od roku 1992 - byl konečně vyřešen. Aleš Pejchal už získal pro NG v jiných sporech s církevními řádů například světoznámou Růžencovou slavnost od Albrechta Dürera či dvě vzácné malby Petra Paula Rubense. Vyšebrodský cyklus pochází z poloviny 14. století. Tvoří jej devět samostatných deskových obrazů zachycujících život Krista. Zřejmě je nechal namalovat některý z Rožmberků, který je vyobrazen s erbem na desce Narození Krista. O původním určení maleb se vedou spory. Snad patřily kdysi do katedrály sv. Víta na Pražském hradě. Ve vyšebrodském klášteře byly od nepaměti. V dubnu 1938 přešly do Státní sbírky starého umění v Praze, předchůdkyně dnešní NG. Za války byly zavlečeny nacisty do Německa, kde se s nimi plánovalo pro Hitlerovo muzeum německého umění. V roce 1946 se celý cyklus vrátil do NG v Praze. Vyšebrodský mistr je od té doby identifikován s pojmem pražské Národní galerie, tak jako je pařížské Muzeum Louvre ztotožňováno s Leonardovou Monou Lisou. V současné době všem devíti obrazům patří čestné místo v nové expozici gotického umění, kterou NG otevřela v klášteře sv. Anežky České. *Peter Kováč, Jiří Vavroň*

Vaculík: Dnes 2000 slov nepomůže

Kdo by hledal na obranu proti současným nešvarům společný manifest podobný 2000 slov, neuspěje. Zlo se demokraticky rozprostřelo po celé společnosti a lidé by se ani na společné formulaci neshodli, boj proti němu tak každý musí vest sám, uvedl v rozhovoru pro ČTK a Český rozhlas spisovatel a autor manifestu 2000 slov Ludvík Vaculík.

"Dnes už nepomohou žádné tisíce slov, protože zlo je demokraticky rozprostřeno po všech lidech, ať každý proti zlu bojuje sám," pokusil se přesto během diskuse se studenty prestižní varšavské College of Europe s nadsázkou ve dvaceti slovech formulovat výzvu pro současnost. Se studenty se setkal u příležitosti česko-slovenského večera, uspořádaného jako připomínka události ze 17. listopadu 1989, které v bývalém Československu vyústily v konec komunismu.

Společnou česko-slovenskou oslavu, uspořádanou studenty varšavské College of Europe, označil za "velice ušlechtilou myšlenku". Iniciativu pozitivně ocenili rovněž velvyslanci obou zemí ve Varšavě Magda Vašáryová a Jan Misiarz. "Tehdy bylo ještě Československo; proč neukázat, že jsme stále jedněmi nejmilovanějšími sousedy," řekla na dotaz ČTK slovenská velvyslankyně.

Vaculík tento týden společně se šéfredaktorem českých Literárních novin Jakubem Patočkou absolvuje celou řadu setkání na území Polska. "Turné" zahájil v jihopolské Vratislavi, kde se v těchto dnech koná Festival české kultury. Ten je pořádán jako připomínka festivalu nezávislé české kultury, který se zde konal v roce 1989, ještě před sametovou revolucí. Tehdy se na Karla Kryla, Plastic People of the Universe a další české nezávislé zpěváky a skupiny přijely většinou nelegálně podívat tisíce Čechů.

Jan Melichar hej xkm

Vánoční strom na Staroměstském náměstí

Vánoce se kvapem blíží. Svědčí o tom i třicetimetrový vánoční strom, který již dorazil na Staroměstské náměstí. "Bez problémů," odpověděl Právu jeden z řidičů nákladního vozu na otázku, jak proběhla jízda. Posádka, která se na cestu vydala kolem deváté hodiny z Brna, se zapotila pouze v Pařížské ulici. Řidiči tam totiž nerespektovali zákaz stání. "Nakonec jsme projeli," dodal muž v montérkách. Vztyčení mohutného smrku z Velkých Karlovic přihlížely desítky zvědavých Pražanů i návštěvníků metropole. Řada z nich si odnesla polámané větve z obřího jehličnanu domů. Andrea Kaldová, mluvčí společnosti Folk Art Production, která vánoční trhy v centru města pořádá, uvedla, že vysoký strom pokácelo osm dělníků za pomoci jeřábu už v pátek. V následujících dnech jej postupně ozdobí třemi až pěti tisíci žárovkami. Smrk slavnostně rozsvítí primátor Jan Kasl (ODS) 27. listopadu. O dva dny dříve začnou na Staroměstském náměstí vánoční trhy. Podle Kaldové si lidé budou moci vybrat dárky u 118 stánků. Kromě osmdesátiletého obra, který Praze věnovala dřevařská firma ze Vsetína, ozdobí náměstí dalších šest desítek menších smrčků šest až deset metrů vysokých. Smrk, ovšem čtrnáctimetrový, pocházející z Čerčan, stojí od soboty také na Václavském náměstí. Vánoční sortiment nabídne až do 6. ledna 121 stánků. Jaký osud čeká jehličnany po skončení trhů? "Úzce spolupracujeme se Sdružením pro obnovu a rozvoj řemeslných a uměleckých tradic. Nejlepší dřevo využijí řemeslníci, zbytek půjde zřejmě na zátop," dodala Kaldová.

(cie)

Dálnice Praha - Lince skutečností?

Zdá se, že dálnice D3 Praha - Tábor - České Budějovice bude prodloužena až do Lince. Na české straně patří stavba dálnice mezi prioritní investiční akce a její stavba by měla být zahájena již v příštím roce. S dokončením se počítá v roce 2010. Zároveň by se měla rozšiřovat silnice z Unterweitzendorfu až k hraničnímu přechodu Wullovitz na čtyři jízdní pruhy. Vznikla by tak dálnice z Prahy až do Lince, která by výrazně zlepšila především nákladní dopravu. Stavba by se také částečně financovala z dálničních poplatků nákladních automobilů. Na české straně ovšem stavbu komplikují protesty ekologických organizací i některých obcí zejména v přírodně velmi cenné oblasti Posázaví. Ve hře tak je stále několik variant trasy s ohledem na životní prostředí.

(MaFr)

Zemřel Klement Lukeš

Jen pět dní poté, co převzal z rukou prezidenta republiky vyznamenání Za zásluhy o stát, zemřel ve věku 74 let Klement Lukeš, jedna z významných postav českého disentu. Od narození nevidomý vyučený košíkář a ladič pian studoval po válce na Vysoké škole politických a sociálních nauk a určitou dobu působil jako lektor marxismu-leninismu. V období velkých procesů však vystřízlivěl a v roce 1961 byl zatčen jako předák "protitovské protistátní skupiny". Před mnohaletým vězením ho zachránila změněná mezinárodněpolitická situace. V 60. - 80. let se byl Klementa Lukeše stal jedním z center opozičního hnutí. Jeho osobní laskavost spojená s ohromnými znalostmi z něj učinila jednu z hlavních postav opozice. Po listopadu 1989 se zapojil do práce ve Výboru dobré vůle Olgy Havlové. V posledních letech jeho života se mu přihodila další životní tragédie - téměř ohluchl. Význam jeho osobnosti bude patřičně oceněn až dalšími generacemi historiků. Již teď však lze na základě uveřejněných vzpomínek některých účastníků protitotalitního odboje z období normalizace konstatovat, že šlo o mimořádnou osobnost.

(MaFr)

Hradní stráž

nyní čekají kvůli tyranizování nováčků rozsáhlé změny včetně personálních. Prezident Václav Havel totiž nařídil šéfovi své vojenské kanceláře generálu Tomečkovi vypracovat taková opatření, která by mazáckému teroru v Hradní stráži zabránila. Častější by například měly být kontroly důstojníků. "Prezident považuje šikanování za naprosto nepřijatelnou věc a doufá, že se jí podaří preventivními opatřeními potlačit a vymýtit," řekl vedoucí hradní tiskové služby Martin Krafl. Krafl připustil, že před prezidentem Havlem mohly být celá léta zatajovány informace o skutečných poměrech v jednotce. jp

Rok vězení za protesty proti MMF

Osmnáctiletého Poláka, kterého v září zatkla policie při protestech proti MMF, poslal soudce na rok do vězení. Je to první rozsudek nad demonstranty, kteří s kameny v rukou a se zápalnými lahvemi chtěli znemožnit zasedání světových finančníků. Mladíkův obhájce považuje verdikt vynesený trestním příkazem za nepřiměřený a odvolal se. Nyní tedy bude muset proběhnout "klasické" soudní líčení. jp

Jsmo tu na svatební cestě, říká král Pelé

Nejslavnější fotbalista všech dob, Brazilec Pelé přijel do Prahy oslavit své šedesátiny. Bez oficialit, inkognito, pouze s manželkou oslavil Pelé životní jubileum v hotelu Palace u Václavského náměstí. "Prahu znám, nejsem tu poprvé. Je pořád krásná," vykládal Pelé, když se vracel z odpolední procházky historickým městem. Byl celý v černém a jen málokdo by ho hned poznal. Přijel tajně, ani na fotbalovém svazu neměli potuchy, že Pelé může být v Praze. "Nic jsme nevěděli," v úžasu pravil svazový mluvčí Jaroslav Kolář. Sešel se pouze se svým dávným přítelem Josefem Masopustem, slavným českým fotbalovým záložníkem. "Assirie má pravdu, když říká, že Praha je nejromantičtější město na světě," řekl fotbalový král. V pondělí nejprve oslavil šedesátiny a teď si chce se ženou užít dlouho odkládané líbánky. Proč si zvolili Prahu? "Přání manželky," vysvětlil Pelé. jp

jp

Nejslavnější pražský squatt obsazen

Nejslavnější pražský squatt Ladronka, ve kterém žila anarchistická komunita, byl počátkem listopadu po sedmi letech vyklizen policií. Přitom není zcela jasné, zda anarchisté bydleli ve squattu skutečně nelegálně. Argumentují totiž platnou smlouvou s magistrátem o užívání objektu. Celá záležitost je v současné době projednávána soudem a anarchisty ve sporu zastupuje předseda Svazu na ochranu nájemníků a strýc jednoho z předních anarchistických aktivistů advokát Stanislav Křeček. Rozpaky a udivení také působilo podivné prohlášení iniciátora celé akce, pražského radního Dvořáka, který do televize tvrdil, že prý pouze vyzýval squatterry, aby objekt vyklidili dobrovolně. Proč přitom vylomil ráno v sedm společně s dalším radním dveře u brány statku a proč městská policie obsadila objekt radní Dvořák nevysvětlil. Mezi zadrženými squatterry byl i syn bývalého ředitele České televize a současného kancléře prezidenta republiky Ivo Mathé. ODS ústy svého předsedy hned začala mluvit o nudící se zlaté mládeži, i když Ivo Mathé mladší se svým otcem podle vlastních slov nežije od svých pěti let. Razantní postup městské policie a městských úřadů je často dáván do kontrastu k jejich shovívavosti vůči představitelům extrémní pravice.

(MaFr)

Kritika českých rádií

Předseda výboru národní pobočky Mezinárodní federace fonografického průmyslu (IFPI) Tomáš Filip kritizoval česká rádia, že jsou velice konzervativní a velmi pomalu zařazují nové písničky. Tvrdí, že se velké zastoupení hudby 60. až 80. let na českých stanicích vymyká normálu. Nijak ho přitom netrápí skutečnost, že právě hudbu 60. až 80. let posluchači často vyžadují. Úspěch stanic, které jsou podle parametrů představitele IFPI nejzaostalejší a nejkonzervativnější, svědčí o prosté skutečnosti, že posluchači chtějí především slyšet dobrou hudbu. Ale fonografický průmysl samozřejmě není žádná hudební akademie a potřebuje především udávat novinky.

(MaFr)

Nové maturity tvrdým oříškem

Podle konečného návrhu na zavedení státní maturity, který na začátku listopadu zveřejnilo české ministerstvo školství, by se měly maturity v ČR výrazně zpřísnit. Povinná státní zkouška by měla obsahovat povinně test z češtiny a literatury, z cizího jazyka. Oproti původním předpokladům nebude povinná maturita z matematiky, místo které si bude student moci vybrat jako předmět občansko-společenskovední základ obsahující otázky z ekonomie, práva, filozofie a občanské nauky. Následovat bude v některých případech ještě nepovinný předmět. Tato státní zkouška by měla probíhat výhradně prostřednictvím písemných testů. Současná forma maturity (čeština a literatura, cizí jazyk, dva další předměty) by navíc zůstala zachována jako školní maturita. Maturita by tak měla trvat zhruba týden. Námitky k vládnímu návrhu mají především střední odborné školy a učiliště. Obávají se především přílišné náročnosti nových maturit a potlačení odborných předmětů. Zatím se však zdá, že by navržená úprava mohla v parlamentě získat potřebnou podporu. Pokud by se tak stalo, nový systém by začal fungovat od roku 2004. Reforma by měla přispět ke zvýšení úrovně českého středního školství, které se v posledních letech dostalo do hluboké krize a oprávněně bylo kritizováno mimo jiné i pro velmi nesterjnu úroveň jednotlivých škol.

(MaFr)

Dojmy Čecha v Bratislavě III Zlatá osmdesátá

Pro řadového Čecha jsou osmdesátá léta obdobím, kdy se zahnívajícím normalizačním režimem trapně pokoušel vyrovnat se západnímu světu v rozvoji spotřebního průmyslu. Všichni kolem si uvědomovali bezvýchodnost situace a pozitivní byl snad akorát pocit, že "to už konečně musí prasknout". Československá varianta perestrojky přesvědčila většinu české společnosti snad pouze o nenapravitelnosti tehdejšího systému. Ekonomické problémy se zvětšovaly a rostla také proslulá "blbá nálada". Na Slovensku ovšem situace vypadala trochu jinak - hodně se zde investovalo a stavělo. Slovenská kultura se úspěšně rozvíjela a slovenská nakladatelství vydávala knihy, o kterých se jejich českým partnerům ani nesnilo. V celorepublikových hitparádách vítězili slovenští interpreti a moderní architektura slovenských měst se stala lákadlem pro četné delegace. Ještě dnes, když se procházíte některými částmi Bratislavy, máte pocit, že jste se propadli o deset či patnáct let zpátky. Slovensko osmdesátých let působilo mladistvým, dynamickým dojmem a ve světě konzumu se dokonce zdálo, že může působit jako vzor pro tápající Čechy. Prostě byla to léta prosperity a rozkvětu. Listopad 1989 znamenal v tomto ohledu konec snadných úspěchů. Útlum zbrojní výroby, ochlazení vztahů se Sovětským Svazem a orientace na západní svět rychle ukončily konjunkturu. Pohasla dříve tak rozsáhlá veřejná výstavba, Češi začali Slovensko a slovenskou kulturu opomíjet a těch pár krajanů z USA to nemohlo vytrhnout. Jestliže padesátá léta jsou někdy označována za období amerického snu, slovenským snem byla nepochybně léta osmdesátá. Mnoho Slováků na ně vzpomíná se zřetelnou nostalgií a někdy se mi zdálo, že podobnou nostalgií je možno vycítit i z mnoha slovenských veřejných budov. Přitom nejde vůbec o politiku, jedná se pouze o možná přízemní, ale pro většinu lidí nesmírně opojnou iluzi spotřebního štěstí, o konzumentský ráj. Mně jako Čechovi se zdá nemožné, aby ho někdo situoval zrovna do osmdesátých let, ale na Slovensku mnozí chápou toto období jako zlatý věk.

Muž z Měsíce opět nemůže k předkům

Původně měli před ministrem obrany s vypjatou hrudí stát tři muži z vesmíru. První československý kosmonaut Vladimír Remek i kapitán Apolla 13 James Lovell státní kříž Za zásluhy dostali. Eugene Cernan měl smůlu. Poslední člověk, který v tomto století vkročil na povrch Měsíce, kvůli vážným zdravotním potížím na vyznamenávání nepřijel. Z tria českých, nebo alespoň k českému původu se hlásících kosmonautů zbylo jen duo. Už dříve měl Cernan potíže - byl jiného druhu - podívat se do země svých předků. Ač o to celý život, stejně jako Lovell, velmi stál, komunističtí pohlaváři mu návštěvu Československa nikdy nepovolili. Na Západě je přítom vřele přijímali státníci a lidé byli šťastní, když jim na ulici mohli stisknout ruku. Dokonce když se začala rozvíjet kosmická spolupráce USA - SSSR, jezdili bez obtíží i do Moskvy nebo na utajený kosmodrom Bajkonur. Cernan se tak mohl do Československa podívat jen "podvodem". Když se v roce 1974 vracel z Moskvy, kde byl jako jeden z vedoucích činitelů projektu Sojuz-Apollo, akreditoval se jako novinář na bratislavský veletrh Incheba. Všichni úřední činitelé se však báli, aby si stykem s ním nezadalí, a tak nejvyšší "šarží", která s ním mluvila, byl ředitel Astronomického ústavu Akademie věd Luděk Perek - ostatní ho odmítli přijmout. Důvod k návštěvě měl přítom Cernan víc než dobrý - přivezl československou vlajku, která s ním putovala na Měsíc, a chtěl ji někomu předat. "Do malého příručního kufříku si každý z nás mohl vzít různé drobnosti," vysvětlil nápad s vlajkou Cernan, "já jsem s sebou měl vlajky několika států včetně Československa. Věděl jsem, že moji předkové odtud pocházejí." Marně ovšem telefonovali pracovníci velvyslanectví na všechny strany - prezident Ludvík Svoboda ho nechtěl, či nesměl přijmout. Na nedostatek času se vymluvil předseda Československé akademie věd Jaroslav Kožešník. Nakonec vlajku přijal ředitel Astronomického ústavu Akademie věd Luboš Perek a umístil ji na místě nejčestnějším - v kopuli dvoumetrového dalekohledu na observatoři v Ondřejově. "Ale po odchodu Perka mně nový ředitel nařídil, že vlajku musíme schovat, protože nemáme odpovídající věc z druhé strany, od Sovětů," vzpomíná Jiří Grygar. Podobně Cernan dopadl ve Vysoké nad Kysucou. Jako prosebník chodil s tlumočnickem po národním výboru, marně klepal i na dveře kanceláře místního Jednotného rolnického družstva. To vše proto, aby se zeptal, kde bydlel jeho dědeček. Ani předseda národního výboru, ani družstevníci se s ním však nehodlali vybatovat. Dvacet let po této nepodařené návštěvě se Cernan v zemi objevil znovu. A při návštěvě jižních Čech bylo na Cernanovi patrné dojetí. Nebylo divu. Místní obyvatelé v Bernarticích a Nuzicích na Tábořsku mu ukázali domy, kde se narodili jeho prarodiče Václav Cihlák a Rosalie Peterková. V Bernarticích zašel do kostela, kde oba slavili svatbu. Tam poklekl a tiše se pomodlil. V třeboňském oblastním archivu mu předali výpisy z matrik jeho předků od poloviny minulého století. Poslední podvečer strávil astronaut v Astronomickém ústavu na Ondřejově. Tam se dověděl, jaké patálie způsobil se svou vlajkou z Měsíce. I další americký kosmonaut James Lovell se sice narodil v Clevelandu, ale jeho matka byla původem Češka. Její rodiče - Annu a Jana Maškovy z Horní Lukavice u Přeštic na Plzeňsku - vyhnala koncem minulého století za oceán bída. Maškoví měli šest dětí a jejich dcera Blanka si vzala Američana Lovella. Jejich syn James se stal zkušebním pilotem. Při zaměstnání vystudoval obor letecké bezpečnosti na Univerzitě jižní Kalifornie a v roce 1962 začal astronautický výcvik v houstonském kosmickém středisku NASA. Patřil mezi nejzdatnější americké astronauty - ve vesmíru prožil 24 dnů a nalétal přes 12 milionů kilometrů. Poprvé se do vesmíru podíval v loď Gemini 7, podruhé velel Gemini 12 a potřetí se vypravil do kosmu s Apollem 8 okolo Měsíce. Čtvrtou a poslední jeho expedicí bylo Apollo 13. Po návratu zůstal Lovell ještě dva roky u kosmické agentury NASA. jp

Uprchlík hledá policie marně už měsíc

Na doživotí odsouzený nájemný vrah Jiří Kajínek uprchl z nejstřeženější věznice v republice z Mírova na Šumpersku. Už měsíc po něm bezvýsledně pátrá policie po celé republice. V den útěku byla okamžitě povolána stovka policistů do okolí mírovské pevnosti. Policisté kontrolovali se samopaly projíždějící automobily. Nad Olomoucí a okolím přelétávaly vrtulníky. "Byla to velice dramatická situace jako z filmu. Střílelo se," řekl asi dvě hodiny po Kajínkově útěku náměstek ministra spravedlnosti Josef Baxa. Podle všeho Kajínek neznámým způsobem získal "speciální řetizek". Tím pak přepiloval mříže v okně a po pětimetrovém provaze ze svázaných prostěradel se spustil dolů. Dozorci po něm několikrát neúspěšně vystřelili a pak se jim ztratil. Je to po desetiletích poprvé, kdy se z nejpřísněji střežené české věznice určené pro nejtěžší zločince podařilo někomu utéci. Kajínek uprchl ve vězeňském oděvu, nakrátko ostříhán. "Je předpoklad, že se pokusí získat zbraň, motorové vozidlo nebo finanční prostředky," citovala ČTK mluvčí východočeské policie Ivu Markovou, která varovala před braním stopařů. Podle pracovníků věznice v Mírově je Kajínek v mimořádně dobré fyzické kondici. "Je to velký průšvih, že utekl. Kajínek byl ve velmi dobré kondici. Podle některých dozorců dělal 1600 kliků denně a říkali o něm, že je mistr bojového umění," řekl ČTK pracovník věznice v Mírově, který si nepřál být jmenován. Případ nájemného vraha Kajínka byl jedním z nejznámějších a nejsložitějších, jakými se policie a justice v devadesátých letech zabývaly. Kajínek v květnu 1993 v Plzni na objednávku chladnokrevně zastřelil podnikatele Štefana Jandu a jeho osobního strážce Juliána Pokoše. Druhý osobní strážce, zasažený čtyřmi kulkami, si tehdy zachránil život útekem. "Je to osobnost sice vysoce inteligentní, ale bezcitná, bez výčitek svědomí. Má svou vlastní pokřivenou mravnost," charakterizoval zločince soudce Vrchního soudu Miroslav Veverka, který Kajínka poslal v únoru 1999 definitivně na doživotí. Trest doživotí označil za nutný, Kajínek by měl být trvale izolován od společnosti. Kajínek i před soudem trval na své nevině a obžalobu označil za vykonstruovanou policií. Tři dny po útěku Jiřího Kajínka se ukázalo, že chybělo málo, a na svobodě se ocitli ne jeden, ale hned dva dvojnásobní vrazi. Spolu s Kajínkem se totiž chystal uprchnout z mírovské věznice Martin Vlasák, rovněž odsouzený na doživotí. Vlasák byl v neděli na cele spolu s Kajínkem několik hodin, a to včetně okamžiku, kdy Kajínek prchal po laně z okna. Předtím společně přepilovali takzvanou diamantovou šňůrou okenní mříž, připraveny měli dva improvizované provazy z několika silonových vlasců. Proč však Martin Vlasák nakonec neutekl? S nejvyšší pravděpodobností mu v tom zabránil momentální zkrat. "Podle mě se lekl střelby, kterou dozorci zahájili po prchajícím Kajínkovi. Jinak si to vysvětlit nedovedu. Určitě měl spolu s Kajínkem jít i on, byli to kamarádi," uvedl jeden z mírovských dozorců, který oba trestance znal.

V souvislosti s útekem vraha Kajínka byl odvolán ředitel mírovské věznice, jeho zástupce a deset dozorců. Dva z nich byli obviněni z trestného činu zanedbání služebních povinností. jp

Zvon pro Bratislavu

Město Praha věnovalo metropoli Slovenské republiky Bratislavě zvon o váze 340 kilogramů. Stalo se tak v rámci projektu na doplnění zvonů v katedrále sv. Martina, která bývala korunovačním kostelem uherských králů. O pomoc při získání dalších zvonů požádala Bratislava i další města bývalé rakousko - uherské monarchie (MaFr)

Vídeň odškodní nuceně nasazené

Odškodnění z Vídně se nejspíš ještě do konce roku dočká patnáct tisíc českých občanů, kteří byli za války nasazeni na nucené práce v Rakousku. Většiny z nich se týká odškodné pro pracující v průmyslu, které činí 35 tisíc šilinků, tedy přes 85 tisíc korun. Částka má být na rozdíl od německého modelu vyplacena celá a najednou. "Věřím, že naši občané se dočkají výplaty odškodného ještě do konce tohoto roku," prohlásil ministr zahraničí Jan Kavan, který dohodu podepsal. Rakousko stvrdilo dohodu jen několik měsíců od uzavření obdobné smlouvy s Německem, která se však týká většího počtu osob. "Uzavírá se tím temná kapitola rakouských a evropských dějin," oznámil rakouský prezident Thomas Klestil. Rakušané se tím zároveň přihlásili ke svému dílu odpovědnosti za zločiny nacistické třetí říše, jejíž byli součástí. Podle dohody, která přinese nuceně nasazeným odškodnění rychleji než v případě Německa, dostanou oběti, které byly nuceny pracovat "v táborech obdobných koncentračním", až 105 tisíc šilinků, tedy přes 250 tisíc korun. *jp*

Zeman a Dzurinda slíbili zvýšení propustnosti společných hranic

Premiéři Miloš Zeman a Mikuláš Dzurinda považují za svůj největší aktuální úkol zvýšení propustnosti společných hranic na silničních přechodech.

"Tento úkol chceme splnit v průběhu příštího roku a dopomůže k tomu také připravovaný podpis smlouvy o vzájemném schvalování laboratorních zkoušek a certifikátů, aby kontrola zboží neprobíhala na hranicích, ale ve vnitrozemí," řekl Dzurinda na společné tiskové konferenci v rámci čtvrtletní Zemanovy návštěvy v Bratislavě. Oba premiéři podepsali v Bratislavě dohodu o přeshraniční spolupráci, počítající s kooperací při rozmisťování průmyslových objektů, likvidaci odpadů a při výstavbě silnic. Česko-slovenské hraniční přechody budou podle dohody v nejbližší budoucnosti zmodernizovány a rozšířeny. "Při příští návštěvě pana Dzurindy u nás chceme společně zahájit provoz nového hraničního přechodu," podotkl Zeman. Vzájemné vztahy shodně označili za bezproblémové. Dzurinda zdůraznil, že SR dělá vše, aby vstoupila do EU v první skupině rozšiřování společně s ČR. "Nemuseli bychom pak rušit ani společnou celní unii," dodal. Zeman rovněž vyjádřil naději, že budoucí schengenská hranice povede na slovensko-ukrajinské hranici. "V příštích letech chceme zlepšit česko-slovenské vztahy především ve školství, vzdělání a kultuře. Nebylo by dobré, kdyby se naše národy odizovaly," konstatoval Zeman. Vyjádřil však nespokojenost s klesající obchodní výměnou. "Hledali jsme cestu, jak dosáhnout změny tohoto nepříznivého stavu," konstatoval.

Pravice sice zvítězila, ale vládu nepřevzme

V historicky prvních volbách do krajských samospráv zvítězila jednoznačně pravice. Volby vyhrála Občanská demokratická strana před Čtyřkoalicí (svazek Unie svobody, KDU-ČSL, ODA a DEU) a Komunistickou stranou Čech a Moravy. Třetí komunisté výrazně předstihli vládní sociální demokracii a jsou největším překvapením voleb. K urnám přišlo jen 33,6 procenta voličů, a právě nízká účast

výrazně nahrála KSČM. Její příznivci totiž patří mezi velmi disciplinované voliče. Premiér Miloš Zeman vzal propadák své strany, který se týká i prvního kola voleb do Senátu, na svou hlavu. "Úspěch má mnoho otců a za neúspěch může šéf. Neúspěch ČSSD beru na svou osobní zodpovědnost," prohlásil. Zeman přesto zůstane předsedou strany. Znovu zopakoval, že napřesrok v dubnu na stranickém sjezdu odstoupí. "Do dubna zbývá velmi krátká doba. Připadalo by mi teatrální a komické pokládat hlavu na špalek, když jsem ji na něj položil již v roce 1996," řekl Zeman. Přestože ČSSD skončila v krajských volbách až čtvrtá, nikdo z politiků nevyzval její vládu k demisi. KSČM zůstane nejspíš i přes volební úspěch stranou - ODS a Čtyřkoalice s ní v žádném z krajů spolupracovat nechtějí a Miloš Zeman doporučil, aby se podobně zachovala i sociální demokracie. Zeman je pro to, aby v krajích vládly takzvané duhové koalice (tedy ČSSD - ODS - Čtyřkoalice). Volby však nezmění nic na politické mapě České republiky. Menšinová vláda Miloše Zemana se nechystá odejít ani přes debakl v těchto volbách. Ani ODS, která ji drží při životě opoziční smlouvou, nepřipravuje žádný razantní krok. Výsledky krajských voleb, které přisoudily první dvě místa a v součtu i většinu hlasů Občanské demokratické straně a Čtyřkoalici, přesto mohou znamenat jisté "sblížení" těchto dvou politických uskupení. "ODS a stranám Čtyřkoalice tyto výsledky napovídají, jestli máme nebo nemáme šanci se spolu pokoušet o nějaké společné vládnutí," řekl předseda ODS Václav Klaus v rozhovoru pro Mladou frontu DNES. Zároveň však dodal, že taková vláda nemůže vzniknout dříve, než se uskuteční nové volby do Poslanecké sněmovny: "Na výsledcích parlamentních voleb krajské volby nezměnily vůbec nic." V dvousetčlenné sněmovně mají ODS a Čtyřkoalice dále 101 hlasů, což Klaus považuje za velmi křehkou a v podstatě nefunkční většinu. V tom mu dává za pravdu i místopředseda KDU-ČSL Cyril Svoboda: "Sto jeden mandát není většina, se kterou se dá vládnout. Taková koalice by se stala rukojmím jediného poslance." Sami sociální demokraté se teď neodvažují komentovat, co se bude dít dál. "Už to, že vznikly kraje, ovlivní politické aranžmá na celostátní úrovni. Ale pouštět se do dalekosáhlých vyjádření bez hlubší analýzy nelze," řekl místopředseda ČSSD Vladimír Špidla. O předčasných volbách v současnosti nikdo nemluví. První vsířicná gesta udělali lídři ODS a Čtyřkoalice hned v pondělí po vyhlášení výsledků krajských a senátních voleb. Václav Klaus vyzval své voliče, aby ve druhém kole senátních voleb v obvodech, kde nepostoupil kandidát ODS, podpořili kandidáty Čtyřkoalice proti komunistům. Čtyřkoalice vzápětí doporučila totéž svým voličům - v obvodech, kde do druhého kola postoupili kandidáti ODS a komunisté. *jp*

Senát: vítězí Zieleniec a tři strany

V dalších doplňovacích volbách do Senátu zvítězila Čtyřkoalice, která ze 27 křesel vyhrála sedmáct. Pomohl jí k tomu i exministr zahraničí Josef Zieleniec, který zvítězil jako jediný z uchazečů o senátní post již v prvním kole. Druhá nejúspěšnější strana v boji o Senát byla ODS. Sociální demokracie získala jen jednoho nového senátora. ODS a ČSSD tak ztratily v Senátu většinu a nemohou prosadit zákony, které si slíbily prosadit v opoziční smlouvě. Ze známých osobností prohrála především předsedkyně Senátu a místopředsedkyně ODS Libuše Benešová v souboji s někdejší ředitelkou motolské nemocnice Helenou Rögnerovou. Do Senátu se ani na druhý pokus neprobojoval exministr zahraničí Jiří Dindštber a především poradce premiéra Zemana kontroverzní Miroslav Šlouf. *jp*

KSČM plánuje svůj comeback

Nečekaný úspěch v krajských volbách (jedenadvacet procent hlasů) posílil KSČM natolik, že začíná dělat vše pro to, aby prolomila více než desetiletou politickou izolaci. Teď mobilizuje síly v regionech, kde se jí v nedávných volbách obzvláště dařilo: v Ústeckém, Olomouckém a Ostravském kraji se pokouší vyjednat se sociální demokracií zastoupení v krajských vládách. Předseda KSČM Miroslav Grebeníček dokonce naznačuje, že teď se v krajích hraje o velký "comeback komunistů". "Nadpoloviční většinu spolu vytvoříme v ústeckém krajském zastupitelstvu. Byl by to zajímavý test, jak by se dál mohlo vyvíjet sblížení KSČM a ČSSD," řekl Grebeníček ČTK po svém rozhovoru s předsedou sociální demokracie Milošem Zemanem v noci z úterý na středu. Dodal navíc, že se dohodli i na vzájemné podpoře kandidátů svých stran v druhém kole senátních voleb. Toto prohlášení vyděsilo i některé sociální demokraty. Bývalá místopředsdkyně Petra Buzková okamžitě vyzvala předsedu Zemana k rezignaci: "Tato schůzka je skandální chyba. Pokud Miloš Zemanovi záleží na prospěchu ČSSD, odstoupí z funkce jejího předsedy." Zeman jí vzkázal, že ho nemá ze své pozice co kritizovat. Jeho jednání s Grebeníčkem však kritizoval i šéf poslanců ČSSD Zdeněk Škromach. "Ta schůzka se vůbec neměla konat. Předseda o ní ani předem neinformoval vedení strany," uvedl. Na čem se vlastně v Kramářově vile Grebeníček se Zemanem dohodli, vědí jen oni dva. Každý z nich však říká něco jiného. "Chci jasně konstatovat, že nebyla uzavřena žádná dohoda, ani rámcová," řekl k tomu včera navečer Zeman. Místopředsdkyně KSČM Zuzka Rujbrová včera prohlásila, že dementi ze strany ČSSD nerozumí. "Jsem přesvědčena, že regionální reprezentace ČSSD teď stojí na rozcestí, protože premiér Zeman nevyloučil možnost spolupráce s KSČM, ale přenesl odpovědnost právě na ně. A teď je na nich, aby si vybraly, jestli budou respektovat hlas, který jde z regionů, kde s námi ČSSD na radnicích běžně spolupracuje a chová se více levicově než v ústředí, kde stále převládá vliv opoziční smlouvy," soudí Rujbrová. Podle sdělení Grebeníčka by měla společně s místopředsdkyní ČSSD Petrem Lachnitem koordinovat rozhovory obou stran o krajské spolupráci. Pravda je, že se komunisté v těch regionech, kde ve volbách výrazně uspěli, pokoušejí uzavřít dohodu se sociálními demokraty. Rozruch na politické scéně vyvolala nejen noční schůzka Grebeníčka se Zemanem, ale hlavně tato zpráva, kterou po třetí hodině ráno vydala Česká tisková kancelář: Předseda vlády a ČSSD Miloš Zeman a předseda KSČM Miroslav Grebeníček při pracovní večeři v Kramářově vile v Praze v noci na dnešek dohodli vzájemnou podporu kandidátů svých stran, kteří postoupili do druhého kola senátních voleb. Shodli se také na koalici v těch krajských zastupitelstvech, kde jsou ČSSD a KSČM s to vytvořit dohromady většinu. Grebeníček to řekl ČTK při odjezdu z premiérova sídla po asi dvouhodinové schůzce. "Hovořilo se nám dobře, protože už předem proběhlo jednání na úrovni krajů a jednání místopředsedů, kteří mají na starosti volby," řekl viditelně spokojený Grebeníček. Zeman prohlásil, že žádnou dohodu o spolupráci s komunisty neuzavřel a že rozhodování o koalici v krajských parlamentech je plně v kompetenci regionálních organizací ČSSD. *jp*

Šéfově české a rakouské vlády mezitím dospěli k dohodě, podle níž by se Rakousko zavázalo, že zabrání dalším blokádám hranic, a Česko že znovu prověří vliv jaderné elektrárny Temelín na životní prostředí. Zatímco Schüssel si s sebou na jednání vzal ministra životního prostředí, Zemana doprovázela šéfká Státního úřadu pro jadernou bezpečnost. Právě tento úřad jen několik hodin před židlochovickou schůzkou vydal povolení společnosti ČEZ zvyšovat postupně výkon Temelína až na sto procent. "Zákon nám přímo ukládá neprodávovat povolovací lhůty," řekl mluvčí úřadu Pavel Pittermann. ČEZ okamžitě začal připravovat potřebné kroky, aby jaderná elektrárna postupně po osmi dílčích krocích pracovala naplno. Už před jednáním s rakouskou delegací mluvčí Zemanova kabinetu Libor Rouček dal najevo, že večerní jednání nemůže v žádném případě vést k pozastavení provozu Temelína. *jp*

Zákonodárci prodloužili lustrační zákon

Senát prodloužil platnost lustračního zákona. Pokud novelu, proti níž hlasovali komunisté a sociální demokraté, podepíše prezident Havel, budou lustrace pokračovat i po 31. prosinci tohoto roku. *jp*

Voliči neprojeví o kraje zájem

První volby do krajů a doplňovací volby do Senátu poznamenala malá účast voličů. Podle odhadů využil volební právo asi každý třetí občan. Účast nepřesáhla 40 procent. V předvolebních průzkumech přitom více než polovina dotázaných říkala, že hlasovat půjdou. *jp*

Češi obhajují daně a vadí jim NATO

Češi nemají rádi neplatiče daní a NATO. Myslí si, že jejich státu se vede špatně, i když jim samým to jde, chválabohu, celkem dobře. Ukazuje to srovnání souběžných veřejných průzkumů, jež byly provedeny v Polsku, Maďarsku, Litvě a České republice a poté předloženy na bruselském semináři o vývoji postojů veřejnosti k rozšíření Evropské unie. Tři čtvrtiny tázaných obyvatel České republiky tvrdí, že ti, kdo nepřiznají své příjmy ke zdanění, by měli být souzeni. Podvádějí svůj stát. Takoví Maďaři jsou v této otázce daleko benevolentnější: polovina z nich je sice také proti neplacení daní, ale zbytek soudí, že toto pochybení je nutné promíjet, neboť daně jsou vysoké a mzdy nízké. V Česku je také největší procento těch, kdo by daně klidně zvýšili. A úplně nejvíce je lidí, kteří si myslí, že daně jsou v pořádku, což je ve střední Evropě rarita - jasná většina Maďarů i Poláků tvrdí, že daně je třeba snížit, i kdyby stát pak neměl ani vlnu. Ve srovnání se sousedy mají Češi také nejraději svou demokracii, i když si nařikají, že do politického života nemohou sami moc mluvit. Mnozí z nich sice tvrdí, že současná vláda zastupuje jen zájmy menšiny. Ale i to je úspěch: naprostá většina Litevců a velká část Poláků a Maďarů si myslí, že jejich vlády jednají jen v zájmu vyvolené hrstky lidí. Při pohledu zpátky je mezi Čechy nejméně těch, kdo litují. Lidé si myslí, že život i hmotné podmínky jsou lepší než před rokem 1989, nebo se alespoň nezhoršily. Takový optimismus nám mohou Maďaři jen závidět - u nich většina tvrdí, že až na větší slovo v politice je nyní všechno horší. Jedno ale nemají Češi (a Maďaři) jasně rádi: NATO. Téměř pro polovinu z nich je to "nová forma podřízení se cizí mocnosti". Je zajímavé, že i s tímto názorem by většina Čechů vítala vstup Slováků. Zato před Rumuny, Pobaltany a Ukrajinci by zabouchli dveře. *jp*

Bývalý ministr velvyslancem

Bývalý ministr Jaroslav Bašta, který v sociálnědemokratické vládě neúspěšně řídil tzv. akci čisté ruce, předal jako nový mimořádný a zplnomocněný velvyslanec České republiky v Rusku prezidentovi Putinovi pověřovací listiny. V krátkém rozhovoru Jaroslav Bašta předal ruskému prezidentovi pozdrav Václava Havla a zároveň ujistil ruského nejvyššího představitele o zájmu ČR o rozvíjení přátelských styků. Putin se údajně nechal pozvat na proslulé české pivo. *(MaFr)*

Soudek, Stehlík i další čekají, jak skončí soud

Už polovina průmyslníků, kterým stát v privatizaci světil do rukou osud největších domácích podniků, okusila vězeňské prostředí nebo čeká na soud. Během panování Lubomíra Soudka v plzeňské Škodě, Vladimíra Stehlíka v kladenské Poldi, Jiřího Marouška v ČKD a dalších se sice firmy dostaly na hranici ekonomického přežití, přesto není jisté, zda bývalí manažeři budou pravomocně odsouzeni. Důkazy, které proti některým z nich zatím policie shromáždila, se totiž podle mnohých právníků i ekonomů pohybují na hranici prokazatelnosti trestných činů. "Zákony, které platily před třemi pěti lety, byly nedokonalé a umožňovaly v mnohých případech provádět majetkové operace, které jsou jinde ve světě zakázané," říká ekonom londýnské Merrill Lynch Miroslav Nosál. Právník Tomáš Sokol doplňuje: "Jak jsem sledoval některé případy, mám dojem, že ne vždy skončí tito pánové nakonec za mřížemi." Po pěti letech vyšetřování má brzy začít první soud - s někdejší šéfem kladenské Poldovky Vladimírem Stehlíkem. Muž, který řídil kladenské ocelárny a po jehož nuceném odchodu podnik záhy zkrachoval, si dnes hodně věří. "Soudní proces vyhrají." A hned dodává: "Neprokázali mi jediný úmyslný majetkový čin." Rovněž policisté, kteří se na vyšetřování případu podíleli, přiznávají, že shromážděné důkazy jsou v části obžaloby na hranici trestní odpovědnosti. Huť Poldi podle závěrů policejního vyšetřování přišla kvůli transakcím s rodinnou firmou Vladimíra Stehlíka o 67 milionů korun. Druhá část obžaloby je pak postavena na skutečnosti, že Vladimír Stehlík a jeho spolupracovníci neodvedli za své zaměstnance zdravotní pojištění celkem za 25 milionů korun. "Jenže neplacení zdravotního pojištění nebylo v době, kdy jsem byl v čele hutí, trestným činem. Peníze jsme použili na placení dodavatelům, rozhodně nikde záhadně nezmizely," tvrdí Stehlík.

jp

EU: Češi až ve třetí řadě

Češi stojí se svou ekonomikou až ve třetí řadě uchazečů o členství v Evropské unii. Vyplývá to z porovnání, v němž EU staví před Českou republiku Kypr a Maltu, ale i Poláky, Maďary a Estonce. Pravidelná zpráva Evropské komise o České republice letos podle očekávání vyzněla mnohem lépe než loni. Další dokument, který zprávu doprovází a jenž shrnuje poznatky o všech kandidátech, však už tak pozitivně nehovoří. Podle analýz unie "je Polsko tržní ekonomikou". O Česku, jehož hospodářství sice "lze považovat" za tržní, to unie už s takovou jistotou netvrdí. "Očekávali jsme něco jiného. Nelíbí se nám, že je tento bod zvýrazněn a ostatní zůstávají v jeho stínu. Neakceptujeme toto hodnocení. Bude to znovu předmětem našich diskusí," reagoval velvyslanec při Evropské unii Libor Sečka. Politici se o zprávě vyjádřili rozdílně: podle prezidenta Havla ji není možné brát na lehkou váhu, premiér Zeman by nepřeceňoval zařazení do třetí skupiny a šéf sněmovny Václav Klaus toto zařazení ostře odmítl. "To, že tam byla Česká republika kýmsi za jakýchsi podivných okolností zařazena, je důkazem něčeho, s čím se nesmíříme." Například výroční zpráva o stavu příprav Polska neobsahuje jen hodnocení "výtečný", zcela v ní chybějí "nedostatečné". Zato v hodnocení České republiky se slova jako "nedostatečný" či "politováníhodný" vyskytují. Nedostatečný je podle Bruselu boj proti korupci a hospodářskému zločinu v Česku; za politováníhodné považuje Evropská komise to, že nebyly schváleny "jisté klíčové body" reformy soudnictví. Komise také odmítla nový zákon o České národní bance jako krok neslučitelný se smlouvou o Evropské unii. V dalších bodech byla kritika decentnější, ale stejně zjevná: unie se pozastavila nad nereformovanou státní správou, za pomalý označila český pokrok v ochraně menšinových akcionářů, při posilování ochrany hranic nebo v zajištění kontroly českých bank.

jp

Člen Evropské komise odpovědný za rozšíření unie Günter Verheugen musel po vydání dokumentu mírnit rozpaky českých politiků. Podle něj není důvod mluvit o špatné zprávě pro Českou republiku. "Takové názory se vymykají mému chápání," řekl v Bruselu s tím, že nerozumí, proč se tolik pozornosti věnuje jedinému bodu ze zprávy, v němž jsou popsány nedostatky českého hospodářství. "Nemám nejmenší pochybnost, že Česká republika bude mezi prvními novými členy EU."

jp

Nová vysvědčení pro Česko

Šok, který čeští diplomaté a politici utrpěli po zveřejnění hodnotící zprávy Evropské komise, si mohou alespoň zčásti vyléčit četbou jiných studií na stejné téma. "Konkurenční" studie Deutsche Bank, Raiffeisenbank a Evropské banky pro obnovu a rozvoj o tom, jak jsou postkomunistické státy připraveny na vstup do Evropské unie, totiž nejsou k České republice tak kritické. Domácí ekonomiku a její pokrok řadí přinejmenším na úroveň Polska a Estonska, většinou však dokonce ještě výš. Komise měla přitom jiný názor: polská a estonská ekonomika podle ní fungují lépe než česká. "Evropská komise má tendenci podceňovat některé okolnosti, které jsou podle nás pro vyjednávání o vstupu důležité. My si všímáme více toho, jak je země bohatá, jak vypadá zahraniční obchod, kolik proudí investic," uvedl Moritz Schularick z německé Deutsche Bank, jehož tým sestavil vlastní "index konvergence". Z ideálních sto bodů dostala Česká republika a Maďarsko od Deutsche Bank po 65 bodech, Polsko o dva body méně. Ještě příznivěji vyznívá obdobná zpráva od rakouské Raiffeisenbank, kde Česká republika obdržela první místo a překonala i Maďarsko. "Česko dostalo hodně bodů díky tomu, co zajímá finanční trhy - inflace, úrokové sazby či stabilita kursu," uvedl spoluautor studie Walter Demel.

jp

Guvernér České národní banky odstoupil

Jedna z nejvýznamnějších postav českého hospodářství posledních deseti let, guvernér České národní banky (ČNB) a bývalý premiér Josef Tošovský, podal rezignaci na svou funkci k 30. listopadu. Jeho rozhodnutí odejít nepochybně urychlilo přijetí nového zákona o České národní bance oklešťujícího pravomoci prezidenta ve věci guvernéra ČNB. Tošovského demise totiž umožní prezidentovi jmenovat šéfa centrální banky ještě na základě starého zákona. Nyní padesátiletý Tošovský, Evropský bankéř roku 1996, působil v bankovní sféře už před listopadem 1989 mj. jako poradce předsedy tehdejší Státní banky československé (1985-89) nebo náměstek ředitele londýnské pobočky Živnobanky (1989). Jako šéf centrální banky se původně těšil podpoře tehdejšího ministra financí Václava Klause, ale brzy mezi nimi došlo k vážným sporům. Václav Klaus vytýkal i v následujících letech Tošovskému jeho velmi tvrdou politiku měnové restrikce a udržování poměrně vysokého kursu koruny. Jejich konflikt vyvrcholil v roce 1997, kdy guvernér ČNB pomohl dotlačit vládu k tzv. "ekonomickým balíčkům". Josef Tošovský na naléhání prezidenta Václava Havla vystřídal na přelomu let 1997 a 1998 ve funkci ministerského předsedy právě Václava Klause. Po předčasných volbách v létě 1998 podal Tošovský spolu s tzv. dočasnou vládou demisi a vrátil se na post guvernéra ČNB. V této pozici také bojoval proti novému zákonu o ČNB, který však přesto byl přijat spojeným úsilím ČSSD a ODS. Josef Tošovský původně uvažoval o svém působení v Evropské bance pro obnovu a rozvoj, ale kandidaturu po zvážení svých šancí na zvolení stáhl. Přes svou tvrdou hospodářskou politiku si Josef Tošovský po celou dobu svého působení udržoval ve veřejnosti vysokou míru popularity. Jeho stále ledově klidná tvář korektního bankéře nepochybně budila důvěru i v nejkřizovějších letech. Paradoxně také guvernérovi ČNB pomohla jeho nechuť k veřejnému vystupování a pečlivé ukryvání vlastního soukromí. V záplavě leckdy až nechutných exhibicionistů na politické scéně působila Tošovského postava jako balzám. Přesto jeho oblíbenost utrpěla některé trhliny - byla mu vytýkána nedostatečná činnost bankovního dohledu, která se podílela na vzniku ekonomické krize nebo příliš tvrdá úroková politika ČNB. Rozpaky taky budila nákladná rekonstrukce budovy ČNB právě v období největší krize, kdy byly zastaveny téměř všechny ostatní stavební práce financované z veřejných prostředků.

Jako o nástupci Josefa Tošovského se mluví o členech bankovní rady Zdeňku Tůmovi nebo Oldřichu Dědkovi. Pro Tůmu údajně hovoří jeho odborné schopnosti, Dědek zas byl nejbližším spolupracovníkem dosavadního guvernéra. Zdeněk Tůma se v poslední době dostal do ostrého konfliktu s premiérem Milošem Zemanem kvůli svým úvahám o zvýšení úrokové sazby ČNB za účelem zpomalení růstu hospodářství. Ministerský předseda podporovaný v této věci Václavem Klausem se obává, že podobné opatření by mohlo způsobit krizi podobnou krizi z let 1996-1997. Naproti tomu někteří ekonomičtí analytici Tůmův názor naopak podpořili. Ovšem ekonomičtí analytici si obvykle příliš nelámou hlavu s případnými sociálními dopady svých návrhů.

(MaFr)

Patria Finance pro KBC

Belgická společnost KBC, která v České republice ovládá Československou obchodní banku (ČSOB), převzala od sesterské společnosti Kredietbank Luxembourg majoritní podíl v jedné z největších makléřských firem na českém trhu, společnosti Patria Finance. Další záměry nového vlastníka odmítly představitelé KBC upřesnit a nezmínily se ani o finančních podmínkách transakce. Pouze zdůraznili, že vlastnictví velké české makléřské společnosti může mít v souvislosti s držením ČSOB "multiplikační efekt".

(MaFr)

Mostecká uhelná letos zisková

Přestože loni dosáhla ztráta Mostecké uhelné společnosti (MUS) výše jedné miliardy, letos se jí díky rozsáhlé restrukturalizaci společnosti, velkému růstu produktivity práce a zvýšenému zájmu o hnědé uhlí podařilo za první tři čtvrtletí vydělat 366 milionů korun. Do budoucna se však očekávají značné potíže MUS v souvislosti s uvedením Temelína do provozu. Dokonce se mluví i o možnosti, že by v budoucnu těžba v Severočeském hnědouhelném revíru mohla úplně skončit. Prozatím odboráři odhadují, že o práci by mohlo přijít skoro sedm tisíc horníků. Pro horníky, propuštěné v souvislosti se zahájením provozu Temelína schválila vláda počátkem listopadu speciální sociální dávku ve výši 5 280 korun měsíčně.

(MaFr)

Zetor zase jede

Po roce a půl zahájila společnost Zetor v Brně znovu sériovou výrobu traktorů. Jako první se obnovila výroba rychlostních skříní a bezpečnostních kabin a postupně začali být do práce zapojováni i zaměstnanci, kteří zůstávali v odstavce. Na obnovení výroby poskytla úvěr ve výši 700 milionů Revitalizační agentura, ale očekává se, že v další fázi do společnosti vstoupí nějaký silný strategický partner ze zahraničí. V okamžiku spuštění už podle údajů představitelů společnosti Zetor měla v ruce objednávky na 1400 strojů. Lze tedy doufat, že tradice traktorů Zetorů přeže jen nakonec nezanikne a České republice neubude jedna strojírenská legenda.

(MaFr)

Inflace hrozí

Představitelé České národní banky i někteří další ekonomičtí odborníci upozorňují, že v České republice hrozí v příštím roce růst inflačních tlaků. Znepokojení vyvolal především růst cen potravin v říjnu o celé jedno procento, což představuje největší meziroční nárůst od roku 1998. Navíc se na vysoké úrovni drží ceny ropy a dolaru. V příštím roce také má také výrazně zdražit elektřina, plyn, telefonní poplatky, vodné a stočné. Další rizikový faktor představují schodky veřejných rozpočtů. Prudký růst cen by snadno mohl ukončit období hospodářské prosperity a sociálního smíru. Zejména v situaci, kdy vláda udržuje platy veřejných zaměstnanců na velmi nízké úrovni by mohla v případě prudké inflace vzniknout sociálně velmi výbušná nálada.

(MaFr)

Propast mezi regiony se neustále rozšiřuje

Ať se země potýká s ekonomickým pádem, nebo si užívá hospodářský růst, propast ve mzdách a životní úrovni chudých a bohatých regionů se už deset let stále rozevívá. Ještě před šesti lety byla mzda v nejhudším okrese 5820 korun a dosahovala skoro 70 procent nejvyšší mzdy v Praze. Letos už platy v Jeseníku dosahují sotva 61 procent toho, co vydělávají lidé v nejlépe placené Mladé Boleslavi. Mezi hospodářsky nejslabší kraje v novém uspořádání budou patřit Ostravský, Ústecký, ale překvapivě také Středočeský. Chudnutí chudých regionů ve srovnání se zbytkem republiky bude podle některých odborníků pokračovat i v dalších letech. "Jediné, co by to mohlo změnit, je vstup země do Evropské unie, která dává na podporu slabých oblastí velké množství peněz," odhaduje Tomáš Mládek z Českého statistického úřadu.

jp

Boeingy na opravu do Mošnova?

Podle plánů britsko-islandského konsorcia by na mezinárodním letišti v Ostravě - Mošnově měl vzniknout opravárenský závod pro letadla typu Boeing 747 (jumbo-jet). Stavět by se mělo začít už v polovině příštího roku a celý projekt je součástí offsetového programu v rámci tendru na dodávku stíhaček pro českou armádu. Původně hledali investoři vhodné prostory ve Velké Británii, ale neúspěšně. Nakonec se rozhodli pro Mošnov i kvůli vidině investičních pobídek ze strany české vlády. V novém závodě by mělo najít práci celkem 250 zaměstnanců. Celá záležitost je ovšem zatím ve stádiu příprav, takže nic není definitivní. Nový závod by však mohl výrazně pomoci ostravskému regionu, který stále zápolí s poměrně vysokou mírou nezaměstnanosti.

(MaFr)

Feritová jádra v Šumperku

Počátkem listopadu otevřela v severomoravském Šumperku společnost Edcos nový závod na výrobu feritových jader. V současné době v něm nalezlo uplatnění 320 zaměstnanců, postupně se počítá až s 900 pracovníky. Společnost má ovšem potíže se získáním vysoce kvalifikovaných odborníků a dělníků. Do nového závodu v ČR investoval Edcos patnáct miliónů eur a počítá s jeho dalším rozšiřováním, které by mělo stát dalších 35 až 40 miliónů eur. Feritová jádra jsou v současné době na světových trzích velice žádaným artiklem - využívají se především v oblasti rychlého přenosu dat. Lze tedy předpokládat, že šumperský závod má před sebou velice dobrou perspektivu.

(MaFr)

A zase zdražení piva

Společnost Plzeňský Prazdroj, která vedle plzeňského pivovaru vlastní i pivovary Radegast a Velké Popovice, hodlá své výrobky zdražit v průměru o pět procent. Podle představitelů firmy South African Breweries, která Plzeňský Prazdroj ovládá, je zdražení vynuceno růstem cen ropy a sladu. Z téhož důvodu počítají s úpravou cen směrem nahoru i další čeští výrobci piva. Se zdražením však počkají až do nového tisíciletí. Odborníci upozorňují, že spotřeba piva je v současnosti v České republice neúměrně vysoká a lze počítat, že bude především vlivem motorizace a změněného životního stylu klesat. Tento trend by mohl ohrozit zejména existenci malých pivovarů, které již dnes často musí zápasit o přežití. Spotřebitel by mohl zaplatit daň vývoji v podobě zúženého sortimentu.

(MaFr)

Český Telecom úspěšně

Za prvních devět měsíců vydělala společnost Český Telecom skoro pět miliard korun, což je o 8, 8 procenta více než loni. Na tomto úspěchu se podle představitelů společnosti výrazně podílel operátor sítě mobilních telefonů EuroTel, v němž má Telecom majoritní podíl. Český trh s mobilními telefony se vyvíjí velice dynamicky a koncem září už měl mobilní telefon již každý třetí obyvatel České republiky. Největší podíl na trhu si udržuje EuroTel (1,65 miliónu zákazníků) těsně sledovaný Radiomobilem (1,5 miliónu). Třetí operátor Český mobil provozující síť Oskar má sice zatím pouze 165 000 klientů, ale je třeba vzít v úvahu, že svou činnost zahájil teprve letos v březnu. Ještě do konce roku se očekává další vzestup počtu majitelů mobilních telefonů v souvislosti s vánočními svátky. Na konci by tak počet mobilů v ČR mohl dosáhnout hranice 4 miliónů. Mobil skutečně proniká všude a pozměňuje každodennost natolik, že si mnozí svou existenci před jeho rozšířením neumí ani představit. Ale přes všechny moderní komunikační prostředky se bohužel nezdá, že by se vzájemná komunikace mezi lidmi příliš zlepšila. Naopak to někdy vypadá, jakoby se komunikační překrady spíše neustále zvyšovaly. Proti tomu asi mobilní telefon nepomůže.

(MaFr)

České spořitelně se daří

Díky nižší tvorbě rezerv a opravných prostředků na úvěrová rizika a díky vzestupu příjmů z poplatků a revizí se podařilo dosáhnout za prvních devět měsíců letošního roku zisku ve výši 133 miliónů korun. Přitom loni se její ztráta ve stejném období blížila astronomickým 7 miliardám. Zároveň o více než 30 miliard vzrostly i vklady u České spořitelny, a i přes skutečnost, že domácnosti letos zřetelně více utrácí.

(MaFr)

Firma Agrofert vlastněně podnikatelem Andrejem Babišem se má prostřednictvím své dceřinné společnosti AGF Trading stát majitelem Masokombinátu Planá, který loni při tržbách 1,1 miliardy korun vydělal kolem šesti set tisíc korun. Význam transakce zvyšuje skutečnost, že společnost Maso Planá ovládá i Masokombinát Klatovy a Masnu Studená. Všechny tři podniky přitom mají oprávnění k vývozu do zemí Evropské unie i USA, což je v českých podmínkách naprosto ojedinělé. V současné době ovládá firmu Maso Planá švýcarská investiční společnost ATA Holding. Agrofert, který prostřednictvím svých součástí také obchoduje s hnojivy a krmivy, provádí expanzivní politiku - nedávno ovládl i největšího českého zpracovatele krutího masa, firmu Adex Tachov. Nová akvizice by mu mohla přinést patnáctiprocentní podíl na českém trhu s červeným masem.

(MaFr)

Dopravní systémy do Vietnamu

Společnost Dopravní systémy, jejíž potíže v poslední době plnily stránky českých novin, má šanci na velmi zajímavou zakázku. Vietnam potvrdil svůj zájem o dodávku lokomotiv od Dopravních systémů. Kontrakt před třemi lety předjednala skupina komunistických poslanců. V první etapě by se mělo jednat o deset lokomotiv v hodnotě 8,4 miliónu později by mohlo jít o dalších třicet kusů. Úvěřování celého kontraktu by měla zajistit Konsolidační banka. Definitivně však může Dopravní systémy zachránit strategický partner. V úvahu přichází Škoda Plzeň, ale nejžhavějším kandidátem je nepochybně německý Siemens, který má s majoritním vlastníkem Dopravních systémů Konsolidační bankou podepsanou předběžnou smlouvu a přislíbily investovat do české firmy třicet miliónů marek.

(MaFr)

Hospodářství drží pozitivní směr

I v září rostla průmyslová výroba v České republice a to o 3, 7 procenta. Dařilo se zejména automobilovému a elektrotechnickému průmyslu, potěšitelný je vzestup dlouho se propadajícího textilního průmyslu. Už jedenáctý měsíc tak pokračuje trend růstu výroby. Podobně se daří také stavebnictví, kterému výrazně pomohly velké veřejné zakázky. Poměrně nízká inflace a růst reálných mezd oživily domácí poptávku a stále více se daří české výrobky umísťovat na náročných zahraničních trzích. Zároveň roste produktivita práce, která v mnoha odvětvích silně převyšuje růst reálných mezd. Zatímco ekonomickým odborníkům tento trend pochopitelně vyhovuje, část odborářů ho chápe jako zvýšené vykořisťování a hodlají zaujmout tvrdší postoj při jednání o kolektivních smlouvách na příští rok. Stále komplikovaná je situace veřejných zaměstnanců, zejména za situace, kdy připravovaný zákon o státní službě nejpočetnější kategorie zaměstnanců financovaných z veřejných zdrojů zcela ignoruje a hodlá regulovat pouze pracovní podmínky zaměstnanců centrální správy.

Nově vznikající závody odčerpávají přebytek pracovních sil na trhu a nezaměstnanost klesá. V říjnu bylo ve srovnání s předchozím měsícem o 13 098 lidí bez práce méně. Snižovat nezaměstnanost se daří i v některých obzvláště postižených regionech, přesto stále například na Mostecku nemá práci 21, 2 procent ekonomicky aktivních obyvatel. A právě severní Čechy může tvrdě zasáhnout další vlna nezaměstnanosti související s poklesem zájmu o hnědé uhlí.

(MaFr)

BMW do ČR?

Zdá se, že do České republiky by mohla přijít další významná investice. Firma BMW totiž sonduje možnosti výstavby nového automobilového závodu na území ČR. Pracovníci firmy zatím navštívili lokality Ostrava, Frýdek-Místek, Kolín a Plzeň-Nýřany. V úvahu údajně přichází též Brno. Přestože vláda by nejraději viděla automobilku na severní Moravě, podle analytiků jsou favority Plzeň nebo Brno. Vše ovšem komplikuje situace kolem možných investičních pobídek - BMW totiž bude muset požádat Evropskou komisi o souhlas s podporou investora. Varováním může být osud motorárny v Mladé Boleslavi, kde česká vláda byla nucena svoji pomoc silně zmenšit. Nový montážní závod by představoval investici v astronomické výši půl miliardy eur a po svém dobudování v roce 2003 by mohl produkovat kolem 200 000 vozů za rok. Jeho výstavba by silně zamíchala karty v českém automobilovém průmyslu, zejména mezi dodavateli jednotlivých automobilových součástek. V současné době je výhradním odběratelem jejich produkce Škoda Auto, ale příchodem BMW na český trh by zde vznikla silná konkurence. Jejím výsledkem by mohl být růst cen jednotlivých dílů, který by se mohl projevit i na ceně škodovek.

(MaFr)

Prima se prosazuje

Česká celoplošná soukromá televize Prima byla dlouho ve stínu své větší a úspěšnější soupeřky Novy. Postupem doby se jí však daří získat stále nové diváky a podle údajů z počátku listopadu už zvýšila svůj podíl na trhu na 19, 44 procent a v hlavním vysílacím čase dokonce předstihla ve sledovanosti veřejnoprávní ČT 1. Je ovšem otázka zda se Primě podaří nastoupený trend udržet. Koncem října totiž oznámila svůj odchod její generální ředitelka Kateřina Fričová a spolu s ní podal demisi na svou funkci i programový ředitel Petr Koliha. Novým šéfem televize Prima se má stát třicetiletý bývalý marketingový ředitel Českého Telecomu Martin Dvořák. Za výměnou manažerů stojí především snaha vlastníka licence na vysílání o zvýšení vlivu na programovou skladbu Primy. Teprve následující měsíce ukážou zda střídání stráží zapůsobí zhoubně nebo příznivě.

(MaFr)

V očích bruselských expertů má nejhorší postavení české hospodářství, které má slabiny především v bankách, ve starých podnicích, v byrokracii kolem zakládání firem, v děravých státních financích. Evropské unii se nelíbí stav, v jakém je český finanční sektor. Komise sice ocenila pokrok při privatizaci bank, ale vedle toho si všimla podvodů a kriminálních činů v bankovníctví a krachů kampeliček. Podle autorů hodnotící zprávy tyto podvody ukazují na "některé nečisté obchodní praktiky" a na slabiny, kvůli nimž se česká ekonomika stala obětí tunelování. Výkonnost tuzemské ekonomiky je podle komise rovněž oslabena přetrvávajícími problémy některých podniků. Restrukturalizace průmyslu sice nabrala tempo, mimo jiné díky činnosti Revitalizační agentury, "ale potřebuje další politickou podporu, neboť se neobejde bez výrazného propouštění." Zvláštní důraz je kladen na problémy hutnictví.

jp

Vina je na ministerstvu obrany, říkají experti

Armáda, na jejíž štábech vlají přes rok standarty NATO, zkolabuje, pokud nenastanou v úřadu ministra obrany Vladimíra Vetchého radikální změny. Tvrdí to alespoň deník MF DNES. Jde prý o jednoduché počty. Zatímco letos mělo vojsko pět miliard na výcvik, v příštím roce mu kvůli špatnému hospodaření, ale i přezbrojení letectva zbudou přibližně jenom dvě miliardy. Hrozí tedy, že až na výjimky budou vojáci sedět v kasárnách, místo aby cvičili. Už teď jsou zmrazeny projekty přechodu armády na normy aliance. Vojsko plní jen třetinu úkolů z "balíku", k němuž se v Bruselu zavázalo. O těžké krizi ministerstva obrany hovoří armádní experti, poslanci i další lidé, obeznámení s chodem tohoto úřadu. "Z mnoha signálů, které dostávám, vyplývá, že ministerstvo obrany „jede“ na půl plynu. To je také hlavní důvod, proč se v Česku děje něco nevidaného - kompetence ministerstva se přesunují na generální štáb," upozorňuje uznávaný odborník na bezpečnostní otázky Antonín Rašek, jehož ČSSD původně navrhovala do křesla ministra obrany. Generály přesto neobviňuje z protiústavní touhy po moci. "Jde o nešťastníky, kteří jsou stále více znepokojeni nečinností jim nadřízeného ministerstva, takže zoufale zachraňují, co se dá." Ministr Vetchý kritice oponuje: "Efekt změn, do nichž jsme se pustili, se neprojeví ze dne na den, ale až v dlouhodobém horizontu."

jp

Osobní železniční vozy ve Vítkovicích

Výrobu železničních osobních vozů převede holding ČKD ze Studénky nakonec do výrobních hal ve Vítkovicích. Původně se jako nejpravděpodobnějším jevílo umístění v areálu Tatry Kopřivnice, ale vítkovické prostory se ukázaly jako vhodnější. Situaci by ještě mohl zkomplikovat návrh na prohlášení konkursu holdingu ČKD, který u obchodního soudu podaly některé české firmy. Nová ČKD Vagonka by se měla čtyřiceti procenty podílet s Fiatem Ferroviaria na výrobě sedmi rychlovlaků pro modernizovaný koridor Děčín-Břeclav.

(MaFr)

Dzurinda bol zvolený za predsedu SDKÚ

Na ustanovujúcom kongrese Slovenskej demokratickej a kresťanskej únie bol za jej predsedu podľa očakávania zvolený premiér Mikuláš Dzurinda. Podpredsedami SDKÚ sa stali Zuzana Martináková, Eduard Kukan, Milan Kňažko, Ľubomír Harach a Juraj Kopčák, za generálneho sekretára SDKÚ bol zvolený Ivan Šimko.

O vzťahu medzi SDK a SDKÚ Dzurinda povedal, že "sú to formálne dve strany, ale je to jedna politika a jeden program".

FL

Slovenský prezident opäť pracuje

Prezident Rudolf Schuster sa vrátil po vyše piatich mesiacoch práceneschopnosti do svojho úradu a v plnom rozsahu si začal plniť štátnické povinnosti. Jeho prvým oficiálnym programom bolo bilaterálne rokovanie s rakúskym prezidentom Thomasom Klestilom v Bratislave.

FL

Referendum na Slovensku neúspešné

Udalosťou mesiaca bolo v novembri na Slovensku referendum o predčasných voľbách, ktoré inicializovalo HZDS. Dopadlo presne tak, ako všetky referendá, ktoré sa na Slovensku v jeho krátkej histórii konali, teda neúspešne. Účasť voličov bola opäť veľmi nízka.

Z platných odovzdaných hlasov sa 92,74 percenta zúčastnených občanov vyslovilo za predčasné voľby, 4,8 percenta proti a zvyšok boli neplatné hlasy. Najnižšia účasť na referende bola v okrese Dunajská Streda, kde k urnám prišlo 1,17 percenta voličov. Naopak, najvyššiu účasť zaznamenali v okrese Kysucké Nové Mesto, kde hlasovalo 46,23 percenta oprávnených voličov - ani v jednom zo 79 okresov SR tak účasť nedosiahla požadovaných 50 a viac percent, ktoré sú potrebné na to, aby bol výsledok referenda právoplatný.

Dôvodom, prečo bolo referendum neúspešné a prečo sa doň zapojilo tak šokujúco málo voličov, je mnoho. Niektoré sa zdajú byť tradičné, pretože sa o nich už viackrát hovorilo: neprijateľnosť návratu V. Mečiara pre podstatnú časť slovenskej verejnosti, príliš platonická referendová, a možno o čosi aktívnejšia antireferendová kampaň, rozpory medzi samotnými opozičnými iniciátormi referenda.

Z neúspechu referenda obvinilo HZDS vo svojom vyhlásení vari celý svet okrem seba. HZDS predovšetkým podľahlo mylnej predstave, že ak sú občania nespokojní s vládou, potom sú zároveň ochotní podporiť opozíciu a hlasovať za predčasné voľby. Organizátorom referenda v zajatí čierno-bieleho videnia ani nenapadlo, že volič môže tú istú politickú garnitúru kritizovať a zároveň ju podporiť.

Rovnako mylne hnutie, jeho predstavitelia a jeho voliči uverili mýtu o svojej veľkosti a sile. Ostáva pravdou, že podľa prieskumov je HZDS stále a dlhodobo stranou s najvyššími preferenciami. Zároveň však už stratilo schopnosť získavať si nových stúpencov a aj okruh jeho najvernejších sa síce pomaly ale predsa len stenčuje a stráca schopnosť zmobilizovať sa - veď k referendovým urnám prišlo čosi cez 800-tisíc ľudí, hoci ešte pred dvoma rokmi volilo HZDS aj SNS dohromady takmer 1,2 milióna občanov. *FL*

Slovenský minister obrany kritizovaný

Poslanci Langoš, Palko a Sitek spustili paľbu na ministra obrany Pavla Kanisa. On a jeho ministerstvo od vlaňajšej jesene podľa nich nekonzultuje zámery s nákupom a predajom vojenskej techniky s Radou obrany štátu ani s branno-bezpečnostným výborom NR SR. Najostrejšie vystupuje Ján Langoš, ktorý okrem iného povedal, že Pavol Kanis urobil zo svojho ministerstva obrany ministerstvo obchodu. A aby toho nebolo málo, požiadal Langoš generálnu prokuratúru, aby prešetrila zákonnosť krokov ministerstva pri predaji vojenskej techniky. *FL*

Slovenský prezident dostane dôstojnejšie bývanie

Povestnú dvojplatničku v dvojizbovom byte vymení prezident Slovenskej republiky Rudolf Schuster za niekoľkomiliónovú luxusnú železiarensú vilu na Slavíne. Vila dostala svoj nový šat v roku 1998 ešte za éry "režešovcov". Aj napriek jej luxusu sa súčasné vedenie rozhodlo pre predaj.

Kúpa vily, príslušných pozemkov a náklady na jej rekonštrukciu boli vyčíslené na takmer 100 miliónov korún. Železiari za ňu podľa našich informácií dostanú od štátu pravdepodobne iba niečo cez 30 miliónov Sk.

Luxusná vila s prízemím, poschodím a podkrovním je obklopená udržiavanou záhradou s celkovou plochou pozemkou 2666 štvorcových metrov. Podkrovie je dokonca prestavané na jednoizbový byt. Na prízemí sú prijímacia miestnosť, obývačka, jedáleň a kuchyňa. Prvé poschodie tvoria tri izby. *FL*

Škandalózne hlasovanie v televíznych reláciách TV Markíza

V populárnej diskuznej relácii TV Markíza Sito sa jednotliví diskutéri snažia argumentami presvedčiť televíznych divákov, ktorí potom v závere relácie telefonicky hlasujú v prospech jednotlivých diskutérov. Nedávno sa v súvislosti s touto reláciou prevládalo škandálne odhalenie poukazujúce na pravdepodobné manipulovanie s hlasovaním.

Ministrovi kultúry Milanovi Kňažkovi posielali svoje hlasy do relácie TV Markíza Sito priamo z telefónneho čísla "jeho" ministerstva. Spoločnosť Teltex, ktorá audiotext zabezpečuje, potvrdila, že z telefónneho čísla 5939 1111 hlasovali v prospech Kňažka 662-krát!

Kňažko v spomínanej relácii "zvíťazil" nad poslancom za HZDS Tiborom Cabajom. Z Kňažkovho ministerstva sa však netelefonovalo len v spomínaný večer. Linky boli "žeravé" aj 26. júna, keď z ministerstva pribudlo Kňažkovi 613 hlasov. Podobné maniere majú aj v rezorte hospodárstva. Minister L. Harach 3. apríla získal zo svojho ministerstva neuveriteľných 1829 telefonických hlasov. *FL*

Gene Hackman nakrúcal na Slovensku

Svoje prvé dojmy z Bratislavy Hackman opísal výrazom "som unesený". Potvrdil, že aj v Bratislave má v pláne navštíviť galérie a múzeá, ak si na to nájde popri filmovaní čas. Slávny sympaták o svojej aktuálnej úlohe prezradil, že hrá admirála lietadlovej lode. Lodné exteriéry sa budú nakrúcať v USA a interiéry zabezpečia ateliéry na bratislavskej Kolibe. Film je inšpirovaný pravdivou udalosťou z obdobia vojny v bývalej Juho-slávii, keď jedného z amerických pilotov zostrelili nad Srbskom a ten sa ocitol v tyle nepriateľského územia. Okrem kolibských ateliérov mali niektoré vojnové scény nakrúcať na východe Slovenska. *FL*

Muchove diela v Bratislave

V bratislavskom Pálfiho paláci sa koná unikátna výstava, na ktorej organizácii má veľký podiel bývalý československý tenista Jan Kukal. Podarilo sa mu totiž získať 120 diel slávneho českého umelca Alfonsa Muchu, ktoré vystavuje pod názvom Paríž 1900. "Osudovým bolo stretnutie Ivana Lendla so synom slávneho maliara, spisovateľom Jiřím Muchom v roku 1981 v Prahe. Spriatelili sa a Ivan sa stal najväčším zberateľom Muchových plagátov. V súčasnosti ich má stošestnásť, chýbajú mu už len tri. Bez jeho aktívnej spolupráce by nebolo možné usporiadať ani túto výstavu," povedal J. Kukal.

Exponáty pochádzajú zo siedmich českých múzeí a galérií, sú z obdobia rokov 1886 - 1905, keď výtvarník žil väčšinou v Paríži. Je medzi nimi mnoho reklamných plagátov, ktoré majster secesie tvoril na zákazku. Medzi dielkami sú aj kalendáre, kresby a oleje, nechýbajú ani Muchove fotografie. Alfons Mucha sa ako 19-ročný rodák z Ivančíc vydal do sveta. Vo Viedni ho prijali do firmy, ktorá vyrábala divadelné kulisy, neskôr študoval v Nemecku a vo Francúzsku. Tvrdou prácou sa sám prebýjal, zlom nastal v roku 1895. Paríž bol šokovaný vylepenými plagátmi Sarah Bernhardtovej, slávnej herečky pre divadelné predstavenie Gismonda. Tento plagát zahájil éru "štýlu Mucha", ktorý dominoval viac ako dve desiatky rokov. Plagát bol takou inováciou, že tlačiareň sa ho obávala Sarah vôbec ukázať. Ona však bola nadšená a okúzlený Paríž bol rovnakého názoru. Objednala si ďalšie plagáty a otvorila Muchovi dvere medzi parížsku smotánku. Výstava v Bratislave potrvá do 14. januára 2001. FL

Co se v Sokolovně 10 děje

Tělocvična:	Čas		
Pondělí:	XII / XV	19,30 - 21,00	sportovní gymnastika, hry (dorstenci, muži)
Úterý:	X	17,00 - 18,00 18,00 - 19,00 19,00 - 20,00 20,00 - 21,00 21,00 - 22,00	mladší žactvo (nepravidelně) starší žactvo (míčové hry) aerobic (dospělí) gymnastika (ženy) kopaná (muži)
Středa:	I / V	17,00 - 21,00	volejbal
Čtvrtek:	XII / XV	17,30 - 19,00 19,30 - 21,00	sportovní gymnastika (žactvo) gymnastika (dorost, dospělí)
Pátek:	I / V	17,00 - 21,00	volejbal
Klubovna:			
Úterý:	X	18,00 - 19,00	výrazový tanec (žactvo a dorost)
Středa:	X	od 14,00	seniorské odpoledne (každá I. středa v měsíci) Hosté vítáni!

SOKOLSKÁ JEDNOTA VÍDEŇ XII / XV

zve srdečně členstvo a přátele na

ADVENTNÍ ODPOLEDNE

Pásmo hudby, zpěvu a přednesu
17.12. 2000 v 15 hodin - neděle
ve Slovanské besedě, 1010 Wien, Drachengasse 3

K cíli nedojdeme

Mluvením, ale činem.

Dr. Miroslav Tyrš

ZÁJEMCI O VOLEJBAL,

muži i ženy se základními znalostmi - hrajeme pro radost z pohybu - informace N. Štěrbová, tel. 710 90 13.

Společenské podniky:

Sokolská jednota

Vídeň XII XV

PLES

- oblíbená a tradiční Šibřinky
v národních krojích,
20. ledna 2001,

Haus der begegnung Rudolfsheim

Vánoce v sokolovně

17.12. ve 14,00
1100 Wien, Angelig. 21

Sokol III a České srdce III

Vánoční oslava

10.12. v 15,00hod
Slovanská Beseda

Čeští paralympionici úspěšní

Zatímco česká výprava na olympiádě v Seattlu příliš nezářila, paralympijské výpravě z ČR se dařilo mimořádně. Získala celkem 43 medailí (15 zlatých, 15 stříbrných a 13 bronzových) a obsadila v hodnocení jednotlivých států vynikající jedenáctou příčku. Česká republika tedy může být na své handicapované sportovce opravdu pyšná. Doufejme, že se úspěchy českých paralympioniků projeví i v rostoucím zájmu sponzorů. Ale i bez medailí by měli být všemi možnými prostředky podporováni lidé, kteří přes těžké zdravotní postižení neztratili touhu něco velkého dokázat. Proto gratulujeme nejenom těm, kteří si přivezli z paralympijských her nějaký cenný kov, ale všem účastníkům výpravy.

(MaFr)

Dětský maškarní ples

Sokolské župy Rakouské
18. února 2001
od 15,00 do 18,00
Viedeň 17, Steirergasse 7

Sokol ve Vídni

V neděli 19. listopadu 2000 se sešlo vídeňské Sokolstvo v sále Slovanské besedy, aby na 122-té valné hromadě Sokolské župy rakouské vyslechlo výsledky hospodaření za uplynulé funkční období. Byly uspokojivé; plánovaná výstavba nové tělocvičny v X. okrese byla dokončena a dnes tam cvičí všechny složky.

Pokladník hlásil dobrý stav župního jmění, vedoucí cvičitelských sborů vzrůstající počet členstva, zejména žactva, což dává naději na další pozitivní vývoj. Vedoucí navštěvují odborné kurzy a cvičení modernizují, takže v sokolských řadách najdou místo i příznivci fitness klubů. Vídeňská výprava na XIII. slet 2000 v Praze (cca 100 osob a z toho 50 cvičících) prožívala tu neopakovatelnou atmosféru sletů v Praze. Sešli se sestry a bratři nejen z České a Slovenské republiky, ale i z Evropy a zámoří.

A tím získáváme další členy a zájemce o tradici a modernizaci Sokolstva, které je všeobecně prospěšné a nadpolitické. *Sion*

ofsetový tisk • barevné kopírování
• grafické studio •

Rudoleckého 23, CZ - Znojmo
tel./fax 0624/22 57 30
e-mail: sladek.info@sis.znojmo.cz
<http://web.iol.cz/tiskarna-sladek/>

Moravské hody

Již tradičně pořádala Sokolská jednota 12 / 15 ve farním sále v Gatterholzgasse, ve 12. vídeňském okrese své Moravské hody. Začátek této akce byl již v pátek, kdy se sál za vydatné pomoci sester a bratří připravoval. V sobotu pak si někteří návštěvníci "přichvátli" a přišli již o 18 hodině. Začátek byl stanoven na hodinu 20. Přesně v tu dobu začala hrát hudba LIPOVJANKA, která přijela v malém obsazení. Jelikož každý z hráčů ovládal více nástrojů, hrála hudba i dost často kusy modernějšího charakteru. Na 120 návštěvníků z nich mnozí nemluvili česky, shlédlo o půlnoci tančenou Českou Besedu. Někteří by se rádi tento jedinečný tanec naučili. Dostanou k tomu v budoucnu příležitost. Bratr starosta Pavel Florián přivítal návštěvu Sokolů z Jihlavy. Sestry a bratři přinesli, kromě darů do bufetu, také velký Sokolský dort, který byl vydražen. Výtečná nálada trvala až do ranních hodin. Nedělní dopoledne vidělo opět sestry a bratry sál uklízet a dát vše do pořádku. Děkuji touto cestou, za všechny sestry a bratry, ses. Šustrové a br. Floriánovi P. za perfektní organizaci tohoto zdařilého sokolského podniku.

Co se týče návštěvnosti, byl jsem zčásti překvapen, že se objevilo kromě stálých návštěvníků, také několik nových tváří. Zato jsme postrádali na české zábavě česky mluvící a citící krajany, hlavně ty, kteří neustále (jen) hovoří o sjednocení všech Čechů, působících ve Vídni. *DROB.*

Nejslavnější český sportovec Emil Zátopek zemřel

Ve střešovické nemocnici v Praze zemřel v úterý 22. listopadu večer v 78 letech legendární běžec Emil Zátopek, velká postava světové atletiky, čtyřnásobný olympijský vítěz a český Atlet století, který se zde léčil po mozkové příhodě.

Začátek báječné sportovní kariéry Emila Zátopka, bezesporu ve světě nejslavnějšího českého sportovce, poznamenala náhoda. Rodák z Kopřivnice (narozen 19. září 1922) se koncem třicátých let právě protloukal "baťovským" učilištěm ve Zlíně, když ho jeden z vychovatelů vyzval k účasti na tradičním běhu městem. Zátopek se nejprve chtěl ze závodu vyvléci, nakonec však doběhl druhý, našel v závodění zalíbení a atletika se stala jeho životní prioritou. Vzápětí se poprvé hlásil na tréninku atletů SK Baťa Zlín.

Zátopek běžecké vášni naprosto podlehl a sám začal vymýšlet nové tréninkové metody, ve své době přímo průkopnické. Nejdříve údiv a později uznání vzbudil jeho takzvaný intervalový trénink, kdy během několikanásobného opakování různých dlouhých úseků kombinoval rychlost s vyklusáváním.

Od června 1941, kdy na středoškolských závodech v Brně poprvé absolvoval oficiálně měřený závod na 1500 m, stoupala Zátopkova výkonnost strmě vzhůru. V říjnu 1943 si ve Zlíně poprvé zaběhl pětikilometrovou trať, na které o dva roky později oslavil premiérový titul mistra Československa. Slavnou "desítku" prvně okusil na závodech v Budapešti v květnu 1948 a ihned zde vytvořil národní rekord.

Mezinárodní věhlas talentovaného atleta přišel zanedlouho. V témže roce odjel Zátopek na své první olympijské hry a vrátil se z nich nakonec jako hrdina. Právě v běhu na 10 km vybojoval v Londýně své první olympijské zlato, k němuž přidal i stříbrnou medaili z pětikilometrové trati.

To, co se však skvělému vytrvalci povedlo na následujících OH v Helsinkách v roce 1952, byla hotová senzace. Zátopek nejenže obhájil své prvenství na "desítce", ale obdobně si počínal i na poloviční trati a svůj dokonalý triumf stvrdil prvním místem v maratónu. Závěrečnou disciplínu her přitom vyhrál při svém prvním maratónském startu v životě.

Získat na jedné olympiádě tři zlaté medaile, se kterými se Zátopek stal jejím nejuspěšnějším účastníkem, na tratích 5000 m, 10.000 m a v maratónu se před ním a ani po něm nikomu nepodařilo a vzhledem k narůstající specializaci zůstane tento rekord asi nepřekonan.

V Helsinkách se mimořádně dařilo také vynikající oštěpařce, Zátopkově manželce Daně, která vyhrála svou disciplínu a stala se první československou olympijskou vítězkou. Šťastný „zlatý“ pár udělal ve Finsku ohromný dojem. Zátopkovi se seznámili v roce 1945 na atletických závodech ve Zlíně, ale pravá jiskra mezi nimi přeskočila až na jedné z jejich prvních schůzek. Okamžitě je totiž sblížila chvíle, kdy odhalili shodu v datu narození. Krok do společného života udělali svatbou v Uherském Hradišti v roce 1948 po návratu z prvních poválečných olympijských her v Londýně. Předloni jedna z nejslavnějších manželských sportovních dvojic oslavila zlatou svatbu.

Období vrcholné formy a slávy prožíval Emil Zátopek v první polovině padesátých let. Vedle olympijských úspěchů, které v roce 1956 završil šestým místem v maratónu v Melbourne, obohatil svou sbírku rovněž třemi zlatými medailemi z mistrovství Evropy. V Bruselu v roce 1950 triumfoval v běhu na pět a deset kilometrů, v roce 1954 se radoval z vítězství na "desítce" v Bernu. Mimo to získal ve Švýcarsku také bronz na pěti kilometrech.

V této době rovněž neopakovatelným způsobem vytvořil drtivou většinu ze svých osmnácti světových a padesáti československých rekordů na tratích od pěti do 30 kilometrů a v hodinovce. Patnáctinásobný mistr republiky jako první atlet na světě zaběhl 10.000 m pod 29 minut (červen 1954, Brusel) a v hodinovce urazil více než 20 km (září 1951, Stará Boleslav).

Jako první borec v ČSR pokořil Zátopek v běhu na 5000 m hranici patnácti a později i čtrnácti minut, 10.000 m zaběhl pod třicet a poté i pod 29 minut. Na této trati byl Zátopek sedm let nepřetržitě (1948-54) nejlepším běžcem planety, na "pětce" nepoznal hořkost porážky čtyři roky (1947-50).

Svou zemi reprezentoval celkem ve třiceti mezistátních utkáních. Jedinečnou kariéru ukončil v roce 1958 vítězstvím v přespolním běhu ve španělském San Sebastianu.

Zátopkovo umění i gentlemanské chování se odrazilo v trojnásobném vítězství v anketě o nejlepšího sportovce světa z let 1949, 1951 a 1952. Za svůj přístup k atletickým soubojům se stal jeden z nejlepších představitelů olympijských ideálů v roce 1975 laureátem mezinárodní Ceny Fair play a už v roce 1948 převzal od národního olympijského výboru cenu Jiřího Stanislava Gutha-Jarkovského.

Další významné pocty se jedné z největších postav světové atletiky všech dob dostalo před třemi lety, kdy se ze stoleté existence těšila česká atletika. Zátopek byl oceněn titulem "Nejlepší atlet století". V červnu loňského roku pak byl v rámci oslav 100. výročí založení Českého olympijského výboru (COV) slavnostně vyhlášen českým olympionikem století.

Samaranch se chce zúčastnit pohřbu Emila Zátopka

(ČTK) - Za "velkého olympionika" označil předseda Mezinárodního olympijského výboru Juan Antonio Samaranch českého atleta Emila Zátopka, který v úterý v Praze zemřel ve věku 78 let. Samaranch uvedl, že zprávu o Zátopkově úmrtí přijal "s velkou lítostí a smutkem".

"Je to obrovská ztráta, protože Emil Zátopek napsal jednu z nejhezčích a nejslavnějších kapitol olympijského hnutí," řekl Samaranch v rozhovoru pro španělskou agenturu EFE. Podle svých slov se naposledy se Zátopkem viděl v listopadu 1999, kdy jej navštívil v pražské nemocnici.

"Jasně si vzpomínám na rok 1952, kdy jsem se jako novinář v Helsinkách zúčastnil olympijských her. Byl jsem na stadiónu v té velkolepé chvíli, kdy Zátopek přiběhl sám a vyhrál maratón," uvedl Samaranch v agenturním interview. "Byla to jeho třetí zlatá a všichni diváci byli na nohou a křičeli jedno jméno: 'Zátopek, Zátopek'. Byla to chvíle, která mě navždy utkvěla v paměti, jako symbol velikosti olympijských her," vzpomněl předseda. Samaranch prohlásil, že udělá všechno pro to, aby se v Praze mohl posledního rozloučení se Zátopkem zúčastnit. "Nebude-li to z nějakého důvodu možné, pak mě zastoupí velvyslanec Pál Schmitt, šéf protokolu MOV," dodal předseda Mezinárodního olympijského výboru.

Nekrolog

Paní mag. Zdena Sklenářová, šefredaktorka časopisu Klub kulturníko měsíčníku Čechů a Slováků byla obětavá spolupracovnice a vždy si našla chvíli si se mnou pohovořit o mojich fotografiích, které jsem jí poslal. I když byla vytížena prací v jejím původním povoláním, jako úřední překladatelka, angažovala se plně pro zmíněný krajanský časopis. Ti kteří ji znali ji budou velmi postrádat.

Čevela Vladimír

Ohlas - Temelín

Dopis panu Dr. Klasu Daublebskému velvyslanci Rakouské republiky v Praze, a MZV ČR

Vážený pane velvyslance,

zabývám se problematikou makroekonomického vývoje České republiky v rámci Evropy v horizontu let 2010 - 2015. V této souvislosti se musím věnovat současné a zvláště budoucí výrobě a spotřebě elektřiny. Nechci Vás zahlcovat přemírou faktů. Česká republika vyrábí přibližně 80 % elektřiny v elektrárnách na fosilní paliva, Rakousko 30 %. Ve vodních elektrárnách analogicky 3 % a 70 %.

V České republice uvedený tříprocentní podíl prakticky nelze zvýšit a větrné a fotovoltaické elektrárny v našich přírodních podmínkách mohou v příštích deseti - patnácti letech hrát maximálně marginální roli.

Ale výroba i spotřeba je charakterizována již po dlouhá léta rozšiřováním užití elektřiny do nových úseků a tento proces dále pokračuje (přes veškeré úsilí ho objektivně nelze nahradit snížením její spotřeby).

Zvyšovat výrobu elektřiny v elektrárnách na fosilní paliva je v ČR neúnosné jednak z ekologických důvodů (produkce skleníkových plynů, stokrát vyšší radioaktivita než v atomových elektrárnách apod.), jednak z hlediska trvale udržitelného rozvoje (nelze zbavit naše potomky neobnovitelných zdrojů - uhlí, nafty a zemního plynu), které v budoucnu budou potřeba v důležitějších oborech než při spalování. Dlouhodoběji jsou elektrárny na fosilní paliva hlavním nebezpečím pro planetu Zemi.

Znamená to, že v ČR - ale nejen zde - do doby než bude zajištěna výroba elektřiny na základě jaderné fúze, nebude v podstatě jiná možnost zabezpečovat rostoucí spotřebu elektřiny jinak než na základě jaderných elektráren přibližně dosavadního typu.

Studium všech dostupných podkladů (včetně Mezinárodní agentury pro atomovou energii se sídlem ve Vídni) dokládá, že jaderná elektrárna Temelín je technicky i personálně na velmi vysoké evropské úrovni a že její bezpečnost není menší než v nejmodernějších evropských jaderných elektrárnách. Černobyl byl před 13 lety a vyvolal zcela zákonitě mimořádnou pozornost k problematice bezpečnosti atomových elektráren v oblasti vědy, techniky, investiční činnosti i v oblasti jejich provozu. A toto úsilí bylo velmi úspěšné také v České republice.

Protože uvedená fakta a mnoho dalších jsou obecně známa, je třeba konstatovat, že otázka bezpečnosti Temelína je jen záminkou a že hlavní důvod této kampaně je skryt v pozadí. Oslabení české ekonomiky zastavením temelína by možná pomohlo některým jejím konkurentům. Z hlediska dlouhodobého to však odporuje i zájmům Evropské unie.

Pokud jde o psychologickou otázku, pak Češi nemohou do nekonečna snášet, že jsou některými rakouskými činiteli pokládáni za neodpovědné, za ty, kterým nezáleží na bezpečnosti své ani sousedů.

Já, i mnoho mých kolegů přijímá s rozhořčením nepřátelské akce Rakouska vůči ČR pod záminkou Temelína. Příští vývojové problémy obou našich zemí budou s tímto zatížením obtížněji řešitelné.

Ing. Alexej Bálek CSc.

Poznámka red: zkráceno, adresa autora v redakci

Výstava "Erinnerung an Leopold Hilsner" na Gaussplatzu

Pod názvem "Erinnerung an Leopold Hilsner" byla 21.11.2000 otevřena vůbec historicky 1. výstava o Leopoldu Hilsnerovi ve Vídni, nedaleko posledního bydliště tohoto tragického protagonisty. Výstava potrvá do konce ledna 2001. Je sestavena jednak z dobového materiálu převážně českého, které propůjčil dr. Pařík, dále z Právní uváhy římského advokáta dr. Moriniho, a výběru z aktuální korespondence s českými a rakouskými úřady, kterou jsem za účelem posthumní rehabilitace poslední leta vedl. Obsahuje např. i známou expertízu min. Parkanové, kterou de facto ruší verdikty kutnohorského a píseckého soudu. A i psaní z MZV ČR (dr. Šitler) se zamítnutím spolupráce při obnově Hilsnerova hrobu. K dispozici stojí návštěvníkům např. fotodokumentace obnovy hrobu, ale i letáky Polné, německé "Juden in Polná" Jana Prchala a informační materiál Židovského muzea Praha.

Na zahájení výstavy hrála Klemer kapela Shalom Alechem z Vídne, já referoval o historii i současnosti Hilsnerovy kauzy a poté se vyvinula zajímavá diskuse s velmi zainteresovaným publikem.

Plánujeme, že příští týdný instalujeme pamětní desku na Hilsnerově domě, a že výstava bude jakýsi "work-in-progress", tj. že každé dva týdný se vymění exponáty, jako např. ukázky z Hilsnerových dopisů apod. Česká Vídeň, které se Hilsner zaživa vyhýbal, nebyla při zahájení zastoupena vůbec, nepřítomnost českých diplomatů je již tradiční.

Výstava je otevřená po-pá 9-13, 14-18h Aktionsradius Augarten, 1200 Wien, Gaussplatz 11, info: www.augarten-kultur.at,

Petr Vašíček

poznámka redakce: zkráceno

9.11..2000 - 100% souhlasím s kritikou "soudruha" Kohouta v listopadovém čísle.
 O zabitém Marcusu Omofumovi se vyjádřil slovy "Co to je Omofuma ?"
 Současně je propagátorem a fanatikem velevstavby komunismu Temelín.
 S výrazem solitarity s Jihočeskými matkami

Petr Vašíček

Poznámka red; zkráceno

K odpovědi Jaroslava Koláře na rozhovor Klubu se spisovatelem Pavlem Kohoutem

Česko bez demarkačních čar

Pan Jiří Kačírek z Prahy 5 mě "jménem všech českých vlastenců" vyzval, abych "zamezil zneužívání hlavního města Prahy k šíření německé kultury". Z jeho dalších rozhořčených slov následně vyplývá, že bych měl jako ministr kultury zabránit pořádání Pražského divadelního festivalu německého jazyka, neboť němčina prý "opět jako v celých našich dějinách chce ovládnout český prostor". Kdyby pan Jiří Kačírek z Prahy 5 napsal bližší adresu, asi bych mu sdělil, ať si trhne nohou, protože jednak považuji za nehorázné, když někdo argumentuje pojmem "český prostor", což je - pokud je mi známo - nacistické pejorativní pojmenování Čech a Moravy, a poté bych snad ještě panu Kačírkovi sdělil, že naopak udělám vše pro to, abych pomohl zajistit hladký průběh festivalu, který je významnou kulturní akcí, pořádanou v souladu s kulturní politikou mé vlády. Přesto bych si dovilil Kačírkův dopis komentovat, protože názorně demonstruje názor jednoho ze zakladatelů festivalu, dramatika a spisovatele Pavla Kohouta, že Češi mají zřejmě již v genech zabudovaný strach z Němců. A tak se vlastně nelze ani na pana Kačírka z Prahy 5 zlobit. Nemůžeme si ovšem v té souvislosti nepoložit otázku, zda bude tento strach i v budoucnu patřit k intelektuálnímu vybavení moderního středoevropanství, ke kterému se tak vehementně hlásíme. A jak dlouho si ještě budeme z generace na generaci předávat batohy vzájemných křivd. Protože ukřivdění není program. Měli bychom si také už konečně uvědomit, že česká a německá kultura vedle sebe po staletí nejen existovaly, ale také se vzájemně ovlivňovaly, inspirovaly a doplňovaly za vzniku společného kulturního povědomí, které bohužel v historických periodách podléhalo politickým a nacionálním tlakům, projevujícím se hlavně tím, že si jak české, tak i německé obyvatelstvo žijící v Čechách a na Moravě počalo v historii přivlastňovat a po svém vykládat společnou kulturní tradici. Co se do příslušného národnostního a politického výkladu nehodilo, bylo buď vyloženo zcela jinak, anebo jinak na obou stranách zařazeno, pokud nedošlo dokonce k vykázání nepohodlných souvislostí ze vzájemných vztahů. Přitom by se ale pozitivní vývoj obou kultur vůbec neudál, kdyby neexistovalo jejich reciproční ovlivňování a vzájemné prolínání. Po pádu železné opony a rozpadu Československa v roce 1992 stojí Česká republika znovu (už poněkolkáté!) v historii před otázkou rozvoje vlastní identity. Situace je dneska odlišná v tom, že odpovědi na položené otázky mohou být tentokrát hledány a nalezeny nejen v kontextu evropském, ale také v kontextu středoevropském. Spolupráce České republiky s německými mluvčími zeměmi je v těchto politických souvislostech nesmírně důležitá. Už třeba jenom proto, že v Čechách a na Moravě existovaly odedávna oba jazyky vedle sebe a celé generace byly vychovány dvojjazyčně. Proto jsem přesvědčen, že Pražský divadelní festival německého jazyka je jenom dalším a zcela logickým pokračováním destrukce ideologicky polarizovaného světa. A tak by možná pan Kačírek z Prahy 5 měl vzít na vědomí, že festival, který chce prostřednictvím ministra kultury zakázat, je zprávou o tom, že Česká republika respektuje specifčnost a výjimečnost národních kultur, ale na straně druhé je také krajinou bez existence jakýchkoli jazykových demarkačních čar. Navzdory Kačírkům z celého světa.

příloha Práva 17.12. 2000 Odpověď ministra kultury Pavla Dostála na dopis Jiřího Kačírka

OVĚŘENÉ PŘEKLADY

dokumentů aj. Dr. Dietmar Koller, Weideng. 2, 2333 Leopoldsdorf, Práče: Riemerg. 7, 1010 Vídeň. tel.02235/44637, mobil 0676/37 62 117, práce 01/515 28-444, e-mail: dietmar.koller@univie.ac.at, http://koller.cjb.net

OVĚŘENÉ PŘEKLADY

Mag. Lenka Kovarik, 1210 Vídeň, Felix-Slavik-Str. 3/1/10. Tel./fax: 2908809

OVĚŘENÉ PŘEKLADY

dokumentů, smluv, úřed. listin a tlumočení. Dr. Milan Košíček, 1030 Vídeň, Salesianerg. 17. Tel./fax: 714 07 27, 0664/2537951. E-mail: m.kosicek@magnet.at

MÁTE PROBLÉM?

Platíte hodně? Rád vám poradím ve všech otázkách pojištění a financování. Rychle-spolehlivě-seriózně. Marek Jedlička, 985 9070/24, priv. 259 37 29, Rennbahnweg 46/2/8, 1220 Vídeň.

UBYTOVÁNÍ V SOUKROMÍ

nabízí Pension Jelínek, tři dvoulůžkové pokoje s příslušenstvím, parkování v zahradě. Metro-trasa B. Jaroslav Jelínek, Armády 864, Praha 5 - Stodůlky. Tel/fax: 004202/6514827.

PRAHA-HOSTIVÁŘ.

pronajmu na delší dobu nově zařízení 1+1, 43m² s příslušenstvím, telefon. V dosahu MHD a nákupního centra. Cena a délka pronájmu dohodou. Volný od 3/2000. Seriózní nabídky. Tel. 01/272 93 29.

WÜSTENROT

Stavební, úrazové, životní aj. pojištění také podle vašeho přání vám zajistí KADLEC JOSEF. Tel.: 0699/19413827 n. 0676/4613274.

PENSION METRO FLORA

Praha -Vinohrady, nabízí ubytování na úrovni. tel./fax: 00420 2 72 74 24 33 tel./fax: 00420 2 994 23 95

PRODEJ A OPRAVY VEŠKERÉ ELEKTRONIKY. Krajské ceny, TV-Service, T. Nohynek, Landstr. Gürtel. 17, 1030 Wien, Tel/Fax: 798 47 08

Žena středních let pomůže při opatrování starších nemocných osob, v domácnosti, ect. mám dlouholeté zkušenosti. Mluví slovensky, anglicky. Bližší informace v redakci.

PENSION LOVOCHEMIE, Labská, Špindlerův Mlýn nabízí celoroční ubytování v krásném prostředí Krkonoš. V létě turistika, v zimě lyžování, výborná kuchyně. Jaroslav Zbejval, Labská 20, CZ 54351 Špindlerův Mlýn, tel./ fax: 00420 43 84 93 128

KOŘENÍ, ČAJE, SUŠENÉ OVOCE,

z celého světa nabízí Libuše Bártek, Brunnenmarkt, Vídeň 16, tel. 43 97 18

SANO TOURS

Reisebüro Lopreis Zorika, Vídeň 3, Rennweg 21, tel. 715 95 55, fax 715 95 56 Zařídí pro Vás cesty do celého světa letadlem, autobusem, vlakem, lodí. Sleva pro krajaný. Mluvíme česky.

DUCHOVNÍ SLUŽBA

České katolické misie

Katholische Mission für Tschechen
1030 Hagenmüllergasse 31,
Tel. záznamník 0222/715 48 42.
Postfach 134, 1091 Wien

Římskokatolický kostel
„Nejsvětějšího Vykupitele“
Tschechische Erlöserkirche
1030 Wien, Rennweg 63

Mše svatá v sobotu v 18 hod., v neděli a zasvěcený svátek v 10.00, první pátek v měsíci ve 14.30.

Škola ministrantů:

první sobotu v měsíci od 17.00 hod.

Římskokatolická
**Katedrála sv. Štěpána
Wiener St. Stephansdom**

svatá zpověď pondělí 16–18, úterý 15–17, středa 13–14 hod.

Hledám inteligentního muže nad 50 let s duší kluka, který žije a neřuká. Víím, že mi prozradíš kterou cestou chodíš? značka: Schönbrunn

UBYTOVÁNÍ VE VÍDNI

M. Seda, 1070 Vídeň, Westbahnstr. 18. Tel. 524 38 73. 6172706

ZUR BÖHMISCHEN KUCHL

Pavel Knížek
České speciality
1080 Wien, Schloßelgasse 18,
tel: 402 57 31

BYT NA ŠUMAVĚ

Prodám velmi pěkný slunný byt 3+1 v klidné vesnici na Šumavě poblíž Č. Krumlova. Ideální pro odpočinek i víkendy - les, rybník, koně. Cena dohodou. Tel. 0676-37 62 117.

Akademický spolek ve Vídni

1010 Wien, Drachengasse 3
Prav. Schůze se konají každý posl. čt. v měs. ve 20 hod. v sále Slovanské Besedy Hosté vítání.

RANCH „M“, Jeseníky, chov huculských koní nabízí celoroční ubytování ve stylovém prostředí a jezdeckou turistiku. Václav Merta, Vernířovice 175 CZ-788 15 Vernířovice, pošta Velké Losiny Tel.: 00420-649-23 70 50 http://www.equichannel.cz/ranch-m/

STAROŽITNÍK: FIEDLER V.

Restauruje / nakupuje / prodává. Zájem o nákup českých malířů. Zprostředkování bude honorované. V. Fiedler, Vídeň 7, Siebensterng. 20. Tel. 523 35 81, mobil 0664/3566676.

ČESKY MLUVÍCÍ PRÁVNÍK

Adresa je k dispozici v redakci.

ČESKY A SLOVENSKY MLUVÍCÍ LÉKAŘI VE VÍDNI

MUDr. Jiřina Bodnar, choroby kožní a pohlavní, po.čt. 14-18.30, út. 8-13, pá 8-11, Josefstädterstr. 3/4-5, Vídeň 8, tel. 406 99 41

MUDr. Tomáš Čech, ortopéd a ortopedický chirurg, Vídeň 11, roh Simmeringer Hauptstr. – Kopalgasse 1/3/3. Tel. 74 9 32 03, nebo 67 64 303.

MUDr. Vít Doležal, zubní lékař, ordinace Billrothstr. 20, Vídeň 19, tel. 319 25 73.

MUDr. Zdenka Gabriel Weiss, odb. ortopédka, též dětská, Vídeň 5, Pilgramm-gasse 10, tel. 58 74 460.

MUDr. Vladislav Lipták, odb. lékař pre vnútorné choroby, Viedeň 1, Zelinkagasse 12, tel. 533 58 34.

MUDr. Kamila Hajek, soukromá léčba homeopatií, Ada Christengasse 2/F/8, Vídeň 10, tel. 689 22 80

MUDr. Dorota Stefanovic, choroby kožní, zástupkyně primářky v Allergie Ambulatorium, Rennweg 28, Vídeň. Ordinance: pátek, 14-19.00, Alte Poststr. 38-40/2/205, 2410 Hainburg, Tel/fax 02165/6788

Klemens Maria Hofbaer klub
Čes. kat. spol. při chrámu Panny Marie na Nábřeží 1010 Wien, Seitzerg. 5/IV otevř. každ. pá do 19-22 hod. v ne. a cír. sv. od 9.30 do 11 hod.

PSYCHOTERAPEUT, PSYCHOLOGICKE PORADENSTVI.

MMag. Ladislav Nykl Ph.D.,
zajímavé pohovorové semináře, praxe Ledererg. 17/7, Vídeň 8, tel. 523 57 44 n. 0676/5194833. E-mail: nykl.psychoterapie@aon.at http://members.aon.at/nykl

Sdružení Čechů a Slováků v Rakousku

Malá klubovna školy Komenského 1030 Wien, Sebastianplatz 3 středa 9 - 13hod tel: 641 01 17 "sekretariát" středa od 14 do 18,30 hod (mimo školních prázdnin a svátků) Soubor SSCS: každou středu od 19,00 hod, tamtéž

Římskokatolický kostel
**„Panny Marie na nábřeží“
Kirche Maria am Gestade**

1010 Vídeň, Salvatorgasse 12
Mše sv. každou neděli
a zasvěcený svátek v 8.30 h

ZNÁMKY - MINCE

Odborný obchod Emanuel Topol, Vídeň 17, Ottakringerstr. 82, tel. 486 42 12 po-pá 9.30-12.30, 14.30-18, so 9.00-12.00

ZLATNICTVÍ, HODINÁŘSTVÍ

Richard Arnold - Opravy šperků a hodin: předělávky, vlastní výroba (též z doneseného materiálu). 1100 Vídeň, Buchengasse 88, tel. / fax 604 54 85

KULTURNÍ KLUB. Informační měsíčník. Majitel, nakladatel, vydavatel, tisk
Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku, Schloßelgasse 18, A-1080Wien,
Rakousko, záznamník/fax 0043 1 4023299, e-mail: kulturklubcs@EUnet.at.
Vychází měsíčně. Bankovní spojení: Bank Austria, č.úctu 683 035 901 BLZ
12000.
KULTURNÍ KLUB. Informationszeitschrift. Medieninhaber, Verleger, Hersteller
und Herausgeber Kulturklub der Tschechen und Slowaken in Österreich,
Schloßelgasse 18, A-1080 Wien, Österreich, Tonband/Fax 0043 1 4023299,
e-mail: kulturklubcs@EUnet.at. Erscheint monatlich. Bankverbindung: Bank
Austria, Kontonummer 683 035 901, BLZ 12000.
Gefördert aus den Mitteln der Volksgruppenförderung.
Clánky podepsané autory nebo opatřené značkou nemusi být vždy shodné s
názorem redakce. - Nevyžádané rukopisy se nevracejí. - Redakce si vyhrazu-
je právo krátit a upravovat zaslané články po strance gramatické a slohové.

Nezapomeňte nahlásit případnou změnu adresy:

- 9.12. od 14,00 Vánoční beseda** v sále domu v ulici Újezd 26, Praha, pořádá Klub přátel Rakouska
- 10.12. v 9,00 po mši sv. Koncert dívčího chóru** SPgŠ Kroměříž Dreifaltigkeit Kirche 1080 Wien, Alserstr. 17
pořádá Kulturní klub - vstup volný
- 10.12. v 16,00 hod. Vánoční oslava**, Slovanská Beseda Sokol III a České srdce, Odbor III
- 12.12. v 12,00 hod. oslava vánočních svátků** v Gourmet Beisl Wien 1090, Glaserg. 15/ roh Rotenlöweng. České srdce, Odbor IX / XIX
- 12.12. - 13.12. Vladimíra Brodská - malba na skle**, Výtvarnice z Jablonce nad Nisou se věnuje malbě na skleněné koule a vytváří tak netradiční vánoční ozdoby. Předváděcí výstava se koná v Českém centru během otevírací doby centra. České centrum, Wien 1010, Herrengasse 17
- 13.12. v 15,00 hod. Vánoční oslava** ve velkém sále Dělnického domu, Ruckerg. 40, účinkují ochotníci Českého srdce - hrají Veselí důchodci ze Znojma, České srdce, Odbor X / XII, XV / XVI a Atzgersdorf
- **15.12 Jüdisches Prag - foto výstava Jan Parkman** (Praha) Galerie auf der Pawlatsche, Universitätscampus, Institut für Sawistik, 1090 Wien Spitalg. 2 - 4/Hof 3, po - pát: 9 - 18 hod.
- 15.12. 19,30 ADVENT** - literárně hudební pořad komorního souboru Syrinx a Josefa Vinkláře v prostorách Českého centra, 1010 Wien, Herrengasse 17, pořádá Kulturní klub, objednávky Eva Zemanová - tel.: 0664 514 33 29
- 16. 12. v 19,00 hod. Vánoční oslava VII.** Odbor, 1030 Wien, Schützengasse 30
- 17.12. ve 14,00 hod. Vánoce v sokolovně** 1100 Wien, Angelig. 21
- 17.12. v 14,30 hod. oslava vánočních svátků - hudba**, v sále JSM, 1170 Vídeň, Rosensteing. 39, České srdce, Odbor XVII
- 17.12. v 15,00 ADVENTNÍ ODPOLEDNE** Pásmo hudby, zpěvu a přednesu ve Slovanské besedě, 1010 Wien, Drachengasse 3, pořádá SOKOLSKÁ JEDNOTA VÍDEŇ XII / XV
- 22. 12. v 19,00 Vánoční koncert** - pěvecký soubor Masarykovy univerzity v Brně GAUDEAMUS v mramorovém sále Českého velvyslanectví 1140 Vídeň, Penzingerstr. 11-13, pořádá Velvyslanectví ČR, Masarykova univerzita v Brně a Rakousko-česká společnost
- 9. 1. 2001 v 18,00 vernisáž** Miroslav Hucek 1934. Výstava fotografií z doby od roku 1960 do roku 2000. V **18,00 Radko Pytlík** setkání s autorem knihy o J. Haškovi. České centrum, Wien 1010, Herrengasse 17
- 14.1.2001 od 14,00 Dětský maškarní ples** Rodičovské rady, 1100 Wien, v sále katolické církve Wirrerstrasse.
- 20.1. 2001, PLES - oblíbené a tradiční Šibřinky v národních krojích** Haus der Begegnung Rudolfsheim, Sokolská jednota Vídeň XII XV
- 27.1. 2001 ve 20,00 hod. Masopustní zábava** - hraje Sed'a VII. Odbor, 1030 Wien, Schützengasse 30
- 30.1. - 23.2.2001 Vožniakova česká škola fantazijního realismu**
- 30.1.2001 v 18,00 vernisáž**, České centrum, Wien 1010, Herrengasse 17
- 10. 2. 2001 ve 21,00 hod. Celomenšinový reprezentační ples** Parkhotel Schönbrunn, pořádá Menšinová rada
- 18.2. 2001 od 15,00 do 18,00 Dětský maškarní ples** Sokolské župy Rakouské, Vídeň 17, Steingasse 7
- Kostel "Nejsvětějšího Vykupitele", 1030 Wien, Rennweg 63, mše sv. každou neděli**
- 17.12. v 11,00 veřejná Pěvecká zkouška** vánočních koled - sestavil bývalý ř.š. Komenský p. Ota Homolka
- 21.12. v 9,00 školní mše sv. pro žáky školy** Komenský
- 24.12. ve 22,00 Štědrý večer** - Půlnoční mše Svata - mše v 10,00 odpadá
- 25.12. v 10,00 Slavnost narození Páně** - mše sv., zpíváme Vánoční koledy
- 26.12. v 10,00 Svátek sv. Štěpána**, patrona vídeňské arcidiecéze
- 7.1. 2001 v 10,00 mše sv. Křtu Páně** - Svátek tří králů
- 7.1. 2001 v 10,00 Svátek sv. Jana Boska** - Slavnostní mše sv. Skupina mladých předvede pásmo.
- 4.2. - 10. 2. 2001 Meditativní týden** ve Stubaitalu
- Divadlo Brett - 1060 Wien, Münzwardeingasse 2**
tel: 587 06 63, fax: 586 91 55,
theaterbrett@Eunet.at, www.theaterbrett.at
- Woody Allen - Eine Sommernachts-Sexkomödie**
- režie: Nika Brettschneider
- 5. - 9., 12.-16.12 20.hod.**
- 10.12. 17,00 und 11.12. 19,00 Saint-Exupéry - Der Kleine Prinz**

VÁNOČNÍ PŘÍLOHA

Zabíjačková, co neviděla živého čuníka

Této polévce se také říká falešná prdelanka (anus pseudoprasensis). Můžete si ji udělat doma, aniž jste podřízli prasátko.

Na sádle (!) si v hrnci podusíte cibulku. Obojího nešetřit!

Zalejete masovým vývarem, přidáte pár hrstí krup (pozor, nabudou). Připravíte česnek, majoránku, a černá česká, moravská, slovenská i rakouská jelítka. Zbavíte slupky i špejlí a krátce povaříte. Do odstavené polévky dáte třený česnek a majoránku. Šetrnost zde opět není na místě. Podle chuti okořeníte a osolíte.

Připravíte opečené krajíčky chleba nebo nahřáté dala-

mánky a pustíte si dechovku. Může to být Moravanka nebo lidová kapela z Korutan. Nedá se zapít ničím jiným než pivem. Nejlepší je pochopitelně z české kotliny, ale chlazený swechater nebo gösser také jdou.

Po posledním doušku muž odejde do pohodlného křesla a otevře si Klub a přečte něco o ekonomii výroby chmelu.

Pozvala-li si dáma dotyčného za jiným účelem, pochopí v tom okamžiku, že chybila. Nejde totiž o typ polévky konzumovatelné před cestou za milostným dobrodružstvím nebo návštěvou burgtéatru. Kdybyste seděli v přizemí do patnácté řady, poznal by odér i pan Brandauer v roli Cyrana. A cholesterol? Nebojte se! Genetické dispozice jsou různé.

Text a kresba Karel Helmich

Intimní kotlety s dvojí variantou

Tak na to musí být dvojice vlastnicí malý gril a kotlety naklepávané jemně a s láskou.

Maso zasypete kořením dle chuti, zakápnete sojovou omáčkou a zalejete olejem. Necháte v ledničce jeden až dva dny.

Teprve pak se objeví na scéně pohledný jinoch. Na stole je dokonalá kompozice talířů, příborů, třpytivých sklenic a svícnu. Vše obklopeno mističkami s různými majonézami. Na příručním stolečku je grilík. Host sedí tak, aby dobře viděl na Modiglianiho akt.

Do rozpáleného grilu vložte dvě kotlety a po otočení je pokryjete ...

* buď žampiony a asi po dvou minutách obě uschováte do plátku eidamu,

* nebo bohatě zasypete nadrobno nasekaným česnekem. Eidam zaměníte za rokfór.

Vše necháte zapéci, až oba sýry tekou. Rokfóru to trvá o něco déle.

Přílohou jsou hranolky. Maso však můžete v grilu položit na topinku, která všechny dobroty vsákně.

K první variantě se hodí bílé, spíše sladší víno, k druhé pak červené.

Je to typické večerní jídlo se svitem hvězd a Niccoly Paganiniho capriccii. Doporučení hodné je zejména to s melodií písně Pes jitričku ukradl...

Četba z Klubu je obligatorní. Jen ne, proboha, dlouhá!

Text a kresba Karel Helmich

Tvarožník velmi dietní, doplněný démonem.

Do mísy dáte kostku tuku nebo másla, čtyři vejce, 30 dkg moučkového cukru, 1 balíček rozinek, vanilkový cukr, prášek do pečiva, šest lžic dětské krupičky a 1 kilo tvarohu. Vše promícháte a snažíte se hmotu vlít na vymazaný plech. Nejde-li to, přidejte trochu mléka.

V horké troubě pak pečete dorůžova. Tvarožník je dobrý jak teplý, tak i studený. Pije se k němu černá káva nebo čaj. Netřeba však zůstat u těchto nápojů. Těm, kteří se bojí kofeinu nebo theinu, lze doporučit dobrý koňak. Tam jsou komponenty pouze ušlechtilé a o dobré trávení pečující.

Tvarožník nakrájíte na čtverečky přibližně 10 x 10 cm. Tím si stanovíte poměr destilátu k moučníku. Abyste nepotřebovali kalkulačku musíte dodržovat pravidlo: jeden čtvereček = jeden koňak.

A tak jíte a pijete, pijete a jíte, jíte a pijete...

K tomu se hodí Carmina burana Carl Orffa, zejména věta Bibit clerus.

Začtete se do Klubu. Jakmile budete mít dojem, že některý článek čtete popáte, nechte moučník moučníkem!

Text a kresba Karel Helmich

O tom jak Mach a Šebestová získali škoře vzácnou názornou pomůcku

Jednou vyprávěla paní učitelka dětem, že kdysi dávno byla doba ledová, kdy na zemi žili ohromní mamuti a taky člověk neandertálský, který ty ohromné mamuty chytal jako králíky, že prostě udělal díru do země, přikryl ji větvičkami a že ten mamut šel, šlápl na to a už byl v

pasti, že si potom ten člověk neandertálský kus toho mamuta ukrojil vždycky k obědu a k večeři a tak dále, a Šebestovou to neobyčejně zajímalo, a tak zvedla ruku a řekla, prosím, a jak ten člověk neandertálský toho mamuta vlastně jedl, s brusinkama jako zajíce, nebo s bramborovým salátem jako smažený řízek, a paní učitelka byla z té otázky trochu vedle, copak někdo ví, jestli se mamuti vařili, nebo smažili, a tak řekla, poslouchej, Šebestová, co to máš za hloupé otázky, člověka neandertálského přece nikdo neviděl, takže se ho nikdo nemohl na takovou věc ani zeptat, tohle neví ani pan ředitel, tak jak to mám vědět já, sedni si a dej pokoj, a Šebestová si sedla a byla zticha, ale když šli s Machem ze školy domů, řekla, heleď se Machu, na co vlastně máme to senzační sluchátko, my se přece můžeme do té doby ledový klidně podívat a zjistit, jak tam toho mamuta vlastně jedlí, no ne, a Mach se zastavil a řekl, no jo, to je fakt, ale Jonatána vezmeme s sebou, a tak Šebestová vytáhla sluchátko a řekla, prosím, my bysme se strašně rádi podívali do doby ledové, ale s Jonatánem, a ze sluchátka se ozvalo, beze všeho, jak si račte přát, ale měli jste se líp oblíknout, bude vám tam trochu zima.

A v tu ránu byli v době ledové i s Jonatánem, místo stromů tam rostl velikánský kopr, ale řeknu vám, žádná legrace to nebyla, zima tam byla vážně jako v psinci, to víte, doba ledová je doba ledová, všude samý prales a najednou se strašlivě lekli, před nimi stál mamut jako třípatrový dům, zvedal chobot a troubil jako autobus a Mach, Šebestová a Jonatán vzali nohy na ramena a upalovali, ale jak tak upalovali, Mach najednou vidí, že Šebestová schází, tak se zastaví a křičí, Šebestová, kde seš, a z jakési díry se ozvalo, tady, zkrátka Šebestová měla smůlu, spadla do mamutí pasti, což byla tedy pěkná věc. A Mach volal, Šebestová, vylez, a Šebestová křičela, a nevíš jak, ty chytřej, hoď mi aspoň žebřík, jenomže kde vzít žebřík, v době ledové žádné žebříky nebyly, takže to byl vážně problém, ani Jonatán si s ním nevěděl

rady, ale představte si, měli štěstí, najednou se rozhrnulo listí a objevil se člověk neandertálský, byl celý chlupatý, hlavu měl jak vrabčí hnízdo, držel v ruce kyj, jeden konec podal Šebestové, ta se toho chytila a našup byla venku, načež řekla, děkuji, bylo to od vás moc milé, jmenuji se Šebestová, tohle je Mach z naší třídy a tohle je pes Jonatán, náš kamarád, a neandertálský člověk řekl, těší mě, já jsem nějaký Huml František, hé-pčiii, promiňte, mám rýmu jako trám, to víte, doba ledová je doba ledová, aspoň kdybych mohl sedět doma v jeskyni, ale to aby člověk běhal pořád po pralesi a lovil mamuty, a Šebestová měla zlaté srdce, bylo jí toho člověka neandertálského líto, řekla tedy, a víteco, pane Huml, že jste byl tak hodný a vytáhl mě z toho maléru, tak my vám nějakého toho mamuta ulovíme, že jo, Machu, třeba tamhletoho, a Šebestová ukázala do výšky, kde nad stromy bylo vidět obrovitánského mamuta, a řekla Jonatánovi, Jonatáne, hezky ho zakousni a přines, jen se neboj, na co máme sluchátko, a řekla něco do sluchátka a mamut byl najednou menší než králík a Jonatán ho přinesl až k jeskyni, kde byl ten mamut pomocí sluchátka zvětšen do původní velikosti, a z jeskyně najednou lezli neandertáci a pan Huml jim řekl, pánové, tohoto mimořádně urostlého mamuta zakousl zde tento nenápadný pes, a neandertálce popadla hrůza, zděšeně volali, rychle pryč, je tady příšerné zvíře, které zákouslo stometrákového mamuta, a Mach řekl Šebestové, poslouchej, Šebestová, tohle by měla vidět paní Kadrnožková, aspoň by si na Jonatána tolik nedovolovala, ale to už se jedna mamutí kýta vařila v hrnci i s tím velikánským koprem, kterého bylo všude

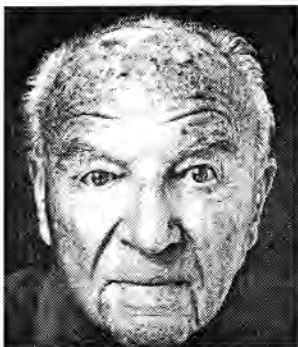

plno, a Šebestová si ten recept samozřejmě napsala, mamut s koprovou omáčkou, to bude paní učitelka koukat, ale v tom dostal Mach nápad a řekl, poslyšte, pane Huml, co kdybyste se podíval k nám do školy, třeba jenom na pár dní, člověka neandertálského u nás ještě nikdo neviděl, ani pan ředitel, bylo by to od vás docela záslužné, co říkáte, a pan Huml se zamyslel, podrbal se na hlavě a potom řekl, no proč ne, zařídít by se to dalo, stejně nemám ještě vybranou dovolenou, počasí bylo letos příšerné, to víte, doba ledová je doba ledová, aspoň bych se u vás kapánek zahřál, kdypak by se jelo, a Šebestová řekla, hned. A tak se najednou všichni ocitli u Šebestů, chudáci zrovna večeřeli a Šebestová řekla, to koukáte, koho jsme vám přivedli, to je pravěký člověk, pan Huml, bude u nás přes noc a ráno ho povedeme do

školy, a paní Šebestová přestala jíst, a dokonce i dýchat, ale pan Šebesta řekl, no tak, Boženko, no tak, a tak se paní Šebestová uklidnila a nabídla panu Humlovi, aby si vzal s nimi, měli zrovna rýžový nákyp, pan Huml se nedal pobízet a vzal si plný talíř, bylo to neobyčejně zajímavé, protože jedl rýži rukama, o paní Šebestovou se pokoušely mrákoty, ale pan Šebesta řekl, nesmíme se ničemu divit, doba ledová ještě neznala nože a vidličky, a hned panu Humlovi vysvětlil, že rukama ani nohama se už dávno nejí, a taky mu půjčil příbor, kterým si pan Huml málem vypíchl oko, naštěstí toho musel na chvíli nechat, protože udělal, hé-pčííí, a hned všechno kolem lítalo, rýže, ubrousky, noviny a pan Huml se omlouval, to víte, doba ledová je doba ledová, a pan Šebesta řekl, to nic, maminko, půjč panu Humlovi kapesník, a pak mu ukázal, jak se s takovým kapesníkem zachází, což pana Humla uvedlo v ohromné nadšení, takže pořád smrkal a utíral si nos, ale když to zkoušel poosmnácté, řekla paní Šebestová zničeho nic, tak dobrou noc, a šla spát k babičce, takže se pan Šebesta musel o pana Humla starat sám. Napustil mu do vany horkou vodu, vysvětlil mu, k čemu je mýdlo, kartáček na zuby a pasta s fluorem, ohlítil ho, aby nevypadal jako šimpanz, a nakonec ho uložil do postele vedle sebe a panu Humlovi se to všechno ohromně líbilo, a než usnul, řekl, teda, řeknu vám, pane Šebesta, tohle se nedá s dobou ledovou vůbec srovnávat, až se vrátím do pravěku, vymyslím aspoň ten kapesník, ať se vývoj pohne kapánek dopředu.

Jenomže všechno dopadlo úplně jinak, ráno zavedli Mach a Šebestová pana Humla do školy, kde bylo hotové pozdvížení, paní učitelka běžela pro pana ředitele a ten představil člověka neandertálského všem žákům a učitelům a řekl, uvědomte si, že jsme jediná škola na světě, která má tak vzácnou názornou pomůcku, teď známe pravěk naprosto dokonale, teď víme dokonce i to, že se tam mamuti jedli s koprovou omáčkou, ale to není prosím všechno, pan Huml vyhověl naší žádosti a od prvního bude u nás zastávat místo školníka, a všichni byli velice nadšení a pan ředitel vyslovil Machovi a Šebestové zvláštní poděkování, a to jménem školy i jménem pana Humla, kterému se ve škole moc líbilo, hlavně proto, že za nějaký týden měl po rýmě a nepotřeboval už ani kapesník.

Ernst Křenek (1900 - 1991)

1918 musel nastoupit vojenskou službu v c.k. armádě. Po

Ernst Křenek se narodil 23.srpna 1900 ve Vídni jako syn c.k. rakouského důstojníka české národnosti. Svě dětství prožíval ještě v prostředí rakouského katolicizmu a monarchismu. Již v dětství se mu dostalo hudební výchovy a od roku 1916 studoval na Vídeňské hudební akademii u Franze Schekera. V roce

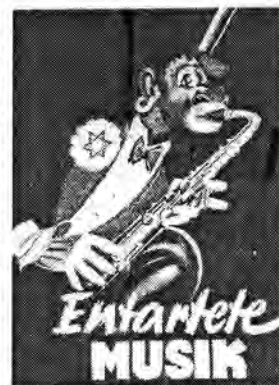

přijato s nadšením, jeho první a především druhá symfonie z roku 1922, trochu ve stylu posledních symfonií Gustava Mahlera, však vyvolaly skandál. Avšak doplněním a vydaním nedokončené 10. symfonie Gustava Mahlera se mu dostalo obzvláštní cti.

Křenek později často měnil pobyt a působiště. Tak dočasně působil ve Švýcarsku, v Itálii, Francii a opět v Německu. Senzační úspěch sklízí jeho opera "Jonny spielt auf" po premiéře v roce 1927 v Lipsku. Když však v prosinci 1927 má být uvedena ve Vídeňské státní opeře, německo-nacionální, vlastně již nacistické kruhy vídeňské organizují demonstrace a vlnu protestu proti Křenkovi. Manifestaci a agitaci organizovala "Nationalsozialistische deutsche Arbeiterpartei Großdeutschlands" (!), tedy v roce 1927 legálně přípustná politická strana v Rakousku! Plamenné záští vyvolalo, že poprvé na prknech Státní opery vystupoval černoch

hrající na saxofon. Tato okolnost dala, po nástupu Adolfa Hitlera k moci v Německu roku 1933, podnět pro vynešení kulturní kladby nad Křenkem, který byl nazýván zvrhlým umělcem a kulturním bolševikem. Ovšem je také nutno poznamenat, že Křenek, který se vlastně cítil především Rakušanem, byl hrdý na svůj český původ a z hloubi duše nenáviděl všechno německé, přestože měl v Německu veliké úspěchy. Křenek byl také přesvědčen o tom, že vývoj a vzestup nacizmu teprve umožnila německá mentalita. Když Křenek roku 1933 dokončil "Karl V." operu s prolínáním prvků činoherních, operních a melodramatických s dodekafonní hudbou, která měla být uvedena ve Vídeňské státní opeře roku 1934, tak po politické změně v Rakousku dílo již nebylo přijato. Světovou premiéru mělo v roce 1938 v Praze za nepřítomnosti Křenka, který ve stejném roce odešel do amerického exilu. Premiéra opery se ve Vídeňské státní opeře uskutečnila teprve 18. října 1984 (!), tedy 50 let po jejím vzniku.

Ve Spojených státech Křenek našel skvělé působiště, byl uznávaným a ceněným umělcem, profesorem hudby na několika univerzitách, mj. na Brandeis University ve Waltham, Massachusetts, a konala se celá řada Křenek-

festivalů. Od roku 1968 Křenek opět navštěvuje Evropu, diriguje a učí, 1969 se odbývá ve Štýrském Hradci "Křenek - Festival" v rámci akce "Steirische Herbs" a roku 1985 je to "Křenek - Festival" v Ossiachu v rámci akce "Carinthischer Sommer". Nakonec se i v Evropě dožívá uznání a vyznamenání jako: "Großer Österreichischer Staatspreis", "Großes verdienstkreuz der Bundesrepublik Deutschland" a "Ehrenbürger der Stadt Wien". Ernst Křenek zemřel 22. prosince 1991 ve Palm Springs v Kalifornii, kde měl svůj poslední domov. 1992 byl převezen do Vídně a uložen do čestné hrobky města Vídně. Erns Křenek byl současníkem 20. století. Během 70ti let napsal neuvěřitelných 240 hudebních opusů, ve kterých se nachází všechny idiomy a proudy této doby. A Křenek nebyl jen komponistou, on také učil hudební teorii, psal a maloval. U příležitosti jeho stých narozenin byla instalována výstava, a to nejprve v rámci festivalu Carinthischer Sommer ve Villachu, která bude putovat dále po Evropě a zámohí.

Festivalu Carinthischer Sommer se již řadu let pravidelně účastní také Petr Eben. Letos byla uvedena v klášterním chrámu v Ossiachu jeho Suita liturgica a Missa adventus v podání sboru Schola Gregoriana Pragensis pod vedením Davida Ebena. Na varhany hrál Petr Eben.

VMR Dr. Jan Petřík

Říci či neříci, toť otázka

Hamletovské "být či nebýt" je nutné při této besedě doplnit slovy "vědět či nevědět". Jde totiž o informaci, kterou dostává pacient od lékaře o svém zdravotním stavu, o závažnosti objevené choroby i o jejím pravděpodobném vývoji. Pacient má právo na pravdu. Ne však každý je schopen se s ní úspěšně vypořádat. Záleží na osobnosti pacienta, jeho filozofickém nazírání, věku a řadě dalších faktorů. Jiný je názor v americké oblasti, jiný v Evropě a zcela odlišný na Dálném východě.

I zašel jsem za docentkou MUDr. Jitkou Abrahámovou, CSc. přednostkou Onkologického oddělení Thomayerovy fakultní nemocnice v Praze, abych se seznámil se současnými názory na řešení tohoto problému.

docentka
MUDr. Jitka Abrahámová, CSc.
přednostka Onkologického
oddělení
...nad šálky černé kávy

Paní docentko, jistě jste se při své lékařské praxi dostala do situace, kdy onu osudovou pravdu jste pacientovi musela sdělit.

Zeptá-li se mne pacient na to, zda zemře, musím mu sdělit, že určitě ano a že tento přírodní zákon se týká i mne. Zní-li otázka, za jak dlouho, odpovím, že přesně nevím. Tato odpověď není nikdy jistá. Exitus je ovlivňován mnoha faktory, a obdivuji lékaře, kteří tuto informaci s velkou přesností řeknou. Na celé věci je nejdůležitější vztah pacienta k lékaři a na

komunikaci s ním. Při dlouhodobé nemoci může být velmi intenzivní. Připouštím, že partnerství není rovnocenné. Lékař má vždy jistou převahu, přinejmenším proto, že více ví.

Stojí-li tedy lékař před nutností sdělit pacientovi špatnou zprávu, co je lepší? Pravda či pia fraus, zbožná lež?

Rozhodně pravda. Musí být podána na úrovni a nesmí být řečena surově. Nemocný ji ve většině případů přijme. Musíte počítat s tím, že pohovor nebude krátký. Pacient si chce povídat a chvíli trvá, než se v nové situaci orientuje. Jinak na svou chorobu reaguje pacient, který má zlomenou nohu, a jinak nemocný ocitnuvší se na onkologii. Rozhodně mu nenamluvíte, že mu chemoterapii léčíte appendix.

Pacient musí být přesvědčen, že mu nic netajíte. Proto zásadně nezalepují obálky s lékařskou zprávou. Pokládám-li to za nezbytné, pošlu raději ošetřujícímu lékaři informaci poštou. Velmi důležité je ponechat pacientovi naději...

Každý si musí uvědomit, že nemoc není za trest a zdraví není za odměnu.

U nás, v Čechách je většina populace přesvědčena, že pravdu se od lékaře stejně nedozví. Amerika je otevřenější. Prezident Reagan oznámil národu, že má Alzheimerovu chorobu a za čas se nebude moci ukázat na veřejnosti.

I jeho choť vystoupila v americké televizi a sdělila, že po operaci prsu, nosí paruku, neboť po léčebných úkonech přišla o vlasy. Je to přirozené a lidské.

V tom případě nelze nezpomenout předního českého politika Josefa Luxe. Odešel z vysoké politiky s tím, že se musí vypořádat s vlastní leukémií. V Čechách jev nebývalý, neboť v minulosti jsme se dozvídali, že má politik vleklou rýmu, a on byl po balzamací.

Já k tomu mohu jenom dodat, že pan Lux nejen potvrdil úroveň své osobnosti, ale pomohl psychicky dalším pacientům i když on sám nedopadl dobře. Vyvolal také zájem o dárcovství kostní dřeně, což nelze hodnotit jinak, než kladně.

Velký český herec Josef Kemr se netajil s tím, že jeho odchod je blízký. Pan Kemr i pan Lux byli věřící křesťané. Pomáhá v těchto situacích víra?

"Dostane-li se mi jít přes údolí stínu smrti, nebudu se bát zlého, neboť vím, že Ty se mnou jsi..." Tento žalm má v sobě úžasný náboj a dává věřícímu při odchodu do neznáma určitou jistotu. A přidá-li se skladatel Dvořák a baryton pana Hakena...

Není to samozřejmě pravidlem. I věřící člověk může mít strach ze smrti. Záleží při tom na postoji k životu i smrti a názorovém vybavení jednotlivce.

Bliží-li se konec, začínají se lidé zajímat o to, zda má život vůbec nějaký smysl, odkud pocházíme a kam jdeme. Na to nám uspokojivě a s jistotou neodpovídá ani věda, ani filozofie ani žádná z církví. Nevíme tudíž, míříme-li po smrti do věčné blaženosti království Božího nebo mizíme v nicotě nekonečného vesmíru. Zajímavé je, že nás neděsí neznámo před naším zrozením. Také bych řekl, že neděsí smrt sama tak jako umírání. Lépe než Wolker - smrt není zlá... vyjádřit nelze. Nedobry je ovšem exitus za anonymní plentou v nemocnici.

Ano. Je to závažný etický problém. Člověk má nárok jak na důstojný život, tak i na umírání. Nemocnice skutečně není tím pravým místem. Dříve se rodilo i umíralo v rodině. Každý její člen znal do jisté míry svou úlohu. Zejména na venkově byli lidé účastníky obou aktů. V současné době jde o jakousi fabrikaci úkonů. Vše se děje v příslušných ústavech. Nemyslím, že je to ideální stav.

Paní docentko, je o vás známo, že pro své pacientky organizujete módní přehlídky, manekýnky předvádějí paruky...

Mohu vás na některou pozvat.

Čtěla bych se však v závěru dotknout jiné věci. A tou je prevence. Dříve bylo například povinné snímkování ze štítu. Objevilo se tak množství karcinomů v počátečním stadiu, které bylo možné úspěšně léčit. Dnes tato povinnost padla a tak nám přicházejí ženy s pokročilou rakovinou prsu. A to bývá zpravidla skoro pozdě.

Vy na svém oddělení, byl na dobrovolné bázi, podobnou akci organizujete a její výsledky jste prezentovala na I. evropském kongresu věnovaném karcinomu prsu ve Florencii. Můžete nám o tom něco říci?

Naše oddělení získalo grant Ministerstva zdravotnictví na širokoplošný skríníng žen směřující k včasnému zachycení karcinomu prsu. Třileté období kryté grantem se chýlí ke konci. Během této doby jsme vyšetřili populaci tzv. zdravých asymptomatických žen klinicky i mammograficky. Vybrali jsme ženy věkových skupin 1934-1939, 1944-1949 a 1950-1953. Vyšetření předcházelo dotazník s cílem získat údaje důležité pro eventuální rozvoj karcinomu. Během vyšetření lékařem jsme klientku poučili o možných rizicích a naučili ji techniku samovyšetřování.

Širokoplošný skríníng je běžně praktikován v zemích na západ od českých hranic již řadu let. Z těchto zkušeností jsme čerpali inspiraci pro náš projekt. Naše poznatky nás opravňují k názoru, že skríníng by byl úspěšný i u nás. Mohli bychom zachytit časná stadia karcinomu prsu, a tím podstatně snížit úmrtnost na toto tak rozšířené onemocnění. U západních lékařů tato skutečnost vyvolává údiv, že jsme se tak opozdili. Na druhé straně slyšíme slova uznání a podpory v prosazování skríníngu u nás.

Začali jsme úvahami o smrti a umírání. Dostali jsme se však k programu Onkologického oddělení Thomayerovy nemocnice, který smrt může nesporně oddálit. Debata vlastně končí přednáškou české lékařky ve Florencii. Měště renezance, měště nových myšlenek, měště nádherného mostu plného zlata i věčného židovského chlapce s prakem.

Ostatně i na onkologii v "Thomayerce" lze nalézt něco optimizmu. Mnoho pacientů díky péči paní docentky je na tom tak, že si ji pamatují ještě z doby, nedlouho po její promoci. A to je v onkologii jistě nemalý úspěch.

Rozmlouval dr. Karel Helmich

AUTOR NOVÉ EXPOZICE SBÍRKY STŘEDOVĚKÉHO UMĚNÍ NÁRODNÍ GALERIE JIŘÍ FAJT ŘEKL PRÁVU:

Od poloviny listopadu 2000 si veřejnost může prohlédnout v klášteře sv. Anežky České novou expozici sbírky středověkého umění Národní galerie. Čím se liší od té, kterou po několik desetiletí mohli návštěvníci Prahy vidět v klášteře sv. Jiří?

Liší se nejen vyšším počtem vystavených exponátů, ale hlavně koncepčně. Rozšířil se totiž zorný úhel, v němž jsme byli v galerijní expozici zvyklí nahlížet umění českého středověku. Z hlediska geografického se tak snažíme domácí tvorbu obohatit o některé památky bavorské, švábské, francké, saské či rakouské a naznačit jimi některé podstatnější umělecké vlivy, které byly charakteristické pro uměleckou situaci v českých zemích. Ve 14. století vyznívá Praha císaře Karla IV. a jeho syna Václava IV. jako nejvýznamnější středoevropské umělecké centrum, což odráží díla známých osobností Mistra Vyšebrodského oltáře, Mistra Theodorika či Mistra Třeboňského oltáře. Z Prahy pak vyzařovaly výtvarné invence do sousedních zemí. V následujícím 15. století se situace obrátila a Čechy naopak dlouhou dobu přijímaly cizí podněty, až kolem roku 1500 vznikly jejich asimilací zajímavé regionální umělecké okruhy. Pozdní gotika, v této expozici zastoupená mnohem početněji než v klášteře sv. Jiří, je pak představena podle jednotlivých lokálních škol - střední Čechy s Prahou a Kutnou Horou, severní, západní, jižní a jihozápadní Čechy s naznačenými vazbami na okolní země. Tvorba těchto regionů a měst se tak dostává do zajímavých souvislostí například s díly norimberského Hanse Pleydenwurffa, saského Lucase Cranacha st. či podunajského Albrechta Altdorfera. Snad je tento pohled o něco bližší historické realitě.

Po prohlídce si myslím, že diváci ocení skvělou instalaci.

Ano. Nové umělecko-historické pojetí umocňuje soudobé výtvarně-architektonické řešení, jehož cílem nebylo postavit jen panely pro zavěšení obrazů, ale pracovat s atmosférou a vytvářet vhodné prostředí pro nerušené vnímání uměleckého díla. Autorem řešení je architektonický ateliér Genius Loci - architekti Jiří Javůrek a Vlastimil Vagaday, za účasti sochařů Martina Ceplechy a Michala

Šaršeho, s nímž jsem již spolupracoval na úspěšné výstavě Mistra Theodorika, design tiskových materiálů a výstavní grafiku zajímavým způsobem ztvárnili Pavel Lev a Aleš Najbrt ze studia Lev-Najbrt.

Po restitucích, zejména církevním institucím, vypadala středověká kolekce Národní galerie jako koláč obraný o rozinky. Podařilo se vám některými dlouhodobými zápůjčkami nahradit tyto mezery?

Některé nezacelitelné mezery skutečně vznikly, to byl ostatně jeden z podnětů k úvahám o nové dlouhodobé expozici. V umění 14. století se podařilo v uplynulých letech získat důležité akvizice, jako je například Světice s knihou vydražená NG na aukci v Curychu nebo řezba sv. Anny získaná koupí z Vídně. S některými vlastníky jsme se dohodli na zápůjčkách - jde třeba o pozoruhodnou Madonu ze Žebráku z doby kolem roku 1380, která je v kontextu galerijní sbírky představena vůbec poprvé. Díky nevšednímu pochopení církevních subjektů je vystaven také početnější soubor uměleckého řemesla; zde jistě musím poděkovat vedle řady farností zvláště Metropolitní kapitule u sv. Víta a panu arcibiskupovi. Nově se v expozici objevuje grafika, vhodně doplňující pozdně gotickou část expozice, jejíž zápůjčka byla umožněna díky pochopení kolegů z Grafické sbírky Národní galerie v čele s Annou Rollovou. Ze soukromé brněnské sbírky jsme například získali snad vůbec nejstarší dřevěnou sochu dochovanou v Čechách, jejíž vznik je kladen na skloněk 12. století. Naopak zde chybí některé tradiční exponáty, jako byla jezdecká socha sv. Jiří z Pražského hradu, který pro ni a další hradní památky hledá důstojné umístění ve svých vlastních prostorách. Na zápůjčce významného tympanonu od P. Marie před Týnem se Národní galerie nedohodla s vlastníkem.

O umístění gotiky do Anežského areálu se hodně diskutovalo už v 70. letech za ředitele Jiřího Kotalíka. Tvrdilo se, že jde o zátopovou oblast. Nebojíte se, že Mistr Třeboňského oltáře se jednou bude pohupovat na vlnách Vltavy, jako se to stalo v 60. letech při povodni ve Florencii, kde se slavný Cimabue koupal ve vodách Arna?

O tomto problému samozřejmě vím od samého začátku. Snažil jsem se získat dostupné informace o míře rizika a podle záplavových modelů a zkušeností z poslední stoleťe vody z roku 1890 by ani největší vlna neměla dosáhnout I. patra kláštera sv. Anežky České, kam jsme koncipovali dlouhodobou expozici. Kromě toho má NG vypracovaný detailní evakuační plán. Zdá se mi také, že za Jiřího Kotalíka tkvěl hlavní problém spíše v tom, že sakrální umění, tvořící drtivou většinu vystavených exponátů, se za komunistického režimu nemělo dostat do sakrálních prostor. Slavné kostely tak byly nakonec raději zaplněny ideologicky přijatelnější historickou malbou 19. století.

Dobrovolně jste opustil na jaře místo ředitele Sbírkového umění Národní galerie, přesto jste dělal instalaci středověkého umění. Znamená to, že jste nadále pracovníkem NG?

Klášter sv. Anežky České mne velice zajímal a jako ředi-

tel Sbírkový jsem nechal zpracovat komplexní urbanistickou studii celého areálu. Ta měla památkový objekt opět více propojit s okolním Starým Městem, řešit nově přístupové komunikace a stanovit možnosti stavebního rozvoje celého areálu. A jasně jsem si uvědomoval, že by tady měla být kolekce, která by korespondovala s architektonickou tvářou areálu, tedy středověké umění. To jsem ovšem nechtěl řešit bez jasněho konceptu, jak a kde vystavit ostatní sbírkové soubory starého umění. Na klášter sv. Anežky jsem chtěl vypsát mezinárodní architektonickou soutěž a v této souvislosti jsem již jednal s některými významnými světovými architekty. O nové dislokaci sbírek v Národní galerii jsem vedl dlouhé úvahy s kolegou Martinem Zlatohlávkem, bývalým generálním ředitelem NG. A protože není mým zvykem odcházet od rozdělané práce, slíbil jsem novému řediteli NG, že dlouhodobou expozici dokončím, i když již nebudu zaměstnancem této instituce. Dohodli jsme se pak na autorské smlouvě na vytvoření libreta, koncepce a scénáře expozice za symbolických 10 Kč. Mojí podmínkou však bylo, že budu mít na půdě NG partnera, a to konkrétně kolegyni Štěpánku Chlumskou, bez níž by tato expozice jen těžko vznikla.

Kde v současné době vlastně působíte?

V současné době pracuji na několika výstavních projektech pro Pražský hrad. Zároveň vedu vědecký tým při univerzitním institutu v Lipsku, který je soustředěn na studium umění doby jagellonské ve střední Evropě a jako hostující profesor přednáším - zatím nikoli pravidelně - dějiny středověkého umění na univerzitě v Berlíně.

Peter Kováč

Konference zahraničních Čechů

pod záštitou prezidenta České republiky
Václava Havla
1.-5. října 2000

Konference představitelů a pracovníků českých spolků a organizací v zahraničí

3.-5. října 2000 Amfiteátr Právnické fakulty UK, Praha

Jednání účastníků navazovalo na konferenci Přítomnost a budoucnost českých komunit v zahraničí konanou v rámci Týdne zahraničních Čechů dne 3. července 1998 v Senátu Parlamentu ČR. Konference se zúčastnili také zástupci příslušných ministerstev a Nejvyššího soudu České republiky.

Ve čtyřech pracovních sekcích byly přijaty závěry a doporučení, které byly vyjádřeny v několika rezolucích.

1. Sekce legislativní, politická a ekonomická

Rezoluce č. 1

Ad I. K rozvoji celkových vztahů a spolupráce mezi zahraničními Čechy a Českou

republikou

1. Konstatovat, že situace se na poli rozvoje celkových vztahů během posledních dvou let kvalitativně zlepšila zejména díky iniciativě Stálé komise Senátu pro krajany žijící v zahraničí a její spolupráci s Podvýborem Poslanecké sněmovny pro styky s krajany a Odborem pro kulturní a krajaňské vztahy MZV.

2. Vyjádřit plnou podporu jejich další činnosti ve smyslu záměrů a úkolů Agendy 2000, zejména oblasti legislativní iniciativy.

3. Vzhledem k rostoucím nárokům jak na obsahovou, tak organizační činnost Stálé komise požadovat odpovídající zvýšení personálního stavu jejího sekretariátu, aby mohl splnit nárůst úkolů při udržení dosavadní kvality práce.

Rezoluce č. 2

Ad II. K řešení konkrétních otázek vztahů a spolupráce

Občansko-právní postavení krajanů

1. Iniciovat bilaterální jednání se státy, jejichž legislativa neumožňuje dvojí občanství; dosáhnout toho, aby znovunabytím občanství ČR podle zákona č.193/1999 Sb., neztratili zahraniční Češi občanství dané země.

2. Novelizovat zákon č. 194/1999 Sb., tak, aby byla odstráněna určitá nedokonalost tohoto zákona, který v současném znění neumožňuje občanství všem skupinám Čechů žijícím na Slovensku.

3. Účinně apelovat na brzké přijetí a praktickou realizaci Návrhu věcného záměru zákona o krajanech, kteří nejsou občany České republiky. Přispět tím ke komplexnější právní úpravě postavení krajanů; zejména k řešení problému cestování krajanů a rodinných příslušníků do ČR ze států s vízovou povinností, ke zmírnění dosavadních podmínek k získání trvalého pobytu a zkrácení doby trvalého pobytu pro získání občanství ČR.

4. Uznat čestné prohlášení místo dokladu o vyvázání se ze státního občanství původního státu vzhledem k zatěžujícímu byrokratickému postupu i nepřiměřenosti správního poplatku požadovaného tímto státem.

5. Žádat odstranění diskriminace zahraničních Čechů a krajanů v České republice, která je způsobována požadavkem trvalého bydliště, mj. stanovení vyšších cen v léčebných ústavech, při poskytování lékařské péče, při koupi družstevního bytu, v ubytovacích zařízeních, při návštěvě kulturních zařízení, při uzavírání důchodového pojištění apod.

6. Dořešit formu odškodnění totálně nasazených na území bývalé "třetí říše" majících trvalý pobyt mimo

území ČR.

7. Projevit morální uznání příslušníkům PTP a finančně je odškodnit bez ohledu na nynější státní občanství.

Volební právo

1. Podporovat úpravu volebního zákona, který by Čechům v zahraničí umožňoval

a) volit do Poslanecké sněmovny korespondenční formou;

b) volit obdobným způsobem také do Senátu.

2. Uvažovat o zřízení volebního obvodu pro Čechy žijící v zahraničí.

Restituční práva

1. Novelizovat restituční zákony tak, aby české občanství a trvalý pobyt přestaly být podmínkou k uplatnění legitimních restitučních nároků.

2. Iniciovat jednání o nových právních a finančních prostředcích odškodnění náhradou

a) za oprávněné, avšak nepřiznané restituční nároky, např. formou dluhopisů;

b) za nemožnost zúčastnit se 2. vlny kupónové privatizace v ČR.

Veteráni Druhé světové války

1. Rozšířit působnost zákona č. 39/2000 Sb. o poskytnutí jednorázové peněžní částky také na válečné veterány, kteří jsou nyní občany jiných států. Do této kategorie také zahrnout bývalé příslušníky Národně osvobozenké armády Jugoslávie.

2. Vyjádřit důstojným způsobem morální uznání všem bývalým příslušníkům československých a spojeneckých armád.

3. Projevit uznání čs. bojovníkům proti nacistickým ozbrojeným silám a obětem nacistického násilí v době od 4.-12. května 1945; odškodnit tyto bojovníky bez ohledu na trvalé bydliště a nynější státní příslušnost; v případě jejich smrti i pozůstalé vdovy a sirotky.

4. Žádat příslušné orgány ČR, aby za pomoci krajaňských spolků zpracovaly přehled o hrobech čs. legionářů a čs. vojáků Druhé světové války a zabezpečily jejich důstojné udržování.

Ekonomicko-obchodní oblast

1. Přispět k analýze možností pro vytváření širšího prostoru a konkrétních forem činnosti organizací zahraničních Čechů ve prospěch ekonomických a obchodních zájmů ČR; za tím účelem iniciovat jednání s představiteli příslušných ministerstev ČR o konkrétních otázkách podpory výměny znalostí, poznatků a zkušeností získaných v oblasti průmyslu, obchodu a financí českými podnikateli

a odborníky v zahraničí.

2. Přispívat k řešení možností podpory činnosti obchodních sekcí zastupitelských úřadů ČR (ZÚ) českých center, obchodních komor, honorárních konzulátů apod. ze strany českých odborníků žijících v zahraničí.

3. Podporovat vytváření konzultačních středisek při ZÚ pro zájemce o investice a podnikání v ČR nebo o spoluúčast v tomto podnikání.

4. Vytvářet možnosti pro podporu a stimulování českých drobných podnikatelů působících v zahraničí při jejich podnikání v ČR.

5. Podílet se na organizování pravidelných konzultací politiků, ekonomů, průmyslníků a finančníků s českými odborníky žijícími v zemích, s jejichž vládami či různými korporacemi plánují příslušné resorty a podnikatelské či finanční organizace v ČR uzavření spolupráce a různých krátkodobých a dlouhodobých smluv.

Rezoluce č. 3

Ad III. K prostředkům a formám vytváření vztahů vzájemného porozumění, spolupráce a rozvoji společných aktivit

1. Nadále napomáhat vytvářet ve spolupráci s konzultativní radou při Stále komisi Senátu pro krajany žijící v zahraničí plodné prostředí pro řešení návrhů, podnětů i kritických připomínek ze strany krajanských komunit vůči České republice a tím poskytovat Stále komisi a s ní úzce spolupracujícímu Podvýboru Zahraničního výboru Poslanecké sněmovny pro styky s krajany cenné zdroje poznatků o krajanské problematice.

2. Podporovat koordinaci a spolupráci Stálé komise s orgány Senátu a Poslanecké sněmovny, hlavně s Podvýborem ZV PS pro styky s krajany, příslušnými resorty a složkami exekutivy České republiky, zejména s Odborem kulturních a krajanských vztahů MZV, českými centry apod., jakož i s nevládními institucemi, k nimž v neposlední řadě patří Čs. ústav zahraniční.

3. Přispět k přípravě společného setkání členů konzultativní rady a dalších představitelů českých komunit v zahraničí se Stálou komisí Senátu pro krajany žijící v zahraničí a Podvýborem ZV PS pro styk s krajany; společné setkání by se mohlo konat pravidelně dvakrát do roka. Přitom připravit přijetí těchto představitelů krajanů vedoucími činiteli vlády, Poslanecké sněmovny a Senátu.

4. Pokračovat v rozvíjení konzultačního procesu mezi krajanskými komunitami a legislativními orgány ČR zejména prostřednictvím účasti přizvaných odborníků a členů konzultativní rady při přípravě zákonů týkajících se zahraničních Čechů a při praktickém uplatňování přijatých zákonů. Tím přispívat ke zkvalitňování legislativního systému, právního prostředí a soudnictví ČR.

2. Sociální sekce

Rezoluce č. 4

Ad IV. K humanitárním a sociálním otázkám a zdravotní péči

1. Řešit pojetí a realizaci repatriace krajanů a jejich rodin do ČR komplexní legislativní úpravou. Přitom vzít zejména v úvahu neúnosnou situaci v ekonomicky nestabilních a válečnými konflikty postižených zemích. (Např. bývalé státy SSSR, Jugoslávie, Rumunsko, Bulharsko aj.). Obrátit se v této věci o pomoc na MZV, MV, MPSV, MZd ČR.

2. Řešit problém přesídlení občanů ČR ze Slovenské republiky. (Např. přechodným přidělením bytu, poskytnutím půjčky garantované státem nahrazujícím stavební spoření aj.). Obrátit se v této věci o pomoc na vládu ČR.

3. Podporovat zřízení Domova pro krajany-seniory. Požádat o pomoc MZV a MPSV.

4. Zahmout řešení sociálních problémů do požadovaného zákona o zahraničních Čechích, kteří nejsou státními občany ČR, včetně umožnění dočasného a dlouhodobého zaměstnávání, sociálního a zdravotního pojištění, léčení v lázních, přiznání starobního důchodu, možnosti důchodového připojištění, a odstranění diskriminace způsobené požadavkem trvalého bydliště.

5. Poskytnout možnost léčení bývalých čs. vojáků bez občanství ČR a nemajících pobyt na území ČR v nemocnicích a lázních ČR. Požádat o pomoc MNO, MPSV, MZd.

3. Kulturní sekce

Rezoluce č. 5

Ad V. K péči o české kulturní dědictví

1. Vyvíjet v krajanských spolecích maximální úsilí k záchraně archivních dokumentů souvisejících s činností českých spolků a organizací v zahraničí a s působením významných českých osobností v zahraničí.

2. Přijmout závazek ke zkompletování archivního materiálu dokumentujícího historii a činnost krajanských spolků a významných osobností; snažit se o sesbírání materiálu především ze soukromých sbírek jednotlivých členů a bezprostředně poté jej jako dar nebo jako depozitum uchovat nejlépe těmito způsoby:

a) buď jej předat do některé z profesionálních institucí v České republice; podle povahy materiálu to mohou být buď Státní ústřední archiv v Praze nebo Náprstkovo muzeum v Praze, Československé dokumentační středisko v Dobřichovicích, Knihovna Libri prohibiti v Praze, Úřad pro dokumentaci a vyšetřování zločinů komunismu v Praze a případně jiné;

b) nebo jej utřídit a náležitě uložit ve vlastních, povaze dokumentů odpovídajících prostorách; poté neprodleně zahájit vlastní práce na jeho katalogizaci a inventarizaci s tím, že výsledky soupisu budou zaslány Státnímu ústřednímu archivu v Praze;

c) anebo jej předat některé z profesionálních institucí (archiv, muzeum, knihovna) v zemi, kde se krajský spolek nachází s tím, že kopie inventarizace a katalogizace, kterou tato profesionální instituce provede, bude rovněž předána případně Státnímu ústřednímu archivu v Praze. (Adresy přiloženy.)

3. Maximálně napomáhat krajským spolkům při vytváření seznamu českých kulturních památek v zahraničí (památníky, kostely, spolkové budovy, hroby významných Čechů a padlých vojáků, místa spojená s významnými českými osobnostmi nebo událostmi vztahujícími se k historii Čechů v zahraničí, výtvarná díla významných českých umělců, důležité archivní či muzeální sbírky apod.) Přitom dbát, aby tento seznam obsahoval: název památky; místo, kde se nachází (adresa); typ památky (např. kostel, mohyla, socha apod.); stručný popis památky a stav, v jakém se nachází; stručnou historii jejího vzniku; popis události či osobnosti, ke které se vztahuje; registrační číslo (pokud je památka registrována jako národní nebo státní); odkazy na literaturu, archivní prameny či jiný zdroj informací o památce, příp. další relevantní informace. Kopii seznamu zaslat (nejlépe v elektronické podobě nebo na disketě) Odboru kulturních a krajských vztahů Ministerstva zahraničních věcí České republiky, který tímto žádáme o spolupráci při realizaci tohoto projektu.

4. Požádat Ministerstvo kultury ČR a Ministerstvo zahraničních věcí ČR o spolupráci a finanční podporu při vytvoření počítačové databáze českých kulturních památek v zahraničí, jejímž základem budou soupisy pořízené jednotlivými krajskými organizacemi;

5. Plně podporovat záchranu pozůstalostí významných českých osobností a aktivně přitom pomáhat; o jejich existenci neprodleně informovat buď příslušný zastupitelský úřad ČR nebo přímo Odbor kulturních a krajských vztahů Ministerstva zahraničních věcí ČR.

Rezoluce č. 6

Ad VI. K formám a možnostem kulturní spolupráce krajských spolků s vládními a nevládními institucemi v ČR

1. Poskytnout pomoc spolkům a redakcím krajského tisku, které mají zájem o svoji prezentaci ve sborníku o krajských spolcích a českém tisku v zahraničí; zájemci se zavazují zaslat stručnou historii svých spolků spolu s odkazem na dostupnou literaturu a prameny, a to pokud možno elektronicky nebo na disketě (formát Word, WP, T 602) na adresu koordinátora vydání sborníku I. Dubovického.

2. Požádat Odbor kulturních a krajských vztahů MZV ČR a případně další kulturní instituce v ČR, aby zajistily intenzivnější pomoc krajským spolkům v zahraničí při výběru umělců, pořádání přednášek, výstav a dalších kulturních akcí.

3. Požádat příslušné vládní resorty ČR o výraznější podporu knižní vydavatelské činnosti krajských spolků.

4. Podporovat činnost knihovny Libri prohibiti a nadále soustřeďovat současnou produkci českých komunit v zahraničí. Tato knihovna vznikla v říjnu 1990 z potřeby soustředit "zakázané knihy", tj. produkci exilových a samizdatových vydavatelů. Představuje v České republice ojedinělou a nezastupitelnou sbírku, která dnes obsahuje asi 19.000 knihovních jednotek a na 1.600 titulů periodik. Jejím cílem je shromažďovat a zpřístupňovat širší veřejnosti co nejúplnější a nejkvalitnější sbírku knih, časopisů a dalších materiálů, které byly vytvořeny českým a slovenským exilem, i veškerou dostupnou produkci domácí opozice. V souvislosti s její činností vyšla od roku 1995 řada úspěšných a důležitých publikací. Proto vyzýváme krajské spolky a organizace, aby do knihovny Libri prohibiti zaslali nejméně jeden výtisk každé vydané publikace a periodik.

5. Požádat MZV ČR a MF ČR a případně další příslušná ministerstva, aby se zasadila o změnu stávající zákonné úpravy, která by

a) umožňovala financovat náklady spojené s cestovním a ubytováním českých umělců vystupujících v zahraničí z rozpočtových prostředků poskytnutých vládou ČR na projekty krajských spolků;

b) umožňovala realizaci krátkých pobytových kurzů v ČR na náklady vlády ČR pracovníkům krajských divadelních, folklorních a hudebních souborů, archivů, muzeí a knihoven.

6. Zajistit ze strany MZV celkově lepší a intenzivnější informovanost o České republice prostřednictvím zastupitelských úřadů a českých center. Za přínos v tomto směru lze pokládat časopis České listy, který začíná MZV vydávat a distribuovat do zahraničí.

7. Zasazovat se o to, aby příslušné vládní resorty ČR, zejména MZV a MF, podporovaly projekty umožňující krátkodobé výměny dětí a studijní pobyty mladých lidí z krajských komunit a z ČR a aby takové projekty případně finančně zajišťovaly.

8. Vyzvat všechny kulturní instituce, jakož i vládní orgány, k výraznější podpoře a pomoci při organizování regionálních i světových literárních, výtvarných, hudebních a vědeckých soutěží pro mladé české krajany žijící v zahraničí i mládež z domova.

9. Vyzvat představitele médií v České republice, aby intenzivněji a nezkresleně informovali českou veřejnost o životě, činnosti a problémech Čechů v žijících v zahraničí.

Rezoluce č. 7

Ad VII. K televiznímu a rozhlasovému vysílání pro krajan-y

1. Pozitivně ocenit práci, kterou pro zahraniční Čechy vykonává Radio Praha-vysílání Českého rozhlasu do zahraničí; a to jak obsah samotného vysílání, tak zpřístupnění informací na Internetu a zasilání nahrávek krajan-ským rozhlasovým stanicím v Evropě a Americe.

2. Požádat Radu České republiky pro rozhlasové a televizní vysílání, vedení Českého rozhlasu a další odpovědné orgány, aby v zájmu rozsáhlejšího informování českých krajan-ských komunit podpořily

a) rozšíření dosavadního vysílání Radia Praha do zahraničí v pásmu 49;

b) zachování vysílání Radiožurnálu na dlouhých vlnách a zvýšení výkonu příslušného vysílače pro blízké zahraničí;

c) zvýšení výkonu vysílače středních vln ke zlepšení příjmu zejména stanic Praha a Svobodná Evropa v blízkém zahraničí.

3. Požádat pracovníky zahraničního rozhlasového vysílání Radia Praha, aby zintenzivnili kontakty s krajan-skými komunitami v zahraničí a aby ve spolupráci s nimi pružněji reagovali na jejich přání a podněty k obsahu a formě vysílaných pořadů.

4. Vztít s uspokojením na vědomí rozhodnutí příslušných českých orgánů o odkódování zpravodajských relací a publicistiky ČT 1, ČT 2 a Primy pro signál šířený satelitem; tyto orgány požádat, aby podobně bylo provedeno i odkódování těch kulturních a vzdělávacích programů, které nejsou chráněny autorskými právy (copyrightem).

(Adresy příložený.)

4. Školská sekce

Rezoluce č. 8

Ad VIII. K obecným otázkám vzdělávání a výchovy

1. Do popředí zájmu zahraničních Čechů postavit v této oblasti otázku, jak mohou zahraniční Češi pomoci domovu; otázku, jakou podporu a pomoc jim může poskytnout Česká republika, vidět z hlediska toho, že v České republice není k dispozici tolik prostředků, kolik by bylo zapotřebí.

2. Je dnes mimořádně potřebné zamýšlet se nad současnými problémy vzdělání a výchovy, nad používáním nových pomůcek a učebnic a zvláště nejmodernějších komunikačních technologií a rovněž nad složitějšími kulturními a společenskými souvislostmi.

3. Upozorňovat nejen na rostoucí význam vzdělávání, ale i na to, že jeho náplň se bude neustále měnit. Stále více budou požadovány kvalitní a rozsáhlé znalosti obecné na úkor znalostí speciálních. Budou kladeny vyšší požadavky na přizpůsobivost a bude se zvětšovat potřeba celoživotního vzdělávání. Věnovat pozornost nejen osvojování si znalostí, ale též výchově. Velice důležité je přitom pěstování povědomí morálky.

4. Pečovat o lepší vzájemnou výměnu informací z oblasti školství, vzdělávání a výchovy mezi českými komunitami v zahraničí a Českou republikou.

Rezoluce č. 9

Ad IX. Ke konkrétním otázkám školství a vzdělávání

1. Všestranně podporovat výuku českého jazyka. Vysílat české učitele do českých škol v zahraničí a ke krajan-ským spolkům. Zvýšit výrazněji počet vysílaných učitelů; metodicky jim pomáhat. Zasílat do škol moderní učebnice češtiny, literaturu i další potřebné učební pomůcky.

2. Připravovat české studenty ze zahraničí ke studiu na českých vysokých školách zejména při zdokonalování jejich znalostí českého jazyka. Usnadňovat jim studium na českých vysokých školách; podmínky určitého usnadnění projednat s MŠTVS.

3. Iniciovat jednání s příslušnými resorty o uznávání zahraničního vysokoškolského studia českým krajanům na českých vysokých školách a zahraniční vysokoškolské kvalifikace při zaměstnávání v České republice. Podporovat v politické a legislativní oblasti postupnou harmonizaci vysokoškolského studia i středoškolského všeobecného a odborného vzdělávání v České republice se standardy Evropské unie.

4. Podporovat v České republice uplatňování odborných a pedagogických zkušeností, jichž nabyli zahraniční Češi na vysokých školách a vědeckých ústavech v zahraničí. Přitom napomáhat ke kvalitnějšímu personálnímu obsazení i modernějšímu materiálnímu vybavení zejména vědeckých pracovišť v České republice.

Redakční úprava:

Praha, 6. října 2000

Jana Bratinková, moderátorka 1. sekce, předsedkyně Klubu občanů České republiky, Slovensko

JUDr. Oldřich Černý, moderátor 1. sekce, předseda Mezinárodního koordinačního výboru Univerzity Karlovy, člen konzultativní rady při Stálé komisi Senátu pro krajan-y žijící v zahraničí, Švýcarsko

Ing. Alexandr Drbal, moderátor 2. sekce, člen konzulta-

tivní rady při Stálé komise Senátu pro krajaný žijící v zahraničí, Ukrajina

JUDr. Ivan Dubovický, moderátor 3. sekce, kulturní rada čs. velvyslanectví v USA, Česká republika

Ing. Stanislava Mikšová, tajemnice, Podvýbor Zahraničního výboru Poslanecké sněmovny pro styky s krajaný, Česká republika

Ing. Růžena Opravilová, místopředsedkyně Klubu občanů České republiky, Slovensko

Prof. Dr. Jan Tichý, moderátor 4. sekce, člen konzultativní rady při Stálé komisi Senátu pro krajaný žijící v zahraničí, Švýcarsko

Prof. PhDr. Jindřich Volek, poradce, Stálá komise Senátu pro krajaný žijící v zahraničí, Česká republika

Archivní 4

149 00 Praha 4

tel.: 4202-679 11 000-3

fax: 4202-679 15 126

Úřad pro dokumentaci a vyšetřování zločinů komunismu v Praze

Policie České republiky

Poštovní schránka 21/ÚDV

170 34 Praha 7

tel.: 4202-614 44 202

fax: 4202-614 41 979

e-mail: udv@mvcz.cz

Československé dokumentační středisko
Pražská 728

o.p.s. 252 29 Dobřichovice

tel./fax: 02/ 991 2586

e-mail: precan@usd.cas.cz

Československý ústav zahraniční

Karmelitská 25

118 31 Praha 1

tel./fax: 575 337 32, 575 337 34

Kontaktní adresa k rezoluci č. 4:

Pan Vojkůvka

Vojenský ústav pro veterány válek a odboje

tel.: 2021 2135

Kontaktní adresy k rezoluci č. 5:

Ivan Dubovický

Velvyslanectví České republiky

3900 Spring of Freedom Street, NW

Washington, DC 20008

tel.: (202) 274-9114

fax: (202) 966-8540

e-mail: cul_washington@embassy.mzv.cz

Knihovna Libri prohibiti

Jiří Gruntorád

vedoucí

Senovážné náměstí č. 2

110 00 Praha 1

tel. a fax: 4202-2422 5971

e-mail: libpro@iol.cz

Náprstkovo muzeum

Dr. Milena Secká, CSc.

ředitelka knihovny

Betlémské nám. 1

110 00 Praha 1

tel.: 4202-2222 1416

fax: 4202-2222 141

Odbor kulturních a krajaných vztahů

Ministerstvo zahraničních věcí České republiky

PhDr. Alena Prouzová

ředitelka

Hradčanské nám. 2

118 01 Praha 1

tel.: 4202-2418 1111

fax: 4202-2418

Státní ústřední archiv v Praze

Dr. Jiří Křestan, CSc.

vedoucí 6. oddělení

Hlavní adresáti rezoluce č. 7:

Václav Kasík

Generální ředitel Českého rozhlasu

Vinohradská 12

120 99 Praha 2

Rada Českého rozhlasu

Vinohradská 12

120 99 Praha 2

Dušan Chmelíček

Generální ředitel České televize

Kavčí Hory

140 00 Praha 4

Rada ČR pro rozhlasové a televizní vysílání

Krátká 10

100 00 Praha 10

Poznámka redakce: Omluvte, že slíbené informace k sociálnímu zabezpečení, důchodovému zajištění a odškodnění totálně nasazených, z politicko-technických důvodů nepřineseme. Doufáme, že vás budeme moci informovat už v příštím čísle. Máme v plánu vás seznámit s prací ústředního archivu, vysílání Českého rozhlasu atd.